చేమకూర వేంకటకవి.

సారంగధరచరిత్రము : పద్యకావ్యము

Madras, 1892

Record no. 135

Cēmakūra Vēṅkaṭakavi.

Sāraṅgadharacaritramu : padyakāvyamu

Madras, 1892

Record no. 135

Bibliographic Record Target

చేమకూర వేంకటకవి.
సారంగధరచరిత్రము : పద్యకావ్యము / చేమకూర వేంకటకవివర్యునిచే రచింపబడిన సారంగధరచరిత్రము : పద్యకావ్యము. - Madras : శ్రీవాణీవినోదమందిర ముద్రాక్షరశాల, 1892.
64 p. ;20 cm.
Record no. 135

Cēmakūra Vēṅkaṭakavi.
Sāraṅgadharacaritramu : padyakāvyamu / Cēmakūra Vēṅkaṭakavivaryunicē racimpabaḍina Sāraṅgadharacaritramu : padyakāvyamu. - Madras : Śrīvāṇīvinōdamandira Mudrākṣaraśāla, 1892.
64 p. ;20 cm.
Record no. 135

१२२२

१२२२

REFERNCE

గ్రంథసంఖ్య 922

ఇందు క్రింద కడపటి దిగయున్న [illegible]

[illegible] గ్రంథము [illegible]

శ్రీసూర్యనారాయణ పాదసేవా సమాసాదిత

కావ్యరచనాప్రావీణ్యుండగు

చేమకూర ॥ వేంకటకవివర్యునిచేరచియింపఁబడిన

సారంగధరచరిత్రము.

పద్యకావ్యము,

ఈ గ్రంథము

లేఖకప్రమాదజనితదోషంబులులేనటుల

పండితులసహాయముచేఁ బరిష్కరింపబడి

శ్రీముఖ.

భ - తి - పంచాంగము - శ్రీకాకుళాచార్యుల అండుబ్రదర్సు

రాఘవాచార్యులు - రామానుజాచార్యులువార్ల

స్వకీయ.

శ్రీవాణీనోదమందిర ముద్రాక్షరశాలయందు

మ - రా - రా - శ్రీ,

మాదిరెడ్డి - సుందరేశ్వరులునాయుడిగారిచే

ముద్రించిప్రచురింపబడిను.

MADRAS

1892

శ్రీ ర స్తు.

సారంగధరచరిత్రము - ప్రథమాశ్వాసము.

క॥ శ్రీధుర్యశౌర్యధైర్య। స్థైర్యధరమార్ధవ్యయాదిగర్భైశ్వరవి। ద్యాధిక
రణదీక్షాధిక । రాధానుత యచ్యుతేంద్ర రఘునాథనృపా॥ *

వ॥ అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన సారంగధర చరిత్రంబను మహాప్రబంధంబునకు గథాక్రమం బెట్టిదనిన. క॥ రాజనరేంద్రుడు రిపుఘణి। రాజనరేంద్రుఁడు కళాపరాక్రమరేఖా। రాజితభోగపరాజిత। రాజనరేంద్రుడు సుధాకరకులుం డమరున్. సీ॥ తనయభ్యుదయము నిత్యము ననుగోరినసుహృద్విజవిబుధావళి వెలయుచుండఁ । బగలెందుఁ బొడగానఁబడకుండ డాచినాఁ డమృతమేయారూపమయ్యె ననఁగఁ। దనపాదములకు నుదమతలలకు లంకెపాటనిదుర్గాధిపతులు వల్కఁ। జల్లఁదనముఁగల్గు సన్మార్గవర్తి మేల్ మాయన్నయని ప్రజల్ మనిచెలుంగ। జారచోరాదులకు భీతిసంఘటిల్ల। నహితచక్రంబుల్లల్లలనాడుచుండ। నేలెనా రాజు కువలయ మింపు దనర। నాడితప్పకభరతమర్యాద వెలయ, గీ॥ మాహిని రాజనరేంద్రుడు మాళవపతి। రాజరాజనరేంద్రుండు రాజరాజు। ననఁగఁ జేరెన్నికకు నెక్కియలరుచుండు । నింద్రవిభవుండు రాజమహేంద్రవిభుఁడు. క॥ కలరాయిల రాయనికిం । గులసతిరత్నాంగిభోగకుటిలశిరోజా। తిలకము చిత్రాంగియు నన। నెలజవ్వను లిరువు రంబుజేంద్రునిభాస్యల్. క॥ ఆనానికి క్షత్రియరీతింగడు పెంపుఁ గాంచిరి నయార్ణవుఁడు। న్నీతిజ్ఞుడు మతిమంతుఁడు। ధీతిలకంబులు యుక్తసుధీతిలకంబుల్. గీ॥ ఇట్లు దొరతనమమరనాన్నృపవిధుండు। నీకరహితంబు గాకుండ నీతిరహిత। మానసటుల భూమిరామరాజ్యముగ నేలు। చుండి రత్నాంగిగనుఁ గొనియొక్కనాఁడు. సీ॥ సంతానరహితసంసారంబు నాయకరత్నంబు లేనిహారంబు గాదె । పుమపత్యదూరమౌనమితసామ్రాజ్యంబు ధాత్రిచంద్రుఁడు లేనిరాత్రిగాదె। యాత్మజవ్యతిరిక్తమగువర్తనము సదసద్వివేకము లేనిచదువుగాదె । సుకుమారశూన్యమౌన కళంకజీవనంబల మరాళములేని కొలనుగాదె। నందనవిహీనమైన సేనావితాన। మరయశిఖరంబు లేనిగోపురము గాదె। నేత్రపర్వంబుగావించు పుత్రుఁడింక। మనకునెన్నఁడుగల్గునో వనజగంధి. వ॥ జిలుగుంబలుకులు విన్నఁ జిన్నిగొనబుఁ జెక్కుల్గనుంగొన్నఁ దలమూర్కొన్న ముద్దుగొన్నఁ దనువుం దార్కొన్నను

హింపఁగా। బలుకఁగా నిసుఖంబుఁ జెందునఁట కాబంచేంద్రియోత్సాహమై
తలిదండ్రుల్విలసిల్లఁ బుత్త్రుఁడిట నేతన్మాత్రుఁడే యెన్నఁగన్. ఉ॥ చక్కిలిగింత
వెట్టినను సారెఁగికాకికనవ్వు దుఃఖబయిం। బక్కుఁ బడంగఁ జక్కనికుమారునిమ
క్కువమీఱ నేడ్పురాఁ। జెక్కిలి మీఁట యెత్తి మొదఁ జేరిచి ముచ్చటదీరునట్లుగా। న
క్కటముద్దులాడవల దావల వాలయిటువంటి భాగ్యముల్. క॥ ఈశ్వరకృపమున
కీసక। లైశ్వర్యసుఖంబులెల్లఁ బ్రాప్తములగుటన్। విశ్వపతిమనకు నిపుడొక।
శాశ్వతయశుఁడైన సుతుఁ బ్రసాదింపఁడొకో. గీ॥ తాఁగుమారునిగని ప్రమో
దంబు గాంచు। నట్టిసర్వజ్ఞుఁడఖిలభక్తాళిఁ బ్రోచు। శంకరుండు మహాదేవుఁడా
స్వామినంపి। నారమటమనకొఱ్ఱయి దేనుటరుదె. గీ॥ ఇపుడు శైవవ్రతంబు
లేమియుఁ గలవు। సలుపదగునటులైన వేసఫలమగును। భక్తజనులకు మంగొంగు
పసిఁడిగాదె। చూడుమెలనాగ యీలచంద్రజూటువు మహిమ. క॥ నెలపూఁ దాలు
పుమనపూజలు మెచ్చునె యీసిమదికవిచారింపకు చీ। కెలిమాకిలిగా నల్లిన। వెల
దితెఁకల్స్వాదిసంతసించుట లేదే. క॥ ఇటుపూజితము నేర్చిన। యటులగిరీశున
కునాకునలమునగొండం। తటిదేవరకును గొండం। తటిపత్త్రిరివెట్టువారు ధరణిం
గలరే. గీ॥ అనిప్రియోక్తులశివుఁగొనియాడిరపుడు। సకలజనములు శివపూజ సలు
పకున్న। నాజ్ఞయని చాటఁబనిచి శివాలయములు। ధరణిఁ గట్టించెనూరూరఁ దప్ప
కుండ. క॥ రాజశిఖామణిపూజకు। రాజశిఖామనిఘొనర్చె రమ్యదళాళి। రాజీ
వకుముదచంపక। రాజీవకుళాదికుసుమరాసులు వేడ్కన్, క॥ వివిధఘనదాన
ములుధూ। పవమణిపరిశుద్ధుఁడై ముదంబున నొసఁగెన్। శివభక్తులు పెద్దలునగు।
నవసీను వర్యులకు శివార్పణమనుచున్. సీ॥ అంతకాశీవిభుని పూజకరుగుదెం
చి। పత్నియును దానునత్యంతభక్తితోడ। ధ్యానమొనరించినయనహస్తము
లుమోడ్చి। దేవపురహరశ్రీమహాదేవయనుచు. సీ॥ ధ్యానంబు మర్చె మందాకినీ
ధరునకు వస్త్రంబొసఁగె కృత్తివాసునకును। రత్నాసనము వెట్టె రజతాద్రినిల
యునకలఁదెఁ గంధశుభసితాంగునకును। సవరించె పుష్పంబు చంద్రశేఖరునకు
నిచ్చెధూపంబనలేక్షణునకు। నుసిచెదీపము పరంజ్యోతిస్స్వరూపునకమృతాన్న
మిడెవిషాశనునకు। దండమర్పించెనలజగద్వందితునకు। నమితధారాళసా
రాళహర్షబాష్ప। నిబిడపులకాంకురాంకిత నేత్రగాత్రుఁడగుచు రాజనరేంద్ర
ధరాధివిభుఁడు. సీ॥ మంత్రాభిషేకమే మర్యాదఁజేసెనో తలకెక్కనవిషంబుదొ
లఁగలేదు। గారుతమణిహారమేరీతినిడియెనో మెడఁజుట్టుకొన్నపాము డలలేదు।
నుమటగంధంబెట్లునూల్కొనదిద్దెనో నెఱ్ఱుమాసినకన్ను దెఱవలేదు। ధూప
విశేషమేరూపునఁ గూర్చెనో వెంటాడుభూతముల్ విడువవయ్యె। దెలియనవ్వ

తకరుండనఁ జెజరిల్లి। నోషధీశకలంబునను ద్యుతిల్లి। మున్నుకేకుసెక్కు రాజ
మహేంద్రవిభుఁడు। పంచశర వైరిపూజఁ గావించునపుడు. ఉ॥ చేరిస్వపాణిఁ
దర్పణము జేసిన చక్కరలుప్పతిల్లుపం। జేరములారగించు చుఁ గటింపదొడంగమ
హేశుఁడిపుడన్। సారెకు గుత్తుకన్ విషము నాలుక బెల్లము వెట్టియాడు
టల్। మేరలటయ్య సామియుఁ బిలములాఁడు దుగారినవ్వఁగన్. గీ॥ ఇటు
లనత్యంత భక్తిమై నెపుడనంగ। రంగవైభవములసమగ్రంబులైన। భూ
రగంపుల సంతుష్టిఁ లవరించి। శివుఁద్రికాలంబులందుఁ బూజించుచుండె॥ క॥ నం
దనసంతానము మది। యందుం గోరుచుభజింప నాశ్రితపటలీ। నందనసంతా
నంబగు నిందుకళాధరుఁడు పార్వతీశ్వరుఁడంతన్॥ సీ॥ వరదానసంపదకు మో
త్రమాంగముల్ శైలజాగంగలసాక్షి దెలుపఁ। గోపప్రసాదైకగుణరూఢిఁ జూ
పులు చందమామల్లునిసాక్షి దెలుప। ఖలశిక్షసాధుసంరక్షమునకు గట్టియుఁ గేలు శా
ర్ఙ్గాలక్ష్మయుల సాక్షి దెలుప। ననుపమాజ్ఞాసిద్ధిబునకు గంగాళింబునసీరు
హాసనుసాక్షి దెలుప। బంధురాష్టవిధాతులు బరిఢవిల్లఁ। దనరురాజశిఖామణి
త్వంబు వెలయఁ। బ్రమదమున మందహాసయానములతోడ। వచ్చి ధరణీతలేం
ద్రునిస్వప్నమున ను॥ గీ॥ ధారుణీనాధ నీను మేనుదావకీన। సదమలాత్యంతభక్తి
కిసంతసిలితి। నీవు చేసిన పూజవర్ణింపఁదరమె। యిదిగొ యిట్టె ఫలించు నీయీ
ప్సితంబు॥ క॥ రత్నాంగికుదయమానొక। రత్నప్రభయుతుఁడు గలుగు రమణీ
యకళామూర్తసహరిణీంకుఁడాసుత। రత్నము పేరిడుము నాకు రాజనరేం
ద్రా॥ క॥ అనియేగెనంతలో దిగ్గనమేల్కని విభుఁడు హాహా మహాదేవయటం। చును
మేనుగగుర్పొడవగ। నను మహాదాశ్చర్యముగ్నుఁడయ్యెనఁటంతన్॥ ఉ॥ థల్లున తె
ల్లవారినృపాలుఁడు మంత్రులఁ బిల్వఁబంచియు। తప్పుల్లముఖాంబిందఁ గనుయి
తొట్టిన వేడుక జేమనంబురం। జిల్లఁగ రేయిఁ గన్నకలఁ జెప్పవిఁ తయు నాను
పూర్విగ। సల్లకితాంతరంగులయి స్వామిహసావనివారలూకొనన్॥ ఉ॥ చె
ప్పినసంతసిల్లి నృపశేఖరరత్నము వంటివందనుం। డొప్పుఁ దప్పగల్గుఁ దనదున్న
తిఁ జేరిమమంచుఁ బేడ్కతో। నప్పరమేశ్వరుండె యిటులానతియిచ్చినయాతభా
గ్యము। ప్పప్రభవప్రభావవిభవాధ్యతయేమనిసన్నుతింపఁగన్॥ క॥ అనుచుఁ
జెలరేఁగి మంత్రులు। గొనియాడుచుచుండిరంతఁ గొన్నదినంబుల్। జనఁగనకాచల
ధామ్నక। వినుతైకకృపాకటాక్షవీక్షణసుమహిమన్॥ క॥ నెలమసలెఁ గ రత్నాంగి
కికిబలిసెంజిట్టములునరుదిబడకికమూర్ఛల్। తెలుపెక్కఁదలుకు వెక్కులు।
నలఁతియుఁ గటిగొప్పయయ్యె నాకేర్పడి యెఁన్॥ శా॥ లేవేభోజనమేటికొల్లవి
టు లేలే మేనబల్పాన్మాలె। వేవేపూనవు వెల్లవారెముగమే మీరాజుతోఁ నలినా

వాతాయమాక్షిరోతెల్పవేయునుచుగర్భోక్తుల్పెలుల్పంగా। వేవిళ్లంబోరలెన్
లతాంగి పతికిన్ వేడుకల్ కనల్పంగన్॥ శా॥ మించంబోరు దికోరికల్ గడు
విజృంభించెందనుగ్లాని గాన్పించె స్మేరకకాంతిమాడుముల జెక్కుల్ తగన్ దె
ల్పారె। ట్టించె గోర్కులు సందడించె నడలిండించె మృదా హారదముల్। గాం
చెన్ వాతెరయోసరించె చంద్రికచుల్ నానాటికిం బోటికిన్॥ వ॥ ఇవ్విధంబున ని
ర్భరగర్భభారవిశ్రాంతయగు నక్కాంతరుంబుం సవనాదిసమస్త శుభకృత్యం
బులు నిర్వహించినయనంతరంబ నవమాసంబులుఁగడచిన నొకపుణ్యలగ్నం
బునఁ గుమారుం డుజన్మించిన॥ క॥ దిక్కులు మెఱసెం నెరసెన్। జొక్కులలేఁ
జల్లగాడ్పుబొబ్బిల్లసుధా। భుక్కులు బ్రసూనసూన। ప్రక్కలవానగురిసెను
నెరపె దూర్యంబుల్॥ చ॥ బిసబిసవాయుకీలుజకపిక్కలు దొడ్డుక్కచు విన్నడింపఁ
గా। మిసిమిసి సాళిగుబ్బచను మిట్టెబు పయ్యెద నుబ్బనెత్తగా। నసురుసురైయలం
తనడుమల్లలనాడఁగ ముందుముందుగా । నొసపరి బాగులాడియపుడొక్కతె
వచ్చెనృపాలుతోడుతన్॥ క॥ మగవానిఁగనిరి శంబరు। పగవానిం బోలుసుతుని
పట్టపుదేవుల్। జగతీనాయకనాథు। మొగమొకయింతయిబుజాలుమాఁడ
యి వేడ్కన్॥ క॥ ఆమేలు వార్తఁ దెచ్చిన। భామకు బకిబడి వెంబబహువారల
కున్। భూమిపతి భూసురాదిస్తోమములకు లెక్కలేని సొమ్ములొసంగెన్॥ క॥
జననాథచంద్రుఁడివ్విధ। ముసబహువిధదానములను పుత్రోత్సవము। ఘనరంగ
జేసినూతక। దినములు వెడలించె మునుమదేజవెలంగన్॥ ఉ॥ బోంగు చుబంధు
మిత్ర బుధపుంగవమంత్రిజనంబు జూచి తె ల్పెంగలలోన వచ్చి కునుపేతన పేరిను
మందువేడ్కతో । నంగజవైరియాయుతదయం గదగల్గెటంచుఁ బలిక్కి సా।
రంగధరాహ్వయంబిడి యొరాజనరేంద్రుఁడనుంగుచూలికిన్॥ వ॥ ఇట్లు కృతనా
మకరణుండై రాజసూనుండు దినదినప్రవర్ధమానుండగుచున్నంత॥ ఉ॥ పాల
డలోనఁబోసి చనుఁబాలునెయుంగిలుకొట్టికాళ్లపై। బాలకునుంచి వేళ్లెలవిపై
నిడఁగానికియుగ్గువెట్టియా। కేలటు బొజ్జపైనిడిరి కెంజిగి చేతులనెత్తి గప్పిరా।
లాలియనుంగుబామికిని జోతులుజోతులటంచుఁ బల్కుచున్॥ క॥ కన్నంగ వకా
టుకయిడి। చన్నిచ్చుదునేడు వడిపిచక్కనిముద్దు। జిన్నికుమారునిమారుని। పె
న్మద్దిసిభక్తి పెత్తిపెంచిరి దాదుల్॥ గీ॥ లాలిగట్టిరిగంధోపలాలితాఖిలాళిసు
మచంద్రకాంతోపలాశ్మ సౌధ। లాలితస్థలివారుని యుల్లాలికాది। మేలిజవరాలి
గములు తాములికపుడు॥ ఉ॥ పూరిమేన రాకొమరుఁ బొత్తులలోపల నంబిగ
ట్టువిలాకనివరప్రపహణమునఁ గట్టిచకని యున్నని। దహా। మానను గన్న తండ్రి
యునిముసకపంజోకఁ గదోలవాడిరి। పూనిన జాళువా పసిడియుయ్యలనయ్యె

ననాగలూచుచున్॥ క॥ జోలల్పాడిరియమృతపు। జాలుంజొక్కోట్టఁజాలుసరసత
జూపుల్। డోలాయమానముగను। ఉయ్యాలో జంపాలయనుచు నాలోలాక్షుల్॥
సీ॥ కనుతెప్ప వేయకకనుఁగొంచుఁదనలోననగ్గుయగ్గని సారె యుగ్గడింప। నెలన
వ్వపాలబుగ్గలపైదువాళింప నత్తత్తయని దొంగిలుచుండఁడ। విద్దెముసేయు
చువింతలేకెవ్వరుచప్పట్లుచ్ఛరించిన సరిగనరుగ। జిలిబిలిముద్దుమాటలతోడ దాది
వ్రేలందిమెల్లనె యప్పటడుగులిడఁగ। గను మొరగి దీలలీమరుంగునడంగ।
దొంగిజూచి దూబూచియన్నంగి కాగి। కన్నఁగుమారుఁగౌఁగిట గదియించి।
యులరుదురు వేడ్క దలిదండ్రులనుదినంబు॥ గీ॥ ఇనకరస్పర్శచే బుస్సంపు గాం
చి। చిన్ని సారంగధరుఁడు భాసిల్లు కరణి। నినకరస్పర్శనంబున నింపు గాంచి। చిన్న
సారంగధరుఁడు భాసిల్లెనంత॥ మ॥ కరముల్ సాచి పమిందమమ్మ యను రాగం
బొప్పఁగాఁజేయఁగా। మంజు మోముఁదలిరావి రేకదులకింపంగ రిబింబాధరం। బరు
దారన్ రసనంతమై మెరయనవ్యాంకంబునన్నిల్చి బా। పురె సారంగధరుండు ము
ద్దుగురియుం బొతండ్రి యుప్పొంగఁగన్॥ గీ॥ ఇట్లు తల్లితండ్రులెంతయుఁ గారాన।
నేఁటబెంచువాని పూఁటబెంచి। సరవివరవిభూతిఁజౌలోపనయనాది। శక్రి
యాచయంబు సలిపిరంత॥ వ॥ ఇట్లుయౌవన ప్రాదుర్భావంబై దేశదిర్లిశాస్త్రం
బులు క్రోడీకరించి పురాణంబులు హృద్గతంబులుగా విని సీతులాలాజాలంబులు
చేసి గజహయరథారోహణంబులభ్యసించి బహువిధాయుధసాధనలనారితే
రి సకలవిద్యాపారీణుండైయొప్పు. క॥ సారంగధరుఁడు మించెన్। ధీరతబ
హుళోపశాస్త్రదీక్షాగురువై। సారెకునవక్రవిక్రమ। భూరికళావిభవసార
పుంగవులెంచెన్॥ సీ॥ శ్రుతిమార్గములనంటి శోభిల్లెఁదేవిమైనాతనిచూడ్కి
యేమనఁగవచ్చు। సాధుకుంజరపఙ్క్తిసంగతివిలసిల్లునాతని నడకయేమనఁగవ
చ్చు। గాత్రాయణినాథుఁడగిలిలోఁ గొనఁజాలునాతని తేజమేమనఁగవచ్చు। ఇందు
విలాకనిజయింతు నాతని నిర్మలాకారమహిమయేమనఁగవచ్చు। వసుధఁబుట్టె
డుపెరిగెడువారిలోన। గనివినిమెఱుంగమంతటిఘనునసౌర। యీడు జోడును
సరిసాటియెందు లేద। తండ్రికేవుండుగాక మర్త్యుండెతలఁప॥ క॥ మాఁడెత్తుమా
టనెవ్వరి। వీడుఁడుసత్యంబువిననాడఁడు ఖలులం। గూడఁడు పరకాంతలను।జూ
డఁడు సారంగధరుఁడు సుతమాత్రుండై॥ క॥ ఔరాయసజను లెన్నఁగ। గూరిమి
తోఁదండ్రిమాటగురువాక్యముగా। గోరంతయుజవదాటక। యారాజకుమా
రచంద్రుఁడలరఁగనంతన్॥ మ॥ వనజాతాహితవంశవారినిధిభాస్వత్కౌస్తు
భంబైన రా। జనరేంద్రుడు నవీనయౌవనవిలాసశ్రీజగన్మోహనాం। గుని సారంగ
ధరున్ విశేషగుణయుక్తున్ యౌవరాజ్యాభిషి। క్తునిఁగావించి సిజాన్వయంబున

మహాకోశాప్తత్వంబు. క॥ పేరుగలఘూర్జరాధిపు। గారాబుకొమార్తె
బెండ్లిగావించెఁగన్। సారంగధరునకుమున। సారంగనుమంజువాణియనునలి
వేణిన్. క॥ తారావళిఘటనఖములు। రోమపాములు రెండునుమంజరులెయట
నేత్రా। కాంచనబుబుధవళములట। యామణిన్ మంజువాణియనజెల్లదొకో, గీ॥
సకలవైభవములతోఁబొసఁగఁటుల। రాజరాజవిభుండు గారాబుకొడుకు।బరి
ణయమునర్పియానందభరితుఁడగుచుం।నుండెనొన్నిదినంబులందొక్కనాడు,
సీ॥ నిలువుటంచులకఁజేతులువెట్టుకకిరీటములుగలరాజులుకొలువుసేయ। పటా
ణుతునియులు పేయమేలైనవజీర్లువచ్చిసలాములుచేసినిలువ। శరణాగతారాతిధ
రణీరమణులయ్యాజిరాలు వెట్టుచుసేవసలుప। సాటికిబేటికిసరససంగీతసాహి
త్యాదివిద్యలనృత్యమాడ।మనపసనవులకౌతెంచిమన్నవారు। వేళయాపుడొనా
కోయనిపేడుచుండ।నమ్మహీపాలుఁడవుడు సింహాసనస్థుఁ। డగుచునొడ్డోలగం
బున్నయవసరమున, మ॥ పులితోలాకనిలంటనొపిసపిడెంబుల్ప్రేలవ్రాదావ
శం।బులుబల్సింగపుజుంచుదండకడియంబుల్ చెంపలన్ జెక్కుటి। కలుకెంజేగు
రుబొట్లుజుంజురుసీకల్ గొరన్నుమైపూసలున్।బలుదూపుల్వడవిండ్లునున్ జెలు
వుమీరన్ వచ్చికేల్ మోడ్చుచున్, క॥ జల్లులుపునుఁగుజవాదుల। పిల్లులకుం జేటిలే
టిపిల్లలు మొనలొ నెల్లనువస్తువులనుకొ। భిల్లంగానుకలొసంగిభిల్లజనంబుల్, శా॥
సామీవింజపుకొండకారడవిపజ్జంగూడెముల్ గట్టిమీ। సేమం బేసతమంచుఁగోరి
గొనుచుబైశింభాగ్యముల్గల్గి యా।బూమిన్ వేఁటలతోఁటలందిరిగిమీపుణ్యావమా
కచ్చికం। బేమింటలేకసుఖానసుండుదుమునీవేదిక్కుగానెన్నఁడిన్, ఉ॥ అయ్యాప
రాకుమాని తెలియన్ వినులచ్చినదేవుడున్సిరా।మయ్యాయసీతమమ్మకొఅన్నైతొ
లుతన్ గనుపట్టుమాచ్చు బల్।దయ్యవుమూఁకఁజెందినపొలానకుమొన్ననువేఁట
లాడుకొఁ।జయ్యనపోయియాయడవిసాయలగంటిమివాస్మకఁబులన్, క॥ అం
దలమందలలేకిపు।దండలమండలయియున్నవయ్యాపెకంబుల్। చెందామరకొల
నువలెన్।దెందెప్పటలేమిసెప్పదేవుఁడెఱుంగున్, సీ॥ కొల్పులుల్మత్తిల్లిగొట
గొటమునిరొప్పిబలుసింగములనైనఁబట్టఁజూడుఁ। గండక్రొవ్వనఁగన్నుగానక
పందులుబిరుదేసుఁగులనైన నొరయఁజూచుఁగారవుల్ దినయామకవిసిమన్ బొ
తులుకారుబోతులనైనకవియఁజూచు।బోతరించిశివంగలీతలాతలనేదిదల్చిమె
ల్గులనైనగిబ్బజూచు।సామివానిచలంబుమత్సరముబలిమి। మొక్కడెవంకనేమని
మొంచవచ్చు। నొకటినొక్కటిసడ్డసేయకమెలంగు। నాపొలంబునఁదమరసం
బైపెకములు, గీ ।జింకదాఁటులమంచితేజీలపిల్ల।లనఁగఁదగియుప్పరముదాఁ
టునప్పడద్ద।మైనబడదాఁటునెలలేటనైనదాఁటుఁ।జిరుతపులినైననేమనిచెప్ప

వచ్చు, గీ॥ ఏనుగుమదంబువలదగాకెనుపపాలు। పందినేయినెల్లువలజెలు
వారుచిమ్మ। దరగదలమందునేసనిదయమగలుగు। జాల్మెకాలందుఁదెప్పున
జాజిపడును, ఉ॥ ఉల్లములోననేమనుచునుందువొయేనొకడబ్బుదబ్బెదన్। బ
ల్లిదపున్వరాహములుభద్రగజంబులమీఁదనాడుకో। వెల్లఁగనొక్కదానికొస
వెంద్రుకయెక్కటిరిమ్మతీసినన్। జిల్లునవెల్లఁబోచెమరుచిమ్మనగ్రొవ్విసిజిమ్ము
కైవడిన్, సీ॥ తామూశక్తిహయంబులైమందమనిసుమీ మొగులుచొచ్చినయ
ట్టులెరుగుచుండు। దిక్కులమూలుమోచిరొక్కొందమనిసుమీయేలదరులా
ముగొరాడుచుండుఁ। బాతాళమటుసొచ్చిబ్రతుకుదమనిసుమీతామువేమలు
భూమిఁద్రవ్వుచుండు।మింటఁజందురుఁజేరిమేలౌదమనిసుమీతామునుప్పరమును
దాఁటుచుండు।హయములుగరులుగిరులుహరిణంబులనయంబు।తొలుతఁబెద్దలెఱుఁ
గునెళవెఱింగి।యటులబోవనిత్తుమటవయ్యతముజట్టిపట్టినేలతోడగొట్టకిబుడు॥
సీ॥ వెదురుచేలక్కలుపుదీసిదినంబుగాపాడుకమతీలుమాకెకలములుసుమ్ము। క
రిముత్తియపురెకఁగనిపెట్టుసంగాతకాండ్రుమాకల్లసింగములుసుమ్ము। జింక
వేఁటల గాచిచిక్కించిదొడ్డిదొల్గొల్లలుమాకగ్రొల్పులులుసుమ్మ। పుట్టుజు
న్నంగళ్ళఁబెట్టించువాడుకనోమట్లుమాకెలుగ్గొడ్డునుండు।వాటివాటిలోనింత
తాటొటుజేసి। యటమటించకయుండడవైయద్దికముగనెవఁడిరుగాడువిశ్వా
సులెవ్వడుమాకు।జాగిలంబులుసుమ్ముమాసామికాన॥ సీ॥ ఒకసింగమల్లసత్తి
కిఁగ్రిందఁజొచ్చుటమాధాకకటునిల్వనోడికాదె।వాలుదోల్పందిపాతాళంబుఁ
దూఱుటమాధాకకటునిల్వనోడికాదె। హరిణంబొకటిరాజశరణంబుఁజొచ్చు
టమాధాకకటునిల్వనోడికాదె। వడివచ్చిమేసఁగుల్గడిభూమిఁజేరుటమా
ధాకకటునిల్వనోడికాదె।కనుగలిగిమున్నతప్పిందుకొనిమెఁగాక।కొట్టికొల
హలముఁజేసికూలఁద్రుంచి। చెండిచెక్కలాడమాయుండెనేని।మించిపోయిన
సుద్దులనెందనేల॥ చ॥ అనివినిమందహాసమొలయందముతోడవిభుండుపొండు
మీ।వెనకనెవత్తునన్నియునువేఁటకునాయితపెట్టుడిప్పుడే। యనుచుఁజిరత్నర
త్నఖచితాంబరణాంబరపఙ్క్తులిచ్చిపం। చినఁగొనిచెంచుతేఁడ్రవుడుసింగడు
బుఱ్ఱఁడుసంమదంబునన్॥ క॥ కైపడిమెకములఁద్రుంపెడి।కైవడిమాబావయా
నకనంబొయెదుగా।దేవరచిత్తమురావలె। వేవేగనుసామివేఁటవిశ్చేయవ
యా॥ క॥ చనరంతవేఁటఁబోవం।జనిమిరాయత్తపడివెసన్ రండనుచు। న్జనవరు
లన్ జనవరులన్।మనసరలన్ దొరలననిపిమహీపతిదానున్॥ సీ॥ బంటిముత్తె
ములతోనొంటికెంపులకాంతిచెక్కులజవ్వాది చికిలిసేయ। హురుమంజిపూ
సలనొరగఁదారుమెఱుంగునొసలిబంతికిబెట్టుముసుఁగువేయ। జాతినీలపుతా

శిబాకచక్య్రప్రభశ్కస్తూరి నెరిపూఁతఁగుస్తరింప। సొగను సూర్యపుటంబుసురి
వాలుమైతళుక్కు హొంబట్టుదట్టిపైనూలగింపఁ। జాతివజ్రంపుపిడితోడచిక్కటూ
రి।చాయువలెవాటుదుప్పటిసంకుదోమ। రాజిలుక తేజి నెక్కెడుఱౌతవంగఁ
జక్కఁదనముప్పతిల్లంగజనవిభుండు॥ గీ॥ నగరు వెలువడి వేటపన్నాహమున
తు। హితులుమన్నీలుదుర్గాధిపతులుదొరలు। వేత్రహస్తులురౌతులువీరభటు
లు।బలసియిరువంకలను జేరికొలిచిరాఁగ॥ సీ॥ మురుపైనచక్కని ముంగముట్ట
సవరించినవరత్నమయఖలీనంబొనర్చి।పచ్చసూర్యపుటంబుపల్లంబుఘటియిం
చిచిరుదుతలాటంబునిరవుకొలిపి।చిలికిచూశారంబుచిలికిదుచ్చులమచ్చు పరం
జిపక్కెరయులవరించి। సమకట్టిజల్లులుసమకూర్చియిగువంకగొరక సింగిణిపొ
దుల్ గూర్చికట్టి।పంచకవాటమ్ము రివి మైపొథవిల్లు। మోహనంబగుజవము
నమొయిలులోని।జలము తేనోవ్వపాదరసబువంటి। యుత్తమాశ్వముసాహి
ణియొకఁడునిలుప॥ ఉ॥ ఉక్కటమైనమంచివానువొప్పెదునాహాయ రత్నమె
క్కెనక్।గక్కనమేమితేకరవగాలునుజోడవయుద్దవేడెముల్గాక్షుదువాళిజిగ్గున
దెబ్బంగనుపించుదుబోయిపోయిరా।జక్కడవన్నెసోఁకనటుపాలునినక్గద
లెక్జరీలునక్॥ గీ॥ ఎంతఁగదుబొడగించితోలినహయంబు।దనదువత్తుంబునే
లపైఁదాఁకినటుల।నోరిలోఁగాళ్ళువెళ్ళెదునోయనంగఁ। గంచుమించుగధరణి
గక్కఁదలఁగదల॥ గీ॥ అసమతుగసంచారూఢుఁడైనవిభుడు। కదలునప్పుడు
దిక్కులుగగనతలము।గప్పెఁగెంధూళిసాంధ్యరాగంబుమించెఁ। గదిసెఁజీక
ట్లువక్రంబులాదిగెనంత॥ క॥ వలలురులుబోనులుశివం। పలబండ్లునుబొసఁగగా
జిగురుగండెలుడే గలుజాగిలములగొనియపుడలలముతోడమృగయులరిగి
రి వెంటక్॥ క॥ భూభాగనభోభాగస।మాభోగనినాదమేదురాశ్వవ్రజరిం।ఖా
భీషణఘననినదస।మాభీలచింతబలసమన్వితుఁడగుచుక్॥ మ॥ చనియంతంగని
యెక్బ్రహ్మోదమునకాసర్వంశపోదారదిక్షునికూలంకషదానతోయఘురక్ష్య
త్కూశల్యమేఘాయతా।శ్వనఘాస్తోకయశోఘనుండెదుట। రుంద్రాభ్రంకషా
శేషరు। ష్వనిదానాంనిజాగ్రగణ్యామువిరాజద్దండకారణ్యముక్॥ మ॥ కనిసా
త్రైహరిపుండరీకసపవిత్రస్త్రప్రతిత్యక్తదంతినికాయోనతతుల్సరాకులసముద్వృ
త్తంబులైవర్తిలక్। ఘణనిస్సాణమృదంగకాహళహుడక్కాదూరిభేరీనిగుం।
భనగంభీరవిజృంభణధ్వనికదంబంబుల్వనింబొల్చెనక్॥ క॥ సెలవిందుతెరువా
ట్టుచు।సెలవిందున్నపాలయునుదుజేరికిరాతుల్వలకేల ద్రొక్కిచూడుము।వలకే
లమెకాలదోలవలెమమనికిక్॥ గీ॥ పుంజలజిరుదుప్పులనుతెల్లఁబుడమిగడపి।యేక
లంమ్ముల్ద్రుంమికూరాడుజేసి। యమరజెమలుఁబట్టిపాలార్తుమిపుడు।సామి

చూడుమునీబంట్లసంతృప్తవనుచు॥ క॥ ఆరభటుల్విలసిల్లగ।వీ భటుల్గొవిరపుడు
విభుకట్టెదుర।సైరిభములబలమనవ।త్రైసైరిభములసింహశరభశార్దూలము
లక్॥ సీ॥ జిఁరంటెటులవెక్దగికిపోనీకయీసింగాణిమనుబోతుచెండినైచుగ
దుమరీగయుబోలెవడిదోలికలచియీకస్తూరిదుప్పులగావుబట్టుదుద్రుంచిగొర్ల
లోదోడేలసొచ్చినయట్టులమృగములపొట్టజించు। దగరువైఖరిదూటితెగువ
నిసురగాలిపీటవెట్టెనపందిపీచమడదు। ననియెటులవేఁటవేఁటనాయకునిమెచ్చు
టఁ।బోట్లుబంటులతనంబులు వేటకాండ్రు। మెచ్చిపొగడుచుమెకములమీఁదగొలు
సు।లుకపిజాగిలములనుసికొలిపిరపుడు॥ చ॥ బడిసెలరాతిచంచదమునబ్బెడిసిం
గణికోలవాడుకై।వడిలగుడాశటంబలుచువై ఖరిబిస్సునసాళువంబుదూ। ర
దుక్రియదూలబాటి గిటిబ్బలసాజింగఁజేసెఁజెంబులీ। యెడరునబావు
రేతుని నరేశునిమెచ్చఁగఁజేసితౌనసక్॥ చ॥ తికమకగాఁగఁజేసినలుది
క్కులనార్భటిసేయుసారసం। యకములజెల్లికొట్టినులువూడుచు నొక్క
వరాహమేగజే, చకలినప్పుడాయెలుకువాంద్రదలింపులకోసద్దు సీ।యకతన
యచ్చగాసరగునవ్విడివడ్డమదేభమాయనక్॥ వ॥ ఇవ్విధంబుననేకశునగప
రంపరలజించిచెండాడుచున్నయెడ। క॥ వడిదేజిదోలిరాజు।ర్వడిడాఁకినపా
టుగానురస్థలియప్రడా।పిడికిటిగొంకస్యేయం। బిడికిటిబిట్టైగసిబిల్లబీటునబడి
యెక్॥ చ॥ బలువిలుకాండ్రుమెచ్చనరపాలకుజేసినయాశుగంబన। ర్గళముగనే
గికేసరినిగాడిరసాస్థలిదూలబాఱెనా। వలదనపేరుదాలిచినవాయుగ్రోలుట
మెట్లుభోగిరాటు లచునినాగలోకమునకుక్బగదీర్పబోవుకైవడిక్॥ ఉ॥
భూమిపరేణ్యుండేయుశరముల్ఫలులక్గలమోదన్నాటంబైమఱివెళ్ళనె
త్తుమలభాసిలెనొననిపుండరీకముల్। తామశిలీముఖంబులుగదాయటుగావున
రక్తసీధుమా।స్తోమములాఁకుత్తుకకుదొట్టినవెల్లగగ్రాసెవోయనక్॥ క॥ నీపా
లబెట్టుకొనుమవ।నీపాలకమంమునీవనినలేటినిదా।శోపట్టిభూలనిజీరుప।యాపరు
డైరాజమౌళికదియుక్తమెకా॥ చ॥ సమదగజంబుపైనెలుకుసామువైరికిసా
టిపెట్టనా।గమనముజూచిభూపతినఖంబునవ్యాఘ్రివుమూకనిల్వలే। కమిత
భయాస్తిహోరసిలేనొనవుసేలుగుబోవువీథిసెం। హామమెడగంటవెవ్వరోర
యంగలరానెలవంకబాణముక్॥ చ॥ అలవెలయుఁగజాళివ్యాఘ్రాంతరముల్
పలినజ్జుగేసిసంధిలకమిబుసంఘములతేజముదూలిచెబుండరీకమం।డలిచెగ
టార్చెనిర్లనుడంచెనహూంకరచాతురీగతుల్। విలసిలరాజునై జగుణవిక్రమ
ముంగొనియాడిరవ్యోధక్॥ క॥ వాలస్మలదంష్ట్రాకర। భాలమ్ములనెత్తిమేసి
వాలమ్ములనై।జాలమ్ములదగిలినకిటి। జాలమ్ములదూపెనింద్రజాలమ్మనగక్॥

క॥ ఆవలదిందుక వెడలిన। నావలబోనీక చందురుపుడడ్డంబై। యీవలనును బోడే
నగని। యీవలనువిభుండు మెచ్చిహర్షమునొందెన్॥ ఉ॥ శ్వసనుని ఘోటిపిల్లవ
లెజంగునదాటి పరుంజసంగడా। రసమయిరొక్కడొక్కఁ యుపరంజిచొకా
రపు మేలువాలుఁగన్। వెసగొని కొంకికొంకి చెగ। వేసిపదంపడి లేటికుంటుమా। ని
సిపరువంటగానబడె నేడవగానబడంగజీలికన్॥ క॥ భటుడొకడు పందివాటు
న। బోటు। వేలికి జూటివెట్టిపూనియుదల్పన్। కిటిదూతిముక్కై మొనబడ। నటుచిమ్మి
నబొమ్మ వాకి యావలవెళ్ళెన్॥ క॥ బోతియలకడజతియలకడ। నెగియలకడ
బొంచితునకనికరముదాకెన్। బతియలగా మతిఁ లుగాన తిఘతియై పడగ
శశమున్పదుముంబరులున్॥ మ॥ కెడసెన్ దుప్పులు డింకి వేసెనెలుగుల్ గిట్టెన్ పు
లుల్సింగముల్। కడగొట్టెన్ మనుబిళ్ళు గంతుగొనె జింకల్ప్రిద్దదో రంగిటుల్। మది
సెన్ గారెనుపోతు లేదులిలిగన్ ద్రుగ్గెన్ వృకవ్రాతముల్। కదుతుల్పి క్కఁగజా
ళి చొక్కన పుడకాన్కన దుమారూళిగన్॥ వ॥ ఇవ్విధంబున ధూవరేణ్యుండ
య్యరణ్యంబున నేకమృగవిహగఝాటంబులనిరాఘాటంబుగాగిటడంచి యాఖె
టకవిహారంబు చాలించి యెల్లెడం బెల్లుగా గ్రేళ్ళినచిట్టిజింక దుప్పికతితి మను
బోతుకొండగొతియు రేచుపంది కుందేలు కురుబోతు మొదలయిన తిను మెకం
బుల బొందులను శకుంతబృందంబులను బొందుగా నొక్కకందువ బ్రోవు వేయిం
చి యందుల బుళిందులు సాగయమృగయాధిదేవతా ప్రీతిగా జేయుందగు కృత్యం
బు సేయించి యెల్లరకుం సమాంశంబుగా బంచియిప్పించి యుత్తమాంబుల గుదం
తివంత మార్త్తికనీకరంబులు నికరంబులయిన కస్తూరి సంకుమద పంకంబులు బొం
కంబులగు చమరవాలజాలంబులు నాదిగాగల సమస్తవస్తువులుగై కొని పుష్పర
సాదిబహువిధ పదార్థంబులు పాకనిపుణ పాకరచిత మహిత పిశితఖండంబు లఖం
డలబులుగా నధిష్ట ధూమండలవరున కునిందు వేడుకల దెచ్చి యొప్పించిన సిష్టమృ
ష్టాన్నంబులు సంతుష్టిగా దానును సకలజనంబులు భుజియించి యవ్యాలమావుల
క్రీనీడల గొండొక సేపు పరిశ్రమంబువాయ విశ్రమించి యంతి నమ్మహానీయోత్త
మగంధర్వుండు వరూధినీసమన్వితుండై మంత్రిపుంగవులు చెంగటం గొలిచి చను
దేరగ దలిముందఱగంధుకు లెచ్చరింప శౌండులనవల కించిపదిమైదు ప్రొద్దులుని
లిచి యివ్వనవిశేషంబులు చూడనభిలాషయయ్యెడు నియ్యెడవినుండవసతియైన
స్థలంబుగలదాయని యడిగిన నయ్యాటవికులయ్యాయకొక్కఁడికి యోజనత్రయం
బున ఘోరకాంతారంబు జొచ్చిపోవ నొక్కరమ్యస్థలంబుగలదు తత్తలంబున జూ
టామడవెడల్పునం దావరకొలంకులు శృంగారవనంబులు నెడతెగక యుండుద
యామధ్యస్థలంబున ననర్ఘోదకంబుల ఘనదీర్ఘికలుగలవందు దొల్లి సీతారాముల

విహరింపుచుండురని పెద్దలవలనవిని వారమనివిన్నవించి దాసికింద్రోవబెట్టి
చుంజ.జమధ్యమార్గంబున. సీ॥ కనుమాయ జనిసీతజెనక గాకాసురకసుమా
ప్రయగా బాదుకొనించోటు। తలకెక్కు వలవ్రుదగుల శూర్పణఖముక్కు లుచెవు
ల్ మిక్కిలిగోయుచోటు। సపరివేషంబైన చంద్రబింబము వోలె గుడిప్రవాసిజాన
కినిడించోటు కుహనామృగని కొటు హనాధిదేవతకు నరక్త బలియిచ్చినట్టి
చోటు। ననుగొనివిభుండు రామలక్ష్మణులంధమున్। సాధులుపిష్టహార్తులు సం
చరించి। నారలీపుణ్యమగునరణ్యానిజూడగక్ గొనిసంతసిల్లుదువావలజనంగ.
గీ॥ అరిదియావనసను లసణగిపెనగ। యెనసిసాఖోపశాఖలై యింపుమీఱి। ప్ర
బసి తావారతంపరైపరిఢవిల్లి। మెఱుటగననయ్యెను సనాపదములపుడు. క॥
ఆ తావుల పుడుగంధవ। తీరాలనాధుండు సన్నుతింపుచు బలసం। ఘాతము
దిగుమని మెల్లన। యాతలికటుపాదచారియై చనిచెంతన్, సీ॥ ముఱువా
పులరవంబు మరుగాటల రుచైన తావిగ్రొన్నన చెట్లు గ్రేవదవర। బ్రామాని
కపునిగ్గు బ్రామానికివుశిలాపట్ట భంగంబులబరిఢవిల్ల। గనదంబుజాతకో
కనదంబులజరించు రాయంచచక్కెర రవములెసగ। నాకాశరుచిగేరు
నాకాశగంగతోనీకాశమై వారినిండివెలుగ। మొలకతెమ్మెరకూనలువాల
యవెలయ। దేవనిర్మితమైనదీర్ఘికేవ యానుదు। దిగియగసితద్విభవములుదేజరిల
గ। రాజుమంత్రులు దానుహర్షంబుతోడ. వ॥ ఇవ్విధంబునయ్య వీనివిధుండ
మ్మహానిమస్థలశృంగారంబునకత్యంతసంతుష్టాంతరంగుడై యచ్చట విశ్ర
మించి తద్విశేషంబులప్పటప్పటికిం గనుచు నవిహారంబు సలుపుచున్నవెం
డ. క॥ సారంగధరుడు లీలా। సారంగధరుండు సాధుసంస్తుత్యనయా। చారుం
డు ధర్మమర్మవి। చారుడవుడు ప్రొద్దుపోక సమ్మదలీలన్. గీ॥ పావురంబులబట్టెడి
వారిజీతి। యుద్ధవిధిరమ్మనభృత్యులా రిపట్ట। పదుగుర త్తతిబడిబడి పాఱు
తెంచి। పులుగులను దెమ్మనుచు వారిబిలువ బుడు. చ॥ జిలుగగు నాభినామము
లుచెంపలగంధమునోరపాగలున్। వలిపెపుశాలువింతవలె వాటుఁలాగు
లరావిరేకులుం। గనిగినగుజ్జుహూపములుకంబడిచింపు లనీలిపాతలీకలుచగు
పారవంపుఁబుటి ల్గొని వచ్చికొమారుసన్నిధిన్. క॥ మేలైన లకోరిలా। డ్డిలుం
బడతిలపల్లటీల్పక్కవలున్। చీలుంబక దార్లుసగో। కీలుసనెదు బేరులందగిన
పావురముల్. మ॥ వినయంబేర్పడముంగలన్నిలుపనావిర్భూతకౌతూహలం।
బున నారాజకుమారమన్మథుడు సొంపుల్ మీఱు మాధుర్యము। గ్ధనవీస్వనగుం
భనంబు మొదలౌ నాయావినోదంబులె। ల్లనుహోళిన్వినివారివారి మనువుల్పా
టించి పాలించుచున్, క॥ పారావతరత్నంబని। పేరిడిబలుబిరుదువేసి పెం

చిన దానిఁ గూరిచితసరి రాజుకు । మారలతోఁ బందె మాడ్డి మాశ్చర్యమునన్.
ఆ॥ ఆవే గెలుపైతి । పావురమును గిరివడిన ఘంటుని కెరగుం । గావైచి వ్రా
లకుండగ । జెవిపరుచు బెదరుపుట్ట కేసిన యంతన్ ॥ లయగ్రాహి॥ పేరెములు
వారుచు సమీరుం పటూహుటిని । గేరడము లాడుదు మహోదయముతో నే ।
య్యారె యనమింగరు దారవము చేజదలు । బూరటిల మూకోలము వారిగ నమా
యా । లౌరయివివింత గదరోరి యని మెంతయును । నూరు నిపయిందిరిగి సా
రెకును జూడం । దూర మిగ బారుదుడు నోకారము మించియున్నలువ । వారువము చండ
ముగ బారువము మించెన్. సీ॥ అభ్రగోత్రంబు హస్తంబులో జిక్కుకద
లెడు పుండరీకంబనంగ । హరివిధు ల్వెలుగంద బెరుగు నంబర కేశుతల వాకదే
లెడు సెలయేరనంగ । మిన్నంటి దశలందు మేతలాడుచున్న యుడుటు రాయంచ
లేగొందమయనఁగ । వడిబోవు చోఁ జారిపడు నభోమణితేర వెల్లని చిన్నారి జిల్ల
యనఁగ । తెక్కలార్చుచుల దూకు పక్కిరీతి । తెలుపు దును ఫణి నేస్మైన తెలుపు
గనిన । బెట్టయని గమకి చిదూపెట్టుకొనుడు । నండబారువ మప్పుడయ్యోవది
నంబు. సీ॥ కంటికి జేయోర గాచిక్కి కన్గోనియున్నన్న యంతదవ్వ నెదువారు ।
నలిపె చేలముసుంగు వైచి జేమరుం జూచి యాకంటిగంటి నేననెడువారు । మెడల
పై హస్తంబులిడి తప్పకీక్షించి యారిమికిలి పోడవ నెడువారు । పల్లెంబు నీటి
లోపలి నీడ పరికించి నిప్పింప జేచాచి యయనెడువారు । గొబ్బగొబ్బున వలలెత్తి
కొండలందు । జూడ జూడంగ బాగాలు వీడి పడిన । నవ్వినోదము గని నవ్వినట్టి
వారు । నైరిపరిపరి విదములనట్టి వేళ. క॥ మిను మిను మినుక నెడి మింటన్ । బొనబొన
గల తెల్ల మబ్బు పొంత సదిగుబా । టున నెకలదో లేదో । యను మాత్రము గాఁగ
గంటివా ప్పపతనయా. గీ॥ అనిన జెలికాండ్ర పలుకుల దాలకించి । మించిదరహాస
మునవిలోకించి కంటి । గంటి నానాను నేముందు గాననుచు । నతడు మతి దా
నిమరలించు ననితలంచి, ఉ॥ పెట్టను బట్టి రెక్కలు వెలుపించి కనంబడునట్లు గా
గన । ట్టిట్టాకరుంపు దూలులు పయిన్ స్ఫురటింపలె జేత ద్రిప్పుచు । స్ఫుట్టుగ జేక
వేసి వినబిల్చిన వెండిగరంగి ముద్దయై । నట్టి కు తెక్కలున్ మడిచి యబ్బురపుం
బటు నిబ్బరంబునన్, సీ॥ సౌధశీతన పటాంచల వాతధూతసంగత గాంగ డిండీర
ఖండమనగ । సితమానిపూర్వావసిత భూవునం దృశ్యగ తేంద్రాగల కాంత
మనగ । వవహారి సంఘట్టనగ్రస్తపత్యాళులగగనలక్ష్మీ మారికంబనంగ । మా
ధ్యందినానంత మణిలూననమం జేహాసుత్యక్త బిసు దైవశంఖమనగ । బంకరు
హాసంభవ కళత్ర పత్రపుత్ర । సురకుల ధురీణ కంఖాణ కరికృపాణ । రమ్యధావళ్య
జైత్రపారావతంబు । రాదొడగె జూకరుదిగి పడ్డ క్రమము దోప,గీ । అంతలోన నె

చిత్రాంగి యది మెరింగి । క్రీడసముప్రచుటంగాను మేడమీద । మొలకనవ్వొలి
జిలుకు రాజీలుకబట్టి । వలపి యొల్లమినటు చూచి పిలికెన. తే. మ॥ కనిచిలుకం
దన పెంటి గాదలచియా కైలాటపుంపుల్లు గ । నకనమిస్సందిని మేడమీదిక టు
చక్కం దేలి పైబాళివి । చ్చిన తెక్కల్ పయిడంచు ప్రేమాతిలుదగన్ జిం త్రాంగి
రత్నాంగి నందను గాతింపగ వచ్చినట్టివిధి రోనాపచ్చి వ్రాలెన్ వడిన్. చ॥ కె
లకులనిల్లు వ్రాలవలకేలనె మెల్లన దువ్వి పట్టియా । నలినదళాక్షి పక్షియనువా
మమ దీనిరె చెల్లుపిచ్చియౌం । బిలువక మున్న వచ్చె నిలు ప్రేమదొలంగ గనింక దీని
చే గలుగు నిజంబు గాదనకు గాంతు లుదీఖసుఖంబు చెంద గన్. క॥ సందియము లే
దోకిందయు విందుకి పుకు । వచ్చు సారంగధరుడిందు వచ్చునపుడె । తగులు నా చే
తననుచు సంతసమును నొంది । మేడదిగి వచ్చియప్పుడా మెలుగుబోడి. శా॥ బంగా
రాన మెఱుంగు వెట్టగ, తి కైపై కుజాళింపలే । జెంగల్వంగను తావి గట్టినటు
లంశీతాంశు బింబంబునన్ । రంగారంగ సుధారసం బిడ క్రీయన్ దన్మోహనాం
గంబున్ । స్పృంగారించె వధూటికామణి మణీరేఖా పరిష్కారముల్. వ॥
ఇవ్విధంబున బహువిధాభరణ భూషితయై యయ్యోగడ. సీ॥ రహి గట్టితగ గర్ణ
వహానియు విభవంబు తాటంకములమించదగులుగల్గి । గుబలాయతసితంబను
తిలయుల్లి గెలంగ గాంచివ । జక్రభాగకలనగృశత । దనరినకవుసు పేదరిక మునా
యగ బ్రయితింప దగునీవి పరిధవిల్లి । యలరారెమున్నంది యరుణకరంబులను ఘ
నకంకణములతో నసగపెనగ । యాగయద్భుతశృంగారమభినయింప । దరమె
వాసనకులుకుకుందపు బొమ్మ । కలికి కూసైచర క్షమోహన యల్ల । మోహాని
యొనాగ జిత్రాంగి నూరు తెసంగ. క॥ ప్రియమైరమణీమణి । మయమైయ
తిచిత్రమంజుమంజీరములన్ । నయమైన చిలుక పలుకులు । నయగారమునఁ జె
లంగిన యగారమునన్. క॥ వెయ్యాలు లుదనునుడి గెవు । టొయ్యారులు గో
లువ జెలువ మొలకగ గోలు నైగయ్యాళి చిలుక తేజీ । వయ్యాళిబిసాళియాళివ
లెనున్నంతన్, మ॥ సరసాగ్రేసర శాసలపరిభుత సూక్ష్మాలలకా పురం । దరజిగ్యోంగ ధు
రంధరాభరత శాస్త్ర ప్రౌఢమాకైరకలా । స్వరసోత్పాదన గోపిదా శ్రవణ భూషా దివ్య
రత్నద్విషా । తరుణ శ్రీకర వల్లభా శుభ విఖ్యాతంబా పురీవల్లభా, క॥ తరుణీమన ధయాశ్రిత ।
భరణగుణాభరణ శౌర్యజహు రాజ్యఘురం । ధర సద్యాది మచక్రె । శ్వరయుఖినవ భోజ
రాజవర బిరుదాంకా ॥ తోటకము ॥ అతులాగమ శాస్త్ర నిరసను తే । జ్యతులాధిప వీద్సనవా
స్తితశత ॥ క్రతులాభ శుభోదయ కారణర । త్నతులా పురుషాదిక దానచణా ॥

గద్య ※ ఇది శ్రీసూర్యనారాయణవరప్రసాదలబ్ధ ప్రసిద్ధ సారస్వత వైభవ చేమకూర లక్ష్మ
ణామాత్య తనూభవ సదారాధిత బుధసమాజ వేంకటరాజ ప్రణీతంబైన సారంగ
ధరచరిత్రంబను మహాప్రబంధంబునందు ప్రథమాశ్వాసము-సంపూర్ణము,

శ్రీ ర స్తు.

—*—

సారంగధరచరిత్రము-ద్వితీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీజానకీమనోహర।పూజాంచితవృత్పయోజపోష్యాఖిలది।
గ్గాజసకలార్థజనని।ర్వ్యాజకృపాయద్యుతేంద్ర రఘునాధకృపా॥

అవధరింపుము॥ క॥ ఆరీతిబారువముబో। సారంగధరుండుతోడిజననాథ
సుతుల్।సాంతునేకలువైవఁ। గాఁరాకూనమయిమనసుకళవళపడఁగఁ. ఉ॥
బెంగఁళిడంగఁగొంటియిటువెంటనిగానకఁతేఁలిపోయిచి।చిత్రాంగివిచిత్రరత్నభ
వనాంగణసీమనదేలప్రాలెనా। బంగరుముద్దుపాపఁగముబాపురెయంతిపుం
బులోనికి। భంగులనన్యులఁబెదుకఁబంపక రాదికనేమిసేయఁదుఁగ. గీ॥ తా
మనముచేయఁదగదింకదీపసముం।నేఁపరినైననేటోకధీరదనుచు। బోవమ
తిమంతుసుతుఁడుసుబుద్ధికీర్తి। దర్శిగాఁపునసారంగధరునికనియె, ఉ॥ మన్నన
జేసిమీరుబహుమానముతోమమునేలినాఁడనే। గన్నదిదెల్పకుండిననఘుంబ
గుగాదనివేగరింపకే। విన్నపమాలకింపుమువివేకివిగానిమఁలొందుగాదనీ।
కెన్నడులేనియోజయిదియే మటువోయినళానియయ్యెడుఁగ. ఉ॥ రాజొక
దూరలేదుచలిప్రాయముచిత్తరినీరురూపరే। తాజితమన్మథుండపటుగావు
నబోదగదయ్యయందునో। రాజకుమారిమొక్కడిపరాకిటు చూడఁగదయ్య
భామినీ।రాజులచిత్తముల్దలిచురాజెటువోయెటువచ్చునోకదా. క॥ వలపు
సటవాపులానపా। యాలసత్యమునున్నతలపులభ్రిచ్చాయల్। తలఁదడవి
చాసజేసిన। జలజాక్షులనంచుఁబాదుసారంగధరా. గీ॥ వయసువాఁడుమి
గులదాగైనవాఁడు। నన్నిటినొయారియునునైనయట్టివాఁడు। దైవగతినొం
టిపాటునదగిలెనేని। యోజచెడిపైకొనఁజయట్టియువిదమైన.వ॥ అదియట్లుం
డనిమ్ము. ఉ॥ ఇంతులచూపునాటుకొలశెంతరు దేఁగవారిచిత్తముల్క్రం
తలకన్నుసన్నలమెలంపుఁగదామరునంబకంములా। ద్యంతముఁనెంచిచూడఁజ
వరాంద్రమోయాఁరములందుశక్యమా। యెంతటివారికైనజలియింపఁబిగ్గ
మనంబునిల్పఁగఁ. గీ॥ నిజముభీష్మవంతటిజితేంద్రియునకైన। నాసపుట్టుమ
దినిరోసపుట్టు।సతరులనఁగనెంతయేకాంతమైయున్న। ధనముపట్లయువతిజ
నముపట్లు. క॥ వినమేతొల్లిటితపసులు। వనితలకుఁలోనుగానివారుంగలరే।

కునమనఁగనెంతకరఁగక। మనమునఁగానెంతకళికిమటుమాయలకుఁ ॥ చ॥ గు
ఱుతుగస్త్రీలకుస్మరులకున్మదినిల్కడ లెందులేవనీ। వెఱఁగనినీతియుంగలదె
యేటికిదత్తరపాటుమీదియెత్తెఱుఁగవునీవివేకముంపు డెకరడబోయెవిచారహీ
నతఁ। గఁఅటతనంబుతోఁబదరికార్యముఁజేసినమెత్తురేఘనుల్॥చ॥ నృపకు
మారలోకమునసీసరిచక్కనివారులేరనీ।విప్రుడటబోయినప్పుడెపయిన్పడిని
న్పులవంతపెట్టున।చపలవృగాక్షినీవదిపోసంగవచ్చితివేని౦జుతో।గప
టముగాఁగఁజెప్పినఁనుగల్లరిసేయుదుమీనిజంబుగఁ ॥ క॥ తెలఁగనిగినఁఘల్లాయ
ఱు।గలవేపగనైనసీవుఁగలిగినదాద్య।కఱలవముళె మైనం। గలిగేడుబో
కుమనియుద్దగాత్వేయంగఁ॥ ॥ కోపమునఁజూచియవుడా।భూపాలకుమారు
డనుసుబుద్ధికినవునా। బోపోమూర్ఖకవలవని। పాపముగట్టెదవుచాలుబది
వేల్వన్చెఁ॥వ॥ అరయురలేకసీవహారవాఁంబునుమచ్చికఁగూడిమాడిము। నెఱ్ఱ
రిగిసమందెవేలముఃభీతిలకంటివిగఁకయిట్టులొం।డొరులఃపోవనోపుదు। ర
టోయిప్రదానకుమారనేడుని। ట్టరతరఘోరపాతకవుసుద్దులఃనీవలనఁవి
నంబడెఁ॥ఉ॥ ఎక్కడిసుద్దులయ్యయివియెవ్వరికైననుఁజెల్లుఁగకిలఁ।దక్కన
రోజలానియలతావరసాక్షికిఁగల్గనేర్చునే। యక్కటతప్పదారియిటులైన
ననాహృదయంబుజాతమా। దిక్కునజికు-నాపంసతీవిమఃఘుండసినీవెఱుం
గవే॥క॥ ఆదేవియొక్కటియుమరి। యీదేవియునొక్కటియునెయిద్దరు
నాకుఁ॥గాదిలితల్లులుగారా।భేదంబులుగలవెతల్లిబిడ్డలకెంచుఁ॥ క॥ ఆమె
యటనన్నుబలిమిం। గఁమించునఁయొడ బడకమ్రుఁక్కనేరా। సామికివె
గటుగనను ట॥యామాటకుయాజ్ఞవెట్టినటపభుడహాహా॥ఉ॥ ఆయమపాత
కంబునఃభయంపడకూఁకయేలనాపయి। న్యాయములువన్నిభూవరుమనంబుఁగలం
గఁగఁజేయుశేసెబో। యాఁయనియేలపుత్రుడనియాత్మదలంపఁనొంచునాయె
నా। లేయిటువంటిశంకపనిలేదిటువంటివెనితిమార్గముల్.క॥ నామదికిఁజన
రిపోదిది।లేమింపవశ్యంబుపోదునిప్పుడెతెత్తుఁ।నాముద్దుపావమున్స్మ। భూ
మీవఁసుతుడుఁగఁచిపోనతడనియెఁ॥ గీ॥ ఈసుబుద్ధిమాటయెంతలేదనిపో
వ।నీసుబుద్ధినిడుజుమీలతాంగి।నిలుపరాకుమానితలపోసిచూడుమా।నిలుప
రాకుమనుడుఁలుగనేల॥ క॥ ఈరాసుతుసంముఖమున। జేరియెవరుబుద్ధిమ
తుల చెప్పెడివారల్। లేరైరాయనిపెద్దలు। దూరుదురందుకొఁలకళులకు
తోననవలసెఁ॥ క॥ నాఁలనగాదువలేఁక। దేవరఁనువిన్నవించితినిమిచిత్త
మ్మువిధముదెలుపకున్నధ।రావఁసుతమిరెఱుంగరాసర్వజ్ఞుల్॥క॥అనిననగియెం
దుగలదె। మనసెఱుఁగనికల్లయొడలుమలచినశివముఁ। గనియదవేమనసు

నరుఁడు । మనసేతా రాఁగాణయని కుమారుఁడు వేగన్॥ క ॥ వలదన్న మానకరి
గాం। జలమున దన పాలివిధి వెసఁగొని పోవన్ దొలిజన్మంబున జేసిన। కొలయరు
నుబుణ్యంబు గట్టికుడు పకపోనే॥క॥ దనుబో వాకిట బెద్దలు । గనిదిగ్గన లేచి రాజు
గారిట లేరే(యఁ గొందుకుదునన లేశం । డిన నేమాయెన? మందటిల బల్కఁగ
గన్ ॥ సీ॥ సికపుళ్ళ బెత్తు తావికి వెంబడు తే ట్లఝుంకృతి మాఁగద స్తవము
గాఁగ । గడివి రాజకుమారగంధ పెండారంబు రవళికందుకిలోకరవము గాఁగ
దలజుట్టివచ్చు నేత్రధగద్ధగ(ప్రభలిరువంక వేయుచామరలు గాఁగ । నలుదెసమి
ఉమిట్లుగొలుపు శేహాబ్దాయతోలగ దోయగ రానిబంము గాఁగ । రాజసం
బునగఙ్మోంతరము లంగవిచి । యరిగెనపుడు జగన్మోహనాంగవిజిత । రాజ
రాజకుమారసారంగధరుఁడు। రాజరాజకుమారసారంగధరుఁడు॥ గీ॥ అంత
నొకకాంత యుదెంచియతని గాంచి సరగ జని యంతః సారంగధరుఁడు వచ్చు।
చున్నవాఁడని తెలుపన యువ్వేలాక్షి । కోర్కెలీడేరెనని మెచ్చకొనుచునపు
డు॥ ఉ॥ కంతుఁడొ కాక యారజని కాంతుఁడొ లేక వసంతుఁడో యుతం । డెంత
విలాసవంతకళ యె తమోయరిమటంచు విస్మయా । క్రాంతమనంబుతోడ
బులకల్ దొలకంగను తే(ప్రవేశ్యక । కాంతమహాభిలాషకటకాపడిచూ
చె గుమారశేఖరున్॥ చ ॥ ఉరుకుచ డెందమెంతమృదువో మహిశియ్యానితుంట
వింటన(వ్విరివిరిబో వునారిగొని శవలిగొజ్జితూపులు చేతమ। చ్చరమున బొంచి
చిచ్చియునుజావని వెందపు డేసియా ర్చెబో । సురనుర(సుకిరీషే త్తనగుచో
టను గుద్దలిపాడియాగ నాక । ఇంతంత గానితమిన కాంతా [illegible] టు
లన తనిగనుగొను మణీపి। రాంతరిము డిగ్గియతడు। ల్లంటన హర్షమగ్నమైత
నలోనన్॥గీ॥ వౌరవి మోహనాకార రేఖలే । మాటలు [illegible]
మాటలు। వెల్లదంమిల్తోగల వీని [illegible] యుతీ । రేపుమాపు బాపురేపుమాపు॥ సీ॥
చకరా గాసోగయొముతం కోటేసు వెట్టినరీతి సంపంగి బెకుగ జెగడ। లచ్చియ
న్నకుసంములతుమ వాదులు వెట్టికలకలనగు మోముకళలనీన । గండెముల్ దివి
గి శేల్కాంకలదాటిందుఁటుం లెనెగు భుజాలతికయుల్ల । గంమిదీసి రీతిగ
స్పట్టునెంమేం మిసమిసల్కడుమిఉముల్లుగొలుప । నడుగులబెళంగు హంసల
నానగొలుప। జెంగి యుంమ కయొకటనొట్టంము లేక । నిలువు సూటుసుబం
డీనట్లరి నాటు। వేయుగన్నులవలయుబోవీసి జూడ ॥ ఉ ॥ తీరుగ మార్చి వేసిన
గతిందొడలున్న వితోంములోనిపి।స్త్రాకము జెప్ప రాదుబలుదల్పవదల్పను బా
లుగారు నా। రార ముంగం ముచక్కఁదనమన్ని తుటుడ కనిం మువీనియొ। య్యా
రవెలకు సేయుననిహాయనుచున్ దలయూచు సారెకున్॥ ఉ॥ చకరాని వారి

లామిగుల జక్కనివాడిటువంటివానినే। నెక్కడజూచితా న జగదీశ్వర జిత్తి
రువందు వాయరా। దిక్కు మనీయరూపమహిశయింతయు భాగ్యముగాఁగ భూచ
క్రం। దక్కనకూర్మినాకితఁడు దక్కనదక్కన మాట లేటికిన్॥ క। ఇవ్విధమున
నేనీతని । జవ్వనపు డపహరింతుసరగ ననిమనం। బువ్విళ్ళూరగ వెనుకింబు
స్వీలు దొరకలు వతూపు మొనదీటంగన్॥ చ ॥ వలపుదువాళి సేయుపికవాణి
కడంబపుకమ్మవాసనల్ । గులుకు పయోధరంబు మెలుకుల్ హృదయంబున
నాటు నంబరం। బులబెడిదంపువాడితనముం గనుపింపగ జారుపైటలో । సోల
వుపీసాళివాలుతెలిజూపులతోడ మకంబుతోడుతన్॥ ॥సీ॥ రూకంత గాని లేదే
కైవశి సమంబు వచ్చ బంగారుమై పొచ్చు జిగికి । గోరంత గానిలేదేరికి బ్రతి
వచ్చు యావరత్తి కుంచు మోవి రుచికి । నిసుమంత గానిలేదెటువలెన వచ్చు
సైదతంబు విశాల ఘనవనకు । గంటిలో బడునంత గాని లేదెటులీడు వచ్చు
గాటుక ప్పవాలు కురులు । కని చూచి సాంగశృంగారమభినుతించు । గతిదు
లాకోటిమణీకోటి గాంచి దామ । కింకిణీ ణకంకణాకీర్ణ కలక । లారవంబు
లుగులుకనొయ్యారమొక ॥ గీ ॥ ఇంద్రనందను గాంచి మోహించి వచ్చు।
నూర్వశి తెఱంగుదోపనయ్యుర్వసితప । యోదకచపాకశాసని యొలపు నెల
పు। నక్కుమారుఁగని చేరంబరుగు దెంచె॥ గీ॥ అపుడు మంజీరకల కల బాలకించి
[illegible] దువలదన్న గతిదోపబలికి పెనుగు। నంతగమిగాల్ల దోచి యేతెంచె శకున।మ
డ్డగించిన పని సేయనగునె యొందు ॥క ॥తనుగన్నవారి నాటక ।గనుమన్నది తే
టపడగ [illegible] దువేడుకతో । బింతల్లిగాన నెదురుగ । జనియపుడిం పెనయవిన
యసంభ్రమపరుడై॥ గీ॥ రాజులేఖ వెలుక రాజెల్లవింతనా। వలన దప్పగలదు
లలన సైదు । మనుజుఁడాను వేడుకొనరీతి [illegible] సా । రంగధరునకుసుగు
రంగనయ్యె॥ క ॥వసుధేశు మనీపునినో। క్కనపుంబు [illegible] దలంపగానాతన
యో। యసమాబకుండవయ్యం ।బొసగునెదో బడల్పణాము నుక్ ఘటి
యింపన్ ॥ గీ॥ అనుశీల యయ్యలె నాగయాంకి జింత । చేయు [illegible] పుదుముందు
వివస్త్రయు మనుడు । నయ్యసఖుపోడు కొంత యేగన విచారము। ధూర్తలత్తు
ణమని మదిదోపనపుడు ॥ క॥ గంబూరగుణికి యన్నరా ।గంబూరమనంబుచ
ల్లగా బన్నిటం । బింబోష్ఠి యాతని పాదా ।బ్జ ములగడికించె మూర్ఛకచలచే
తన్॥ ఉ॥ జనవర సూనుడందుల కుజాల బ్రియంబుకొలంగజన్మలం ।తనుగని
నీకుమారుడఁగ దాటుము ఇక్కన వారికింబలెన్ । జననీ నా కనింతయుపచా
రము సేయగనేటికమ్మ నే। దనపుడు నాకొమారుడ వెయింటనుజేయుదునం
చు నేర్పునన్ ॥ క॥ ఏర్చినబలుమానీకములు । కూర్చినయొకజాళువా సపనిడిగ

ద్దియపై । గూర్చుండఁబెట్టి వినయామ । గూర్చినృపాలసుతుఁ గూర్చికూర్మిఁ బొసం
గఁగ॥ గీ ॥ తళిరికెమ్మోవి జిఱునవ్వు మొలకలెత్త । నలరుగమ్మవాసనల్ గు
లకరింప । గల దివ్య తేనియల్లిలుకుచుండ । గలికితలకూనయాకొమ్మవలి
కెనపుడు॥ఉ॥ నీసుగుణత్వముం జెలువు నేర్పును నెచ్చెలులెల్లఁ జెప్పఁగా। నీసరవోని
మోహమునవీనులవిందుగవిందునవ్వారే । కుసుమకాండ నేఁడు పొడగంటిని
గన్నులపండువయ్యెనే । చేసినభాగ్యమెవ్వరును జేయరయా రెఫలించెఁగో
రికల్ ॥ఉ॥ చందురునిన్ జయంతుని వసంతుని గంతుని నాదిగా జను లొక్కం
దఱు మోహనాంగులను కోవిసిపోవుటె గాక చూడలే । చందులవారిరూపము
దిరెట్టిదయోయి దేనిన్నుఁగంటిమా । నందముగాఁగనేఁడు సుదినంబుగ నాస
దనంబురంజిలన్ ॥ ఉ ॥ తొల్లిమనంబులోఁగలుగుచుండుడు కెల్లను బాసెగా
యనీ। హల్లకబాణయొంతపసికైనని థానము నీవుగల్గనే। నల్లవిధుంఘులాడనిమ
హాపరితాపమునొంది చేలలిం । తిల్లగవెన్నవెట్టుకొని నేటికినేటికినంగలార్ప
గన్ ॥క॥ ననుజూడ రాడదేమో। యనినినుజూడుకొని యుండునవయమునా
పై। నెనరుగలుగుటకు గుఱుతిదె। కనిపించెను మనము వేడుకల్లనగల్గెన్ ॥ఉ॥ నా
యపగంజిమేడయొకనాడును జూడవుగా యగోచరం । బాయురుమండిముత్తి
యవుటన్నుఁ బోరిణగండయందమా । చాయలకెంపుటోవరులచందమునా
చెలువుల్లాలంకురే । రాయలరాయ ంగుల సరాగములామణికుట్యభాగ
ముల్॥ ఉ॥ అంఘవినోదమార్గములయందువిశేషములందుహర్మ్యలిం । పొం
దగఁజూచిమానికపుటోపరిలోసొగసుల్ నటింపగా । గందమువక్కలాకులు
నుగైకొనువేడ్కనొక్కింత సేవునీ। వందులవిశ్రమించిననుమాచనుమానముతో
డనావుడున్॥చ॥ వెడనగవంత రింపబృథివీవరసూనుడు పల్కెనప్పుడప్పడతు
కతోడ నాకిపుడు ప్రాణపదంబగు పాదువమ్మపై గదుపొడవేగిపెట్టి పోడగా
నకయిచ్చట వాల దాసివెం । బడిబడి రాజులేనియెడ మాపింతల్లిసీవు గావు
నన్॥చ॥ రవిఘనరశ్మికిం జొరగరాని భయానకమైననీమణీ । భవనముజొచ్చి
వచ్చి పదపంకజముల్గనిద్రొక్కెగంటిని । భవుకరుణావిశేషమునసన్నియును
స్నవియేటికమ్మహా రుచమునౌసంగుచో మొదసగోరువాలోచనయున్ననవ్వు
చున్॥క॥ పోమెద గాకిపుడేమని । యాయనజేట్టివట్టియాసలనపుడా। గా
యకవుజంత చెంతన్। బాయకతోడుకొనిమేడపైకిన్ జనివెన్॥ అవ్యాతసర
బుః॥ ఉ ॥ పాయని మోహతాపమునభామిని యుండగనందుమీద నేడీయెడ
హానివచ్చునని యొందక యూరకపిట్టరేపునే యీయనరేచవచ్చె నోకోయి
చ్చలవచ్చెనెయమ్మచెల్లమే । యోయిదికారణంబను చునూహలు సేయుచు

బ్రోడచేడియల్॥ సీ॥ తత్తరింపఁదొడఁగిరి తత్తఱనిదియేమి, సూటగాదుదలపబా
టిగాదు।తగదుమానుమన్నఁ బగవారమగుదుమీ । కటికిమనముపులినకటికిము
నము॥క॥ అటుగాగాననామె చెప్పిన। యటువలెగా సేసివిశ్వము మైయుండంగా।
నటుమీఁద దైవగతియుని । యటునిటునడయాడుండి రాచెలులంతన్ ॥ సీ॥ ని
శ్రేణిశోణమణి శ్రేణికాకులు చరణాబ్జరాగంబు శిరముదన్న । జాతరూపక
వాటజాతరూపస్ఫూర్తియుంగవల్లిచ్ఛాయనవలద్రోయ। చామీక్రతికవజ్ర
జాలమంజుద్యుతికనుదోయిజిగియురగంటఁజూడ। నస్తంభనీలమణిస్తంభరుచి
తోడనెతిగొప్పకప్పుడాలారసికొనగ । నవ్విలాసినియతిమనోహరములైన
చవికలరుగులుదాకులుచప్పరములు । నాదియైనవిశేషంబులన్నియు తెలిసి। కె
చ్చరించుచుమేడపైకే నపుడు॥గీ ॥ చంద్రకాంతశిలదిన్ కాసాంద్రకాంతి ।
యింద్రనీలమణిస్తంభరుంద్రదీప్తి । కెందుబెంగొనితరుదొసరించెమదికి।
గంగయమునయుగూడినభంగి మెఱసె॥ ఉ ॥ నాయకమైన కెంపుగమినాటిన
చోటులుసాంధ్యరాగమున్ । జేగనిద్రనీలములచెక్కడపుంబనిచక్క
యందకా। నాయితమై నెసంగమనరాలమరించినపట్టువెన్నెల। ల్గాయగము
త్యాలు ంగులకుగ దువయోయనమించెనందులన్॥ పరిమళిపేటులారబరువ
లుక్కలచిలుక్కలు పారువాలపం । జరములు తూగుటుయ్యెల చప్పరమంచము
లింపుతావిపూ। సరములు ధూపవాసనలుసభ్రమముంగలకొలిరత్నమం। ది
రమునవకుమారునిమణీమయవేదికనిల్పిచెంగటన్॥ ఉ॥ ఏకడజూచినన్
రతులకేటగజేటగవ్రాసినట్టికో। కోకకళారహస్యములుగోన్నమలౌచ
వుసీట ధముల్।నాకపురీవిలాసకలనాణికామణికాముకాదినానా । కృ
తులన్ విచిత్రతుల చ్చటవద్యపలాక్షి చూపుదున్॥ ఉ॥ ఈనిటులెన్స చూచి
తెమహీన్నిజాణవుల్లవీకునే । ప్టావిరతానురాగమయుదైహారినెయ్యాలు
టాలమందలో । నావగతెల్ల చక్కలికి యారసికైకొనకునిక్కయావయో।
హావకళాధిరామజజాంబకకేళివినోదవైఖరుల్ ॥ క॥ ఒకడూరువంటజె
లియం। దుఃఖంకెంజూడజూచితోమటిటిసీ । మదుబెంగదుగ్రామోసా।
స్త్రీకుతస్సీయాయటంటసిద్ధంబయ్యెన్ । క॥ అనియచ్చటవిటసంఘము । గవబడ
గోపాలుజూచికను సేర్చుగలా। డీవసరసవాక్యముల్విని । వినములుచేసికొ
నదెలియవినుమని పలికెన్॥ఉ॥ అల్లన గాధిరాజుసుతుడర్మిలి మేనకముద్దొనర్ప
రా । గిల్లికుచంబులాందమకిందుటగంటివెరాణమారయా । నల్లనగాధిరాజ
సుతుడర్మిలిమేనకముద్దొనర్ప గా । గిల్లికుచంబులానదమకిందుబాల్యము గా
డెనూసినీ॥ మ ॥ పలునొక్కుల్నగుడన్ కళల్వ్వెలయగాబైపైజెమర్పన్ సము ।

త్కేళికల్ దెంపుదురంబెవంగియలసత్వంబొప్పసందీకవిం । తలుగానుండుట గంటివారతి వినోదప్రౌఢిరాచూలియా । దలికుంబోడిరో కంటివారతి వినోదప్రౌఢిచేతంగదా॥ ఉ॥ నిక్కగజూపుచిత్రమిది నెవ్వది వేడుకనోలలాడున మ్మకరాలకుట్టుబట్టబయలై కనుపింపగబొల్పొకోంమమ్ము । డెక్కరమింపుచుంగ్రాయువునేమగురాయిడిచిత్రమాటదా । కిక్కరణి పృష్టలీలఁ దనిపెడు డెన్నవగాగణమంతయుఁ గాక॥ క॥ అంయిటులశడాకామిని । యనువాక్యములెల్ల వేఱెయగభగముగానే స్పనవిటిచిమాటలాడిన । మనసేమియు విఱుగకపుడు దవతికడకల్ । క॥ ప్రసనికదంబకు మంజుల । వసనకరంబమున ర్గ్వవరమణిభూషా । విసరంబులు హిరినిత్తా విసరంబులుడిగి బివలవు కెళిసరంగల్॥ క॥ ఓయనెఱిజాణతలకొన । జేయుముపిరులి నెజపాదివిబెట్టుమువా । లాయమెదజేర్పకలపము । కోయనియిాగానేచురుడు గోయనియార్పేక॥ గీ॥ వంచిమేలైనదిడిగొకొంమంచుగప్పుర బుసజాలసింకి విడెంబొసంగి । పూసమీనుయిభోగంబుభూషణంబు లెసగనీవనియ తాగయొసగరాగ॥ మ॥ అవివినంటిచెనంటిజూచియతడిట్లల్ దల్లిదంద్రుల్ మనం । బువిరాజిల్లగ గూడబెట్టిధనంబుల్ లోకమందు గొల్వమాళ్ళ విగాకె వ్వరిపంమకావలయు పాళిల్ వచ్చెగొంపోదునే నవినీ పెట్టియునాకుదాపరము గానింతుండనంచిన్నియల్॥ క॥ అని ప్రియముగడలొల్కఁ జబ । లిక్కన సంతసము హాస భావలీలాగతులన్ । ధ్వనిచతురోక్తులచెనా । యనమదిడికోలుపలేక వ్యాకులమనయ్యె॥ ఉ॥ అతరిశాఖిడెందమునవారట మొందుచునేమిసేయుదుల్ । తాతకిపోయినదిరానుగుడెందముమెత్తగాదుగా । దాతికివచ్చియుంచనిక దాలిమిచెల్లునె మారుడంటియా । ఘాతకుడోర్వరామనముఖంబున నేటికిరాయభారముల్॥ మ॥ అని యూహించుచులజ్జపోవిడిచి యేకాంతంబుగా నద్దెసల్ । గనుచుంబైటదొలంగనీవివదలంగామాంధకారంబునా । మ్మనసంగప్పినగన్నగాని కనుడాముత్తైభగంభిరగా మిసియత్యంతనిర కుశోద్ధతనబ్బోబ్బగాజూచినన్॥ క॥ గడగడపాపభయంబున । వడకుచుపిదినెటిగొణవవచ్చెనటంచున్ । పకితేచియతడుతల్లి । గడవామెనుబోయివచ్చెదనునేనదుల్॥ క॥ నిన్నెదురెరురేదూడగ । నిన్నాళ్ళకు నెఱవుగాగనిటవచ్చితివిం । కన్నీపుతిగిపోయెద । నన్నిక్ నీటోవనిత్తువానవమదనా॥ మ॥ అతిమోహంబు మిందుతల్లినిటనీకాసించియున్నానునా । రతసౌఖ్యోన్నతి జెందగోరిసుకుమారా రాను తాయాత్మజా । కృతినన్వేడుకదేల్చుమీదలపగానేణికిశోరాక్షిస । మ్మతిసారంగధరుడవయ్యనలయింపంజెల్లునేనావుడున్॥ మ॥ అతిమోహంబునమిందు

తల్లినిటకాసించియున్నానునా । రతసౌఖ్యోన్నతిజెందగోరి సుకుమారారాసుతాయాత్మజా । కృతినన్వేడుకదేల్పుమంటివిధరిత్రిన్ సత్యవాణిసర । స్వతియనావాక్యముదెలతెప్పుడజమేవా క్రచ్చివ విద్యోడక్. మ॥ అసిపోగుచ్చెలపిడలేండుముజవ్వాడకదంస్తోహన । స్తనకుంభంబులమీద హారములున్నత్యంబాడగాదాస్మియా । దనివాడక్ బులకాంకుర స్ఫురణగూడక్ గట్టువాయింతితేదనిఋవ్వాకిటక్ జ్ఞ మైనిలచికాంతుక్ బట్టగాబోవునన్॥ ఉ॥ అంటకుమీలతాంగిననుగంటివి నేమనువోహారాంగనె । నంటువండగలేదనుచునంటెపనిస్నునటంటగాదు । నన్నంట జెల్లునే నకునంటినపిన్నటవంటిసైనని । యంటునంటగామనేటులంటుకొంటకమీనద్రోహముల్॥ క॥ మేలాఉడివెట్టంగా । మేలానిలుపోవలకుసుమీవలపులా । మేలావసద్రూప । మేలామయింభ్రమనుచుమీవంబడిమెడక్. గీ॥ హామహాదేవయని గౌలిఁ యంటికేల । పడిగడకుబోవనప్పుడవ్వనిజనిత । మణిగణోద్భాసకంకణక్వణనమెలగ । బట్టుకప్పటిచెజుట్టిపట్టుకొనియె క॥ పట్టికలపట్టియారా । పట్టినినూర్చుండబెట్టి పకపకనగుచున్ । గట్టిడిననుసుమరుకు । గట్టిగనొప్పించియెంనగవలెదవింకన్, సీ॥ చూపుకన్నతికంబువాపెమేన మెచ్చిగ్రుచ్చికౌగిటజేర్చుకొనగవలదే । యుల్లంబు కరచెనీయుల్లాపసమదిహెచ్చి పొసగదానికినీవియొసగవలదె । చెవులలోనమృతంబుజిలికెనోరదిమెచ్చితీగవా తెరవిందుసేయవలదె ధుగధుగవాసనల్ నిగుడించెనెమ్మోగంబదీనను మెచ్చెనుద్దాడవలదె రమ్ము సారంగధరవేగిరమ్ము మాను । కలరవంబులనడగి చుగళిరవమ్ము । నాడుమొలనూళిగంటలనాదువింక । చంటసీయురమానికవంటదగునె ॥మ॥ అనినక్ గానసమాదితెత్తిచెవులంటంటించినట్లయినుమా । నని పొందిమ్మె సౌమ్యతల్లినడకదాదేరియామంత్రినందనువాక్యంబులనిక్రమ మ్మనసవిన్నంబోయికన్నీళ్లుగా । రమనుంజెక్కులవాతెఱంపడవుడు ర్నాదుగాలిలా జాలిగల్ । గీ॥ పులుకువులుకనజూచియు కలికితోడ । బాలుడపలుకునదైన్యంబుకొలకఁలికె । నన్నుబెంచినపినతల్లివనుదునమ్మి । చెల్లబోయిటువచ్చినచెల్లగలిగె॥ మ॥ మదిదలపక్ వినదగనిమాటలునోరెటులాడెబల్కగా । నెందిమనంబుగా తెలుగ కేమిటికివ వంతనల్లడిం । చెదుమతివావివిపోవిడిచిచెల్లరతల్లియుదైవమంచుగో । విదులనవిందువాకువినవేపరభామలతో సబుట్టువుల్ । మ॥ వలదమ్మాయిటువంటికానిపనులోవామాత్మయావెత్తిబు । ద్ధులకేల ఘటిల్లెనమ్మ తెగువన్ దుర్భాషలిట్లాడియా । కొంతనాకేటికి బైదమ్మమతిలోకుల్విన్నసేమందుర । మ్మఘుత్వంబుజూతురమ్మతగదమ్మాధర్మవాహింపుమా॥ క॥ సమతల్లిపురంద్రీజా

తమతల్లిగఁ జూతదీ సుతనయుఁడదనకొ । రమణీయేతత్తనైనను। రమణీయేతరి
గుణంబు రానేర్చునొకో ॥గీ॥ ఈతలఁపు వేసి పెట్టు భూమీను నాన।యింక బదివే
లువచ్చెనా హృదయశుద్ధి । యొరులెఱుంగరు పదనారియొకఁడె గాక । య
నుచు దుర్జనిఁ జూపి యియ్యనఘుఁడనిన॥ శా॥ ఆనీలాలకతీగ నవ్వోలయు నిట్లన్ గ్రమ్మ
ఱన్నీ జగం । బౌనౌ మేలనినీవు తెల్పుకొన నేలా నీగుణంబుల్ సతీ । సూనగ్రా
మణివాఁడు నీహృదయము ముచ్చొరఁగంటినే దైవము౦ । గానే దల్లిఁ గానిభూవిభుని
భోగస్త్రీనిభావింపఁగన్ ॥ క॥ భావజునిబారి బడుచో । వావిదలఁప నేల ధర్మ
వర్తన మేలా ।నీవింత యేల పెనఁగెదు। నేవిడ నాకన్నులాననిను గూడి యుకన్॥
గీ॥ తక్కువాఁడవులుపడువృము పెక్కులేల । యొకగడియమాత్రమిటు గూ
డియున్నఁజాలు । ననుచుగుఱియంకదలువుమాయుంగదివురు । నాకలికితోఁడ
ధీరతనాతఁడనియె ॥చ॥ వడినరపాలుభోగసతివాపులు నాకుఁబనే పయియంటవం
గడమునకెల్లసొడ్డునగాదటు నేనలపిన్ననాఁడె నే । ర్పడితినటన్న బోవు నెస్వ
భావముతల్లివి నాకు నేక్రియం । బడతుకనీవు వావిచెడుపం దుమహింగలదమ్మ
యెందులన్ ॥క॥ వలదిటువలెగకూరిరితి।పలుకులుపలుకంగనింత పదరందగు
నే । తలపోసిచూడుమెస్సగ। నెలతారతన్నింగి యొకటికే వొకటియునే ॥క॥
కాయములు కొమరుతిమిరవుప్రాయములుదలంపనస్థిరంబులు వీన్ । స్థాయి
గఁ ముష్మికకృత్యము। సేయఁగఁ బూనెదవు మీఁది చేటెఱుఁగవుగా॥ గీ॥ ఇపుడు ధైర్య
మూనియెనుమతవువ్వకొ। దండధరుని బాధదాళలేవు। పాపమెంచిమీఁద బ
టవార్లబట్టించు।దండధరునిబాధదాళగలవె॥ మ॥ ఖరభానుప్రియసూను డెప్పు
డునిన్నుం గారించునే కావిభుం। డలచేలోపలనిమ్మపంటివలెనత్యాసక్తిమన్నిం
పనో। క్ష్యారసైకస్థితినుండికావరమునంగన్గానికాపత్వగం। పరరాద్రుస్త్రీదవన
వేలయావిధిసరింపన్ నీకరంబేమహీన్ ॥చ॥ అసవుడునవ్విశాలతరళాక్షిక
టాక్షములందునంకురిం । చినయలుకంబటాబటలు సేయక వవ్వనునుంగు
వైచియు । ట్లనునతనింగనుంగొనియనంగునిమామవెలుంగు సావదీ । రినకర
వాడితూపు గికురించితివారమిటారిచూపులన్ ॥ ఉ॥ ఎన్నఁడు నేర్చినాఁడవుర
యీమటుమాయవుమాటలీవునా । కెన్నిదలంపనేమిటికిసిప్పుడు దోసము పె
ద్దజేసియా । దున్నవయాళికాసిగముదొడ్డుగఁ జెప్పి భయంబుఁజూపి చక్కన్న
ను దుడ్డు వెట్టియొయలుకంగదలంచెదు మానుమీవగల్ ॥ గీ॥ నీమగలడు భర్తకోప
గాఁడనగనేల । కోలభుజమునసిడిదున్నదోలవాఁడు । రవ్వయునసేల రాజౌ
నౌరడ్డియానో। నాటికిపుడే రారాదెనేటకలచ।క॥ ఇక్కలడెలిసి విభుడిం।కొ
కఁడుసేయుసేత కొప్పితి బనిలే । డెక్కడి కొలలెక్కడి శగ । వెకడి వాక

లునేలతలెవ్వరిసొంపముల్॥ గీ॥ వలచిపట్టినదాలిమివదలకిపుడు । ఎన్నిజెప్పె
దుతగవువివేకితనము। మొనసియూరకరతిరంగమునకురాని। సుద్దులవియేల
చాలింపుసుగుణవాఁడ॥ క॥ వలవదుగారతిమరునకు। వలవదు గారంభయతు
వరసూనునకున్। వలవదు రాశలబెట్టఁగ ।వలవదురావట్టిజోలి వారలువిడు
రా॥ సీ॥ దారువనస్త్రీలదగిలెగానియుదేమొనీవలెమునుకంటినేరడయ్యె।గా
రాబుకూతిరిగదిసెగానియుదేమొనీవలె బసపెట్టినేరడయ్యె । నలయహ
ల్యాకాంతనంటెగానియుదేమొనీవలెజంభారి నేరడయ్యె । గురునియిల్లాలితో
గూడెగానియుదేమొనీవలెనుడురాజునేరడయ్యె । వారికంటెమహాత్ముఁడైన
వాఁడవవుర। నీకుగలబుద్ధివారికిలేకపోయె । నీవునాటికిలేకపోయితివిగాక ।
చేరివారలయోజలుచెఱుపలేవె ॥ ఉ॥ నావుడునిట్లువల్కు జన నాయకుఁడీవె
డమాటలేలత। ల్లీవినవంపు యీజగములెల్ల సృజింపభరింపనోంపజా। ల్దైవత
లెట్లువర్తిలనిలెస్సవు గాకవిచెల్లవోడ్లకున్ ।నివిపుడెన్నరంభరతి యీగతి
బుతులబల్మిబట్టిరే॥క ॥ మననేరవుపతిమతిరా । గననేరవుసుగతితగవుగా
దన్ననసో।యననేరవెంతసెప్పిన । వినసేరవుచాలుదాలుపిడుపోవలయున్।
క॥ అనిపలుకనతనితాల్మికి। మనమునజాలనెటివిటిగిపటియుంగలిపో । సిన
వెనుకసుట్టకడడా।చించందముదోపనాసచెడ్డదిగాదా॥ క॥ అమైనగరగు
నేపు।డీయాడినమాటలకునొకింతగరగవే। మాయియిదికుమంచిదో। కో
యాడదియియసురుమన్నగొఁటగాదుసుమీ॥ చ ॥ కరికిపిశాళివాలు తెలిగన్నుల
పైడనేలకెంపునా । పలుచమోపికెజిగురుపైనిడరానె బజానవాదికి ।
న్నులుపగనేలగోళ్ళుబలునిట్ల పబ్బుగబ్బిగు । బ్బలపయినుంచురాసుగుణపై
పయి రేచకుకోపతాపముల్॥ ఉ॥ వేదనమించునీవిరహ వేదనతాళఁజాల
గంతునిన్। సాదనరాదుగాదనదుసాదనచూవదొడంగెగాప్పుదా నీదనవ
చ్చునే పొందలసీదనలాకృతిలేడిచూపులున్ । బోదనచెల్లునాఁడకబోదనయం
బు శకంబుప్రేలుచున్॥ సీ ॥ అతికూనయు[illegible]ల్ మతిదలంపదుకదా వేడి
తావులుచల్లిపోదుగాని । జలజగంధియటంచుసంభ్రమింపదు గదా చలువ
సోకులమీదసుడియుగాని। చిలుకలకొలికియంచెలమిగైకొనదు గాజిగురుటా
కు కటారిజింమునుగాని । కలికంటియటచునలరకేయదుగదా యుడుపువె
న్నెలగాయదొడఁగుగాని। మధుడుసారంగధరుడుమన్మథుడు పిధుడు। వసు
రపాతరవిరేందు నుపలనీయ।రెటుఁగదాళగలదనియెలుగవైతి । కటకటా
నీకుదయలేదుగాయొకింత॥ గీ॥ త్రింమరిగదాసదాగతిదెలిసిచూడ। పాటియ
దుగదాయనంగుడేతతిమటిపడి । యదుగదాయలజైవాతృకుడుదలంప।

నిట్టి చెడుగుల చేబాధ నొట్టులోర్తు॥ క॥ రా రాపు లేల సేసెదు । రా రానను గలు
వగలు వరా రామేడక్। రా రాయని తలిరాకుజి । రా రాయని కేళి కేల రా రా
కొమరా॥ మ॥ పరిరంభంబొనరింప రా రుణసా పైనింప రాయాలకిం। పరమే
రాయధరామృతంబొసగి నన్మన్నింప రాయంచు దై । న్య సంబుట్టి పడ న్నె
లంత వలవంతం గిగాలు కులజిల్ల బా। డరగండచ్యుత భాష్పధారనొన గో
డక్ మీటుచుక్ బల్కెనక్॥ చ॥ వినివిననొల్ల గూడలికి వేరెపరాకుగ జూచి చూడ
డే। మన సెటువచ్చునో యనుభయంబున నోరు మెదల్పడేవిధం । బునని ది
యూ దీసికొని పోదు నటందును పాసుమంచు। నంమను జవరా గ్రగణ్యసుకు
మారుడు భీయు బోలెన య్యెడక్॥ క॥ ఇట్టట్టు చూచియా చెలి। బట్టివలవరా
జగబ్బిబలు భూతంబెక్ । నెట్టుకొని వీడ జేయగ । గట్టిగ మాటల వశంబుగా
దని వేగక్॥ గీ॥ అపుడు పురుభామ చిత్రాంగియలమి బలిమి । నొడిసిపట్టిన పై
కొక విడిచి వనిమెయ। దానవీ కళానిధియై నెగడిన। యట్టి సారంగధరుడుయ్యో
నంబురంబు॥ గీ॥ సాము చేసి కతి దట్టి చల్లడంబు । తొడలె స్త్రీకి లోగాని దేవు
డనగ। నలతి యున్నన్ను బట్టి నే నిక్కైన । గోకయను బుద్ధిగలుగు నేలోకము
నను॥ క॥ తెగపులి వాతదడబడి। మేగడుగలి యట్టు లేగనెంత యుగినుకక్ । లో
గామిసీ దనకాతడు । లోగామి నివంత చింతిలుచు నిట్లనియెం॥ క॥ ఎటువంటి
సుగుణి వయ్యో। యిటువంటి జరసికముద్ర మేగదు పైదు । ప్పటివిడిచి నేల్బ
చెలినే। చుటకే నీయంగ మెల్లజూపితివి దా॥ ॥ ఓరిమది నిల్పవోపక । కోరిక
నినుబట్టినోరి కొలదులు కమఱ । క్రూరముల వదనిన్నుం । జీరిగిగొనకేగదే
లసిగ్గరి నారా॥ క॥ ఆ రోపింతును నాపై। నేరము విపరీతముగ ననీపై రాలా ।
యూరకి నైన రాజకు। మూరక నామాట వినుటము చిదినుంచీ॥ శా॥ ఔ నాపో
మెవానను గలది యేలా యింక నీతోడనెం । తేనేమించి గ నాడజి కెక్కనిది
గోసియంగ మచ్చంబునా । వేనేడిప్పుడు రాజు రావలెగదా జేకిలంతు నికీలు
కీల్గాసీయందుల కేమి తాళు మ[illegible]లక్ అంముదాటించుదుక్॥ క॥ సారెప
గ చాటి పలుకం । గారివ్వలు గిరిగి పోవగా శ్యాకయా । భూరమణసుతుడు
సద్గుణ। హారుండట నిలిచి యిట్టులను పటు బుద్ధిక్॥ క॥ తల్లి నాపైయిసీకుక్। జె
ల్లునె కోపంబు మదన శితశర పాలి। హల్లిపక నిహతి వ్యధ। దల్లడపడి వట్టి దూఱు
తగవా పూనక్॥ మ॥ ఇవుడీనాడు భయంకరోక్తులకు గానేలోగి దుర్వృత్తిన ।
ల్పవు సౌఖ్యంబగు నీమనోరథము దీర్పంబూని కలోకమం। దపకీర్తింబడి మీఁద
ద్రవ్వించు మబాధానికముం జెందెదహో। నఘ జాతించుదు బుట్ట గావలయు గాంతా
పెకుల వేలేండ్లిలక్॥ గీ॥ అట్టులగుకం ఔ వికవి నవం మయొకటి। జగతిలో గీతిణా

వెలయంగ దెగువమీఱ। నీకు రాజనకింపు సంధిల్లఁజేత । క్రియ్యకొనియుండన
టమీఁద నిశ్వ రాజ్ఞ॥ ఉ॥ కావక రాజు చిత్తము వకావకలయి తెగ డాచునట్టులా।
హా విపరీతమైన పలుకాడెదనంటివి యమ్మక్ । వినాశకాలే విపరీత బుద్ధియని లెస్స
బయల్పడ జెప్పినారె కా। నీవిధి యాడు మీయనగ నీ దినా డెదు సుమ్మి భామిని॥
క॥ నీకపటోక్తులె పట్టితు। హాకాంతుండలిగి నేసి యుద్ధాకుణ న। య్యాకాశ
వాణియెటుగ జె। నీకా కొలతోడు తోడనే సిద్ధించుక్॥ గీ॥ అని పలికి పోయి వచ్చె
దనను చిజకర్ల । దనన గిరికేగి యువరాజు దగిన రీతి । దొరల భృత్యుల సఖుల నేల్ల
రను బనిచె। దుందుడుకుడెంద మానజాలసందడింప॥ సీ॥ పట్టు పాయుచు టందు
బా రావతంబున వెకలినై నేసేల విడువబోతి । విడువ మాయి న్నాళ్లు విడిచిన
నేడది యేటికీ జిత్రాంగి యింట వ్రాలె। వ్రాలిన నదియు నైపవటదబోని వ్మ్మ నియూ
రక నేలయుండనైతి । జనుమతనుండక పీనతల్లి యుసి పోవజెమగుణంబా మె
తు బాడమనేల। పొడమెబోయి దిబుద్ధి గాదుదుగుమన్న । మానకిటుల లె జెల్లు
నామత్సరింప। గారణంబిన్నిటికిఁ ల్లపారువమెక। దాయి డెక్కడ దాపురమా
యెనాకు॥ క॥ మానయనెటులయిన మీఁదట । నాయమ బాధలను బడుట యదినిశ్చ
యమై । మానయనెటులైన మీఁదట । నాయమ బాధలను బడుట యది తప్పె గదా॥
గీ॥ అని ప్రవాపించుచు సురంచు నలతనొందు। గుడిచి కూర్చుండి తా జేసికొన్న నే
ర। మికి వగుచు బాన్పుపై వ్రాలు మిన్నునిగి। పైబడి పరీతిని వ్వెల పాటునొందు॥
క॥ మనవతికి గోక చేపడి । నదియాదిగ గుట్టు జాతియడలుగు మాయుండెద లోన
జీగ చిక్కన। యది మందలుగ బిడ్డకుట్టలను చేర్పడగక్॥ గీ॥ అంత జిత్రాంగి మ
దన బాణాగ్ని వేగి। హస్తగతమైన సౌఖ్యమో నాడుకొన్న కరిణి బరితప మొం
దియే సరిణి నైన। జెలుతు సారంగధరునిం సిద్ధమనుచు॥ సీ॥ పాయని యుపకీ
ర్తి ప్రాపించు దనకద్ద పోలికనల్ల నిమ్మైలగట్టి। తల జూపబా సెనందతిలో నదక
న్నకై వడి వాసెన ట్టుగట్టి గను ద్రోయుదుల గాథఘుల కూపమున నిట్టులను గ
తిదూలయింటమ వసించి । తవ దేహమిటుల జెందఱలౌన నెదురీతిగులుకుగుబ్బ
లు వాడి గ్రొల్ల వ్రచ్చి। యెంత పాపాత్మురాల నియింక మీఁద। బ్రహ్మ నిజఫాలఫ
లకాతురములు గట్టి పెట్టునను నట్టికస్తూరి పట్టు వెట్టి। సోంపాటలు పోవ మిన్న
నైసోంపు దరిగి॥ క॥ రక్తిగల చెలుల యెడనా। సక్తియు సూక్తియును లేక జాలివి
చాళిక్। ముక్తాహారము పోవ। ముక్తాహారయుయి క్రోధమున సౌధమునక్॥
గీ॥ జంతయిటు లగ్గియుండ రాజింత నచట । సరసి చెంత బిసాగ్రంబు సరసి కొం
త। మగనికందిచ్చు కోకి స్త్రీమగనితనము । దండి యెడద గులెంచి యుండుడి యు
వుడు॥ ఉ॥ తెలుచొకాంత పుండలిరు కేశము దాళులు కొనుదీగలె। నూలును జన్న

మొగ్గలుకనుం దేలితమ్మలు మోవి తేనెయుం । బూలును నవ్వు తేటయు భుజా
బిసముల్ గని యవ్విలాసపాం । చాలుడు ప్రేమపద్మిని నిజప్రియ గా మదిలోఁద
లంచుదుఁ ॥ చ॥ దళముగ దమ్మిపూఁగొలని తావి దిశల్ గలయంగ ముంగలం । జిలుక
లుకోయిలల్ చెవులు చిందరపందర జేయుచు సూరెలం । మలయసమీరము న్వెవ
శమర్లుననుల్కి పడఁ బయిఁబడఁ । గళవళమంది చుట్టుకొనె కంతుని మందియ
టందు నాత్మలోఁ ॥ ఉ ॥ అక్కట యేమి సేయుదు రయంబున నిప్పనిపోదునం
టినా । మిక్కిలి దూర దేశము సమీపము మాళవభూమిమండలం । బెక్కడ దండ
కావనమ దెక్కడ జక్కని ముద్దుగుమ్మ హా । చకోరబొమ్మ జూడకిటు సైపగ జా
లవియోగ వేదనఁ ॥ వ॥ అనియత్యంత సంతాపంబున నాందోళించుచు ॥ క ॥ రాజి
తవిభ్రమనవకల । వాజితసురమానవాంగనను చిత్రాంగిం । వేజవ్వని మరిలోని
డి । రాజవ్వని లోపలన్ని రాశింగాలెఁ ॥ గీ ॥ అటబరావనిభృన్మౌళిఘటితపాదు ।
డైన చక్రేశ్వరుండు సహస్రకరుడు । రామవిశిఖాగ్ని తేజస్సు గణహరింపఁ బ్రా
లెనన ప్రాలె జరమాంబురాసిలోన ॥ మ ॥ తమిమం జేహులతో డబోరియిను
డంతంతం దనుం జేరన । స్తమితో భృన్మణి వెంట వేసికొని మిత్రప్రేమరక్తప్ర
వాహాముగా బోరెవసంగ జిక్కియుల దైత్యశ్రేణి గాన్పింపకుం । డమిగల్మ
యలు వన్నెనాపన రెజూడఁ సంజ గ్రోంజీకటుల్ ॥ గీ ॥ ఎల్లప్రకల వయి నిదం
డు వెశలదలచి । రాజు సేసిన వెలిగుడారంబనంగ । దోచె బాండిమ ప్రాచి దో
త్తోడపుడు । కువళయదళంబులం దెల్ల గూడ నయ్యె ॥ క ॥ కలువలు కెలకెలన వ్వెం
దొలి మల సెల యేటి యువలిచుహిమాంశుకరం । బులుగ నయ్యు దేటావల । గిలి
గింతలటంట వాటికిఁ సరితాకెఁ ॥ సీ ॥ కరమలొ య్యన జాబియిరూల నెఱుల్చ
క్క గాదీర్చి తెల్విసంఘటిల్ల గూర్చి । కడువ నయనకోరికల నూద్ధు గావించి చను
జక్కవల గోళ్ల సెనయ నాని । కళులరంజిల్లంగ దొలినాడు । తనుగూడి యుటు ప్రౌ
డ్డు గ్రుంకునప్పటికి రేఖ । వచ్చి నిలుతు నీకడ నేటికి కజాలు నని యేగుటను జేసి
యివ్విధమున । దామరలని కుక్క వమ్ముగ దనకు ముదము । లతిశయిల్లంగ వేవచ్చి యు
ఫుడు నిలిచెద మింటిటు పుతూర్పు దిక్కు లేగొమ కువయిసు । బిత్తరి నుఖంబునను
బొట్టు వెట్టునటుల ॥ గీ ॥ చిక్కలెన యంగ వాద వెధూభృత్తటమున । దెలివి బొద
లుమ్ప గాంకమండలము జూచి । వేగ విల్లెత్తి పచ్చని వింటిబోయ । యటవిరహి
జాలములు వేటలాడదలచె ॥ వ ॥ అప్పుడల్లహల్లకబాణజాతాభిజనవల్లభతల్లి
జుండాహల్లకానలదందహ్యమానమానసుండగుచు నిలిచి కుసుమకిసలయసం
ప్రాప్తసుసీతలతికానికాయకాయమానంబున నిశాకాంత కాంతోపలవే
దికాసీతాంతతాంతశయ్యాంతరంబున మేనుజేర్చి, పరిచారకులనందఱం బని

చి యేకాంతంబున నొక్కరుండు చిత్రాంగిలతాంగిదిదృక్షాజాగరూకాత్ముం
డై యుపరిప్రదేశప్రసూనవితాననిర్గతానగళగళమకరందబిందుధూళిపాళికలు
చందనచర్చ గామరుదూయమానప్రాంతశారదభూరుహదళవ్రజంబులు వ్యజ
నంబులుగా దన్నివాసంబ యత్నశిశిరకృత్యంబులు ఘటింపనం మహీదేవునకు దిని
ప్మౌకెరుపు వేసిన చందంబున నంతకంతకుంబరితాపంబగ్గలంబ ఇవ్వేళ నవ్వాలంబో
రలం దోడంగె ॥ క ॥ మధుమాసంబు శుకపిక । మధుపాధి మనోజపలసమన్విత వన
మే । యతీవాసంబటయా పై । విధియుదయించె నటవిరహి వేగుటయారుదే ॥ ఉ ॥ వె
ట్టగ మందమారుతము వీవగ దోడనె రాలి పైవిరుల్ । మిట్టిపడంగ వాడెదగిలెంబధి
కుండ కొత్తులో విపో । కట్టులనందు గాలిగలయ బ్బుడతూరువు వారబట్టము । న్నట్టి
ప్రకారమేర్పడననంగుడు నించిన తూపులోయనఁ ॥ చ ॥ వెనుకొని యంతలో మ
రుమ వెంద్రుక పట్టె పుతూపులేర్చి భో । మసనలయించు విల్లునొని త్రొక్కినచోటు
ల ద్రొక్కువాజి పై । పసుపడ సొక్కి నీళ్ళు పయి బారెడు లీల జెలంగు సంచిది । య్యా
నిపదనైన వాల్నిలి పిట్టిటు చేసె నృపాలు డెందముఁ ॥ వ ॥ అతరి దత్తరిల్లి చి
ట్టాడి గుట్టు చ నెట్టనం జెట్టి లంబ డిజుట్టు ముట్టినట్టి మరుకరాళితేజీలశిశిరకరా
ళి చకోరనోం కాసిలరమా సూనులనుద్ధేశించి వసుధేశుండు సంప్రతాపప్రతా
పంబులనట్లని యె ॥ సీ ॥ ఓ చందమామ నన్ జూచినయప్పుడె మా చిత్రాంగి ముకమిం
త జేసికొనును । కాచిలుకలార మీరాక గన్నప్పుడె యామది రాక్షి యోగూరం మాట
లాడు । యెలదేటులార మిమ్ము మీక్షించినపుడె యా గజయానతల గ్రుచ్చి కౌగలించు
దమి చకోరములార మిము గాంచినపుడె యాకలకంఠి కన్నులగప్పుకొనును । ద
యగలిగి కూర్చు చుట్టంబులయితిరేని । యటకు మీరేగి నావిరహార్తి వేగ । తెలిపి
మా పద్మగంధి దోడ్తెచ్చి నన్ను । గూర్పగదరయ్య మిము వేడుకొనెద గాక ॥ గీ ॥ మ
లయపవమానబాలికల్ మందులుగద । యమృతకరుడవు గదనీవు కమలవైరి ।
యకటయిటులయ్యు బెంపు సేయంగదగునె । యంగజవ్యాధుల సమానసంగ
రంబు ॥ క ॥ వ్రతమాయిటు వెచమధు । వ్రతమానీకుచితఃమావిరాళిం బడనా ।
రుతమాలించవయో చా । రుతమా మోదయుత మాచిలుతమారుతమా ॥ పంచ
చామరము ॥ జోహారు పోకు బల్లగాగ జూడు మౌ సమీరకం । జహారులార వంట
మారి శంబరారి గూడినఁ । బాహారు సేయనేల సారెకుం జలంబునన్ భుజం ।
గహారుపాదమాన మీరు కాక లింక జేసినఁ ॥ చ ॥ పలుమఱు పచ్చరాచలువ
బండల వ్రాలుదు బారిజాత పుం । సాలపు నీకుంజపుంజములసోలుచు విన్నన దే
లుచుఁ సుర । న్నెకొని కంటికిన్ని దురశేక చరించుచునుండు బెల్లసీ । కళలు భు
జింపగానయిన కాకవుగాక సుమీ మధాకరా ॥ చ ॥ గరళపు ముద్ద దిన్నకళంక్రు

డునీకళ దాల్పఁగా నిశా। కరజుఁడగట్టివెం ద్రుకలుగట్టిగఁ గాఁక జలంబులందు మే
నారయఁగయ్యు డఁగెనటులుండియు దాసగమయ్యెహాసుధా। కరుడ వెఱ్ఱియైన
నిన్నెటులఁ గాయఁగ నేటికిఁ గల్లరాహువుల్ ॥గీ॥ తనను పేరైనయిరులఁ జిందరలు
చేయు దనుచు నినుబట్టఁ జూచుఁగదా తమంబు। రాజనీపేరివాఁడఁ గోత్రపఁవీవు।
వలదనక మాఁనుతోఁ గూడి కలచనేల ॥ మ ॥ ననునీగోత్రజుఁ జేచనెంచియనుటల్
న్యాయంబు గాదయ్యచ। య్యానతోఁబుట్టువుల ఋనయబ్జములనీవయ్యోపదల్మీ
ఱదిం। మెనయం జెయుదుఁగావుఁ నుక్కవఁ యాపేతుల్ మదిఁగల్గురా। జాలకుం
దమ్ములమీఁదికాంతులవియచ్చోఁ బుట్టఁగా జెల్లునే॥ కి॥ పాముతలదీఁగమని మెడు
పలుకు నిజము। గా మెలఁగిన రాహువుఁగఱచినన్న। నేమి సేయకపోయిన జేమి
యకట। యోషధీశుండ వీవాటనోర్వ గాంక॥ చ ॥ సకలము కాలకూటసహ
జంబు సుధాకరుఁడంద్రు సిక్కమా। నాకొంచియుండు నోసితమయూఖనినుం
జెలియంగఁ గోరియు। రకయాటు కేరిఁ ంతదల। ప్రాణము తోఁకకువచ్చె లెక్క
సే। యకయఁదిమింగనేఁ యకటా కల రాహువు నిన్నఁ గాచునే ॥ ఉ॥ ఆవిమ
లాత్ముఁడౌ మధునిశాటమహాబలభేదియైన సల్లో। కాపతి నేఁవేలవిరహార్తునిమీఁద
నానీదుశౌర్యము ల్ప్రాభవజయిహాళి హాళి ప్రాకకీఁ యందఱజాపలేవుగా। గా
వునఁ నీమహాత్మ్యముది గానఁ వచ్చెఁ గదయ్య మాకటకా। సీ ॥ కరమండలాగ్రోత్కటక
లనభాస్వద్విజావళిచాలదోలింతులువవీవు। మిత్రుంమువడనంత మెఱ సిధా
మంబుముందుగ నాక్రమించిన ద్రోహినీవు నెమినెక్కఁడు గాఁగనంమికనుండె
డు గురునకెగ్గొనరించుకుమతినీవు। దంములఁదిగులవాదంముల గావించియల
మింటగనుపించిపలుకవీవు। కటవియోగిలోకంబుకటకటవడ। ననలశరములు
నేచకుమఁ ననీవు। మానుదువనీకుఁ ంబు కానొను మేన। మాంమపోలికగాఁగర
మాకుమార॥ ఉ॥ వింఖ వృత్తిమాపదఁగ వేవిరహార్తతపైధురంధర। తప్పంశీ
శరేతు చాపములుపూనిటు లేటికిసాము జేసెద। లక్ఖిలమాశరీర మనికా
నకనంగయయోశరీరమా। ద్యంఖులుధర్మసాధనమటన్న దివిస్నలే దొయెన్న
డుఁ॥ వ॥ విడిముడిపాటుఁ జెఱకుసింగిణిబూనిమధుప్రియత్వమే। ప్పడవడి
లావెనున్న హరిపైనిజివుక్కన నేక్కయుక్కన। న్వాడలెదు చంద్రుజూచి
తిమినేడిసిగోవధమాచరింపువూ। పడరఁగనీవుపచ్చి తురకొందువు పాంథుల
ఋక్ మనోభవా॥ వ॥ అనియనేకప్రకారంబులనవ్విశ్వంభారా జంభారియు
పాలంభనంబొనరించి మందరగిరియునుంబోలె వనరాశిమధ్యంబునమరున్ని
శాచరభ్రమితుండై లోభియునుంబోలెనత నుమష్టమార్గణగణక్షుభితుఁడై
పద్మాకర మణియునుంబోలె మధుపరాజితసుమనః పాళీయైవిరాళింగూలి

యున్నసమయంబున ॥ చ ॥ ఇఁరుమదయాద్రిఁ కుండఁగొనిఁ యుప్పడెసంజను
ముచ్చలింబడక్। పనిదిరయుంబుతోఁ డబవమానజవాశ్వము సేర్చి దాఁడిరానో
నరిచేనోటుమిబయిటనుండక బొంమనివేకుకల్పన। చ్చినగతివేగుదుకక్కవాఁడి
చెక్ జనసోముడు పశ్చిమాబ్ధికిక్॥ వ ॥ ఇట్టడక్ రాహుదు ప్రేమసారసనంబీ
డేర్పఁగాఁ బొంచియే। సినసంధ్యాపుచిరక్తధారలు ప్రవర్షింపంగ మింటన్ గరం।
బనవొందన్నిగుడించుచోఁ సమయవాయవ్యాస్త్రముక్వృత్తివై। న్నానము రీద
నిశాచరుండనమ్మఁగాంకుడంబురాశింబడెక్ ॥గీ॥ ద్విజకులంబులకూఁతలు దెస
లనెసఁగ। నింక సద్గుణ తెజము పంకజాత్యములు విజృంభించెగువలయంబులను
బడియె। నట్ల యగు గాయరాజ్యంబైన మొదల॥ చ॥ కోలదిగజక్రక్రైఁ వచకోరస
రోజచళంబులం జలం। బలవడగూర్పవిప్పఁగలయట్టియును డలచందమామక। స్మ
లింకమిచ్చిపుద్చుకొనుమిత్రుడుచీకటులెల్లసీఱుగా। నంనువిభావసుండుగసన
య్యెబతంగుడు ప్రాఙ్ముఖంబునక్॥ వ॥ అయ్యవసరంబున గాల్యకృత్యంబులునిర్వ
తింంచిసమస్తదమాసమేతుండైన్నపాలపురుహూతుండుకదలిసిజరాజధా
నింజేరంజనుదెంచిప్రవేశించుసమయంబున॥ సీ ॥శృంగారమలెసంగుబంగార
పుమెఱుంగుబోండ్లుకురుజులపయిగొండ్లిసలుప। బుణ్యాంగనములందుబు
ణ్యాంగనలుగ్రందుగాసారెముత్యాలసేసజల్ల। జలరేగిమణిసౌధముల వ్రాగి
యవరోధకామినుల్ సొరణంగొండ్లఁజూడ। వాద్యఘోషములహృద్యభావములు
వందిమాగధుల్తైవారములయి। గడలవాజులరొందలిరుగడలజెలఁగ। దొరలసం
దఱుమన్ననల్దొరలననిచి। వడిఁగుడదేజిగోలువుసావిడిగ్గి। యరిగెనుత్తతి
భూభర్తలరిగినంత॥ గీ॥ అటులనంతఃపురంబునకరిగివిభుడు। కొలువుశింగార
ముగనుండికొందఱనుడి। గంపుకుంభస్తనులజలకంబువట్టు। డనుచునానతి
యిచ్చినవతిరయమున॥ సీ॥ రమణిని ల్పెమనోహరమణిదీపికయోర్తుతలయం
టెనిలకుంతలయొకర్తె। యటకలియిడెలెస్సయటగలిగియొకర్తె జలక మార్చె
నునొక్కజలజగంధి। తడియొత్తెనొక్కపుత్తడిబొంమన్న పతికిజెలువైనచలువ
నొకచెలువయొసగె। సికజుట్టెవిరులొక్కసికతామయసితంబవెలదికస్తూరి
యొక్కవెదియలదె। ధూపమొసరించెనొక్కవిధూపమాస్య। తిలకమొ
నగూర్చెభామినీతిలకమొకతె। మించుతొడవులుదొడెనొకమించుబోఁడి।
భోజనముపెట్టెనొక్కయంభోజనయన ॥ గీ॥ ఈరీతి శిరసుమజ్జనమూరోఁగి
ణమైననుమణిమయపాదుకలా। య్యారముగమెట్టియడిగవు। నీరజముఖి
కేలువట్టినృపుకింపెసఁగక్॥కి॥సొగలగువెండితెరల। లాగున తెలనాకుమడి
చిలలనయొసంగక్। బాగాలువేసికొనితన। బాగాలున్నట్టిమేడపజ్జకునే

గద॥గీ॥ ఏగుచోఁ దొంటి చందానవిందు కైన । మెలఁగు చెలికత్తియలబలములు
నులేక । ప్రాణవల్లభయలుకుదుగానలేక । విన్ననైయున్న యాసౌధవీథిఁజూ
చి॥ క॥ బాలిక మెఱుంగుఁదూపుని । వాళిగనొనరించునవ్వు మవడి జేయును దా ।
నాలింగనమే మోయిపు । డాలింగనమనుచు నృపయూకులమతియై ॥ క॥ అరుదెంచి
యలిగియుండెడి । యరుదెంచివి తాకుదైతహతహతోఁ । దరియంగ నరిగి తాఁతో ।
దరియంగ మువాడు గాంచిదయాదైవాఱన్ ॥ గీ॥ హంసతూలికా తల్పమింత ల్పమే
ల । తాంగకడద్రోచి నేలబడంగనేల । నెలమిగుల జేయుకౌశేయములుగలుగగ ।
నూనమగు మైలనైక్యనమూననేల ॥ ఉ॥ కప్పురవీడియంబు తుడుకంబున జేయవల
దేలవాసన । ల్పిప్పిలు కుంకుమంబుమమ్ నేలపము సల్పవదేల చీకటుల్ । గ
ప్పెడుగీలుగొప్పుఁ ఆపుగా సవరింపవదేటికిప్పుడో యొప్పులకుప్ప నీవలిగియుం
డెడి కారణమేమి చెల్పవే ॥ సీ॥ ఇంపైననీమాటకెన గాదట చునోయెలనాగవి
ణవాయింపలేల । నీరీతిమాటలు నేరదట చునోకలకంఠచిలుకతో బలుకవేల
తళుకొత్తునీదు చెక్కులబోలదందునో శుకవాణి యద్దంబు సూడవేల । యొర
యనీ పాలిండ్లకుద్దిగావంచునో యలివేణి పూబంతులంటవేల ॥ గీ॥ కదవా
యారంబులయినసీనడలకరణి । నడువ నేరవటంచునో సటతోడ । నంచబోదల
నడపించి పెంచవేల । మోదముప్పొంగజిత్రాంగి మోహనాంగి ॥ ఆ॥ వె॥ పో
తుటీగకైనబోలయంగరాదునా యానజేసిమందయాననీకు । నెవ్వరె
గ్గు సేసిరెటిగింపవేమది । నలుకవలదు నీకునలగవలదు ॥ సీ॥ తరుణిమహాప్రి
సాదంబనినీమాటమంతురుల్ శిసావహింతురెపుడు । రమణి నాబాం
ధవ రాజహంసావళియడుగులకే వేళమడుగులొత్తు । నండజవరయానయ
ని పేరుజెప్పినబాలు బాహైననుమేరనిలుచు । గమలపాణీయొక్కింతగదిసి ని
న్నొకనాడునటనిక్కటూడబ్రంహయును వెఱచు । నింత చనువిచ్చి యఱమఱ
యింతలేక । నిన్ను నత్యాదరమునమన్నించుచుండ । మగువనేననకున్న నిమన
సెఱుగదెనీకు నేమిట గొదువయ్యెనేడు సెప్పుమా ॥ క॥ వలపుమది జెలియకూర
క । యలిగితొనినుదక్కదక్కనతివలపొందే । గలనైన సారంగదీనికిదలిరుఁబోవి
లుతుండెసాక్షి తామరసాక్షీ ॥ సీ॥ తరునినీమూగారుసరిమొందులేదనడగ్గతి
పాముబట్టంటవచ్చు । వనితనీముఖకాంతికెనయందులేదని గెంటకద్విజరాజు
నంటవచ్చు । నింతినీతికొనుతోనీడెదులేదని యెదురుగా హరికిజెయ్యెత్తవచ్చు ।
నువిదనీకనుదోయిసవరెండులేదని ధాత్రీదంములవేసిదాటవచ్చు । నతివనీకను
బొమలకుబ్రతియటంచు । నెట్టిధమ్మంబు పైనానబెట్టవచ్చు । నిచ్చకముగా
దుసుమ్ము నేడిదినిజంము । భద్రగజయానవలరాజుపాదమాన ॥ గీ॥ ఉప్పనైనట్టి

చకెక్కులప్పులీడె । చేదువగకలయమృతంబు చెలువమగునె । పుల్లనైయుం
డుతేనెరభ్యపరిమే । వనితకడుదియ్యనగునీదు వాతెరకును ॥ క॥ మణిసంమో
హమొనర్చుట । నతిమధురిమసారెజిలుకనలరించుటనో । లతకూననీదుమో
ముకి । బ్రతిబింబమెకాకలేదు ప్రతిబింబమికన్ ॥ సీ॥ అతివనీమోవిముద్దాడగ
ల్గిన జాలుమెవ్వాన్నృతంబుసిద్ధించునటుల । నొయ్యారినీపైటవిదియ్యగల్గినజాలు
దుర్గాధిపత్యంబుదొరకినటుల । మాదితనీమొలనూలుముట్టగల్గినజాలు
భూలోకమంతయునేలినటుల । నలివేణినీసివిదియటంగల్గినజాలునలమూల
ధనముచేకచ్చినటుల । నింతమాత్రముచేయవేయిందువదన । తాళజాలమనో
జాగ్నిదలికుబోడి । మనవి జేకొనుమికనైన మందయాన । యేలదయజూడ
వేనన్ను లోలనయన ॥ క॥ కుటిలాలకనీగుబ్బలు । బటువై మొగమునకునెగయ
బంగరుగ్గుల్ బోటమరిలుపుటచెంగ్లా । నటుగాకేంతపట్టి యాడుదున
టవే ॥ గీ॥ మదవతీమణిత్రాక్కతో మాటలాడు । గడపెనీవత్రుపలమెఱుంగుగ
బ్బిగుబ్బకు । టెఱుకసిబ్బెవుగుబ్బపాలిండ్లుతెలియ । నీవుమాటాడకుండినదే
మిచెప్పుదు ॥ శా॥ యేమింపలక్కవుమోహనాంగి యిటులేనేలక్కలి త్రాంగి
ని । న్నేమంటింగలకంఠినావలనదప్పేమేవయారీతియో । నామీదదయ
లేదచేచెలిసనున్నన్మించవేకోమలీ । నీమాటల్గనటకుందుగదవే నీరేజప
త్రేక్షణా ॥ క॥ ఇంతిపదను నిపట్టవు । దంతిమయొసపరిమిటాంతండమ లోమే
ల్ । బంతియేమేతిరతిపూ । బంతీదయజూచిన్నుబ్రతికింపగదే ॥ క॥ అనిబహు
ప్రకారంబుల బ్రాధికాంచిచూచి ॥ క॥ ఏమనిననివినియగ్గజ । గామినియులుకార్ప
దరముగామినిన్నపతి । గ్రామణిసాగిలిమ్రొక్కెరాం । గాముకులకునెగ్గుసిగ్గుగల
దేయుందుక్ ॥ క॥ ఆనతిగైకొనియాతని । యానతిమీఱనపొలెనిత్తైజిత్త
బూనినకపటమునెఱపం । బూనినదైయాంగయాళిబూమెంటెమెరయన్ ॥ గ
ఒడలువసివాళ్ళవాడ । స్వేదయమ్ముగుడ్డిమెల్లసెకరాంబుజము । య్యో
నాదిలేచిబట్టెడి । బుడిబుడిమేడపులేసంగభావరుతోడన్ ॥ గీ॥ నిబ్బరికమే
దియునుమేదినీవకేగ్యా । వనమునకునీవుపోగబోనంగబ్రొద్దు । గడపలేనం
చుచేతజిల్లకగొనిదాని । నేతగొంతయుబుసుపోకజెలగునంత ॥ క॥ మారెల
మదికొముదిక్కంగ । గారమపామయిపాము కన్నెలెమెఱుగుల్ । వారుచెలు
వారునొకతెల ॥ పాటమిటప్రాలెవెలుగు పడివడిజూడన్ ॥ ఉ॥ రింగులవ
ల్లెవాటుసవరించిమయిఃశ్శృగనాభిసించిలే । భంగులనీటువెట్టియుల పాణ్మము
పట్టునెపంబుపట్టిపా । రంగధరుండునేమముదొరంగమదింజను చేరగొంత
దే । రంగడకేలదోలంగివడిరాగనిరాగనిమగ్నచిత్తుడై ॥ ఉ॥ ఎక్కడనేర్చెనో న

ఉవిదా చెలువక్ సృజియింపఁ జాలఁడమా । చకోరనీ మేనునా మెఱుఁగు చన్గవ యానగుమో ద్రుమోమును నా చకోరలకాంతులా పిలుకుచెవ్వము నానునుగా నుతికునా । చాతకపుగొప్పు వాతలుకుజూపులు నాకల హంసయానమున్॥ గీ॥ అవయవస్మయపీన యాయుత్తుఁ డగుచు । జిత్తజవికారదుర్వారచిత్తుఁ డగుచు । మరలననుఁజేరిననుఁ జీరి మత్తుఁడగుచు । నిట్లని యెమానన యుసీ వృత్తుఁడగుచు॥ క॥ వనితగజసింహపండ్లు । ఘనముగ నొరూవజెప్పగా విందుమునీ । చనుగుబ్బల వయ్యారము । వినినప్పుడె వానివ్రులుసు పిలుగుంబాంమీ॥ క॥ తళతళలు వజ్రంబులు । తళతళమనుచుదుంబనతితిబోలవెకా । యులమకొలని నిగయో । పోలతినీ కాళిగోరులోలదుసుంమీ॥ క॥ నీకలకీసముసకుబి । బ్భోకశ్రీకిక వయో విభూతికి దలపక । సిఁకను రాజున గునె । నాకున్నీకుంబొసంగునాళ్ళీ మఖీ॥ ... సెం మేను గంధవహము మొ । గంధుకళొంధీయునంకలితము నడుమా । శెం మోవిమధువు నాగద । కొంమా యెటులోర్తునేలుకొంమా నన్నుక్॥ సీ॥ నెటికొప్పుకొనగొంని మురిచూచెదనన్న జేసనివదిఘనంబు జేసికొనెదు । గట్టిచనవచేత ముట్టిచూచెద నన్న జెలియిప్పుడదికొండ జేసికొనదు । పసగనుబిడ్డికెటు బట్టిచూచెదనన్న జెలియద్రిగగనంబు సేసికొనెదు । మించుమేనవకౌగిలించిచూచెద నన్న జెలియదిబంగారు చేసికొనెదు । తెప్పలెత్తిటు ... వేయుప్పలాడి । యెంతెడయలేని దాని వేయేలనయన । యాసపడువానినేలుగవేయు దురుబోడి । చాటు ...గవవేటికె జలజ ంధి గీ॥ అంచునాకేలువట్టెనయప్పుడధిప । యేమి సెప్పదు నానెగులీశ్వరుండె । యెఱుఁగు నాసిగ్గుగాచునా రెవరు లేక । పట్టిపీనయిపడిచెనంట్టినిటులంటి॥ శా॥ ఓరీ నాపతి లేనిచో భయము లేకొకింత శుద్ధాంతము । యార్యాగంశేర్పజొచ్చినన్నుఁగని ...మాంధుండవై ప్రేలెదీ । వారాజన్యుని సాంఘ్రప్రాయమును నాప్రాణంబు బోనీర్చకె । యారీతి బినతల్లినంటి నఖలు డెచ్చోట్టమహింగల్లునే॥ అనినంగామాంధుండై । ననుబల్మిం గౌగిలించి నఖములఁ బ్రచ్చెక్ । జనుగవముంజేయంకణ । మునద్దంబేల చూడు మమహీపాలా॥ వ॥ అనిరయంబున నాఖండలధనుసామండవాగ్రధారాన వవిదారితధరాధర ప్రణవరణధారాధరంబు వోనిపయ్యెద ...గు వాయందగిచియు వ్యోట॥ క॥ కుంమెటుడాకి బంగరుబొంమరముల యెంమె డకుబొంమను రేఖాసంమళిత స్తనకుంభత । టమ్ముదిటమ్ముగ నుజూపిడగ్గుత్తికతోక్॥ ఉ॥ ఇంతకుగీటి రాగద్యజియింతునా ప్రాణమ జంతయునిధం । నింతయునీకు జెల్పుటకునై యిటులుండితినీను పట్టిన । న్నెంతయు ప్రేమబట్టిరమియించిన యప్పుడె మామవైతినా । కింతటనుంచి కోడలవామీననుముట్టకు రాజశేఖరా॥ గీ॥ కళికి ...

గిసికులాంగసరమిందు । మించుచేసుకనగుమం మెఱుగుబోడి । బోటి యిగని నిన్నురతి జేర్చిపొదజాలుజాలునాతోడిగొడవనీకేల యధిప॥ వ॥ అనియవ్వుడంత శోకమతియాయన్న సోదరి రాజుచేతసుం । డిబెడికంపుచాటు లపిడెంబౌలివెళ్ళఝురీనదూసిగా । బ్బుస మైడమీదబెట్టుకోని బోవసూయనిసంభ్రిమించిమించినతిమిబట్టి యింతపని సేయుచువామనీ ...షిపవనక్॥ క॥ ఔదలధరణీపాలక । యాదలవం పాయుస్పడందరిలోనే । చోదలబెట్టకనెవరిచ్చోదలపెట్టకటుఁవిడువుచూతువునన్నుక్॥ క॥ అనినుతిబాము లబడతె । మినికైదుద వెఱకదాసునాయితముబలెం । బెనగునలయుపిదజేసురి । యనుబలిమక వీడజేసియునునురక్తిక్॥ క॥ నినుమానకొనుహీనుని । ననుమానముమాని మానుడని మోహముచే । తనుమానకదునుమాడెవ । వినుమాయగుమాత్రముమ్మ వెతవిడ్తానుమా॥ వ॥ అనిబరవసంబుగా బలికియుకలికి నూరడించి మేరడించి కోపాటోపంబునచ్చోటువాసి వాసిగల రాజమహేంద్ర వాసియగ్రాగారుండై ముందున సభామంటపంబున కేతెంచిదావారి కులనలుగడబంబందియాప్తామాత్య బంధుజనంబులందగినవారల నావించియుచితాసనంబులనుండనియమించికొండొకసేపుచింతించికొంత సంకోచించి చెప్పతీరదనినిశ్చయించి చిత్రాంగి తనకెఱింగించిన తెఱంగును చెయ్యుల ధరణీయు ...కన్నవిన్నసరణియు నాముగ్రంబుగా తెలిపియుంక నెయ్యానికజనంబు విస్మయంబును సంశయంబును పాపభయంబు నుండెనంగొన ముందు వెనకం దెలియక బహిర్లిఖిత చిత్రాకారంబుల విధంబునని చేష్టితులయిహా రా...కహాకష్టంబ యాయకున్నది ... ముండనుమంత్రిపుంగవుం డిట్లనియె॥ గీ॥ ఘోరమగు పాతకంబిది నోరనుడువ । రాదుగా మదిఁ దలపగరాదొకరికి । నిట్టియన్యాయమేజాతి నెన్న డైన । దొంటికి తలంచి జెప్ప ...వింటగలదె॥ మ॥ తననీటుశ్శరయున్ రయ బలవదౌద్ధత్యన్ ... జనుసేనేరమయ్యాగదా సవతి ఈర్ష్యంబట్టి చంపింప నే । యుసీకై ... యనిన్నదియోపోమ్ముంటిమా య... నునూనబుదొలంక దెల్పెగద ... లింకేటికిన్॥ మ॥ అంఘు ప్రాభవముంక... రాజ్యంబేమి ... నున్నదౌ తోలగక్ కీర్తి భవత్ప్రతాప బలముల్ గూరీకృతం బయ్యె । ...కాంతారతు ...ందనయుడక్ గూర్మింగృపంజూచి । ధూస్థలితో వెల్వడగొట్టివట్టుయువ నాజ్ఞల్సత్కమై ... పుడుం॥ క॥ జననిదొసరివమా ... గొబ్బునబట్టి తెచ్చి ... నిపదగుక్ । బనిలేనిక సంకోచము । మనుజాధిప కార్యమనుడుమతిమంతుడనుక్ ॥ గీ॥ అధిపయిదిశాస్త్రమతముగాదరసిచూడ । ధనముహోయినఘనమనస్తాపమైన । నాకటిలేన

యుంటకుశ్శీఘ్రమొదవినయడి। బగులునేయంగదగదనునయమునుగలదు॥ చ ॥ వ
సువునవోవుకఁ వేళరభసంబుమెఱుంచిచితల్లులిండ్లకుఁ। దంయులు౯ప్రేమతో
జనుటతప్పగునేతమచేయుటతప్పులె। ల్లగ మగవారిగిప్పైనిడిచలంబులబొంకొన
రింతురెందుజవ్వనులమనోహరుల్ జెలియువారిల సంతటివారు గావలెక౯॥
క॥ మననుననిపుటాకటి వెలి। ననుటొకటి సేయుటొకటి యెంతయు
గపటం। బునిజంబులేదొకింతయు। నన్నతోందరియనుటసార్థమతివలకెల్లన్॥
మ॥ అనిశక్రొగ్ర్యముకలికిచూపులనె కాదత్యంతకాఠిన్యమం। గనపాలిండ్లనె
కాదుబావలయుస్త్రీకన్దోయినే కాదుత। గ్గవికౌటిల్యము కొటముంగురులనే
కాదెప్పుడుల్లంబునం। దునవేటాడుదునుండునిక్క మిది నొందుక౯నమరా
దింతులక౯॥ క॥ జనకునిసోదరులనున౯। ననుసుతునన౯ననోపపరిగనందరు౯ల
కుక౯। దనపెక్కులనుజూపద। మనిహారితో౯రుపదత్రియనదేతొల్తక౯॥ ఉ॥
ఓన్నపనాకుజూడనటయుగ్మకినీసుతుని౯ మనోహరా। నూనవిలాసుజూచినిలు
పోవకపట్టినలోనుగాదునెం। తేనెగులూనవానిబొలియింపగమాయలువన్నె
నిట్లుకొం। జేనకుధర్మరాజలుగునిక్కముగామిమ్ము జెప్పనేటికిక౯॥ చ॥ పొలతు
కసీరుగానబడబొంపుగడెల్పుటదేనిజంబుగా। దలచెదవివ జెంతయునుడబ్బగ
సూమగవాడుబొంకెనా। యలదడిగట్టిచట్టలకునాడుది బొంకినగోడవెట్టి
నట్లలదునన్నమాటవినవావనరాశిపరీతభూధుజా ॥ గీ ॥ ఇలచెలువమాయ
మూడుదుంలదుగాక। నోరుమూయంగమూకుడెందులనుగలదె। యొరులనుట
కేమిసారంగధరునిమీద। నాకుసంశయ మొదవదోనరవరేణ్య॥ క॥ ఏతన్మాత్రుడె
చేతో। జాతారికృపాకటాక్షజాతుడనుగునా। స్వీకుడు దెలియుకయాడెద।
వాతనికిటువంటిగుణములావరపాలా॥ క॥ చెలిమాటలకైతోడిబడి। ఖలుడనినను
తమునిమితెనికైకవోలుగుగా। ర్వబడురఘురాముననిచినదులదరధుడా విక్కబి
దపనడలెదవ్వనుమీ॥ వ॥ అంపలికినముఖంబులందెలివొందివకొలువువారెల్లమ
తిమంతుంగొనియాతదృష్టపాలుడిట్లనాన్యప్రకారంబుల మంత్రులనొంసి
యుడుగటారాదను యువులకునుయీకలూగునల్లంబునగార్య నిశ్చయంబివి
యననేరకయూపాదమోహపారావారంబునమునింగితనలో॥ క॥ ఇటుచూ
చినజెలిపైద। ప్పటుచూచినసుతునినేరమవుగాదనగా। నటువలెవచ్చునొకో।
దట। నటమాటయోలేకనిజమొయదియెరుగమగా॥ గీ॥ అల్లనీళ్ళలోనిముల్లైనగ
దియుంది। యిట్లులనుచునిశ్చయింపరాదు। కప్పివచ్చరాదుఖండించియాడరా
దేమిసేయువాడనింకననుచు॥ క॥ వ్రాలినతెప్పలువెతగ్రొ। వ్రాలినహృదయాం
బుజంబునమమతినెలకొ। న్వాలుంజూపులుమొకమున। వ్రేలందనముకుకమీద

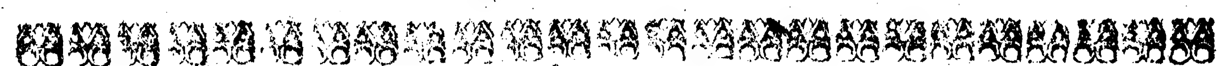
వ్రేలందనరక౯॥ క॥ ఉన్మంతనాన్నపాల్పునిగనియెన్నితిజ్ఞడను మంత్రియామతి
మంతుం। డెన్నినవ్రకారమున నే। యన్నులుచపలాదిచంచలాత్మలుసుమ్మీ॥ క॥
తనకల్లదెలుపనేంద। మనకల్లలతొంగిబుద్ధిమంతునొకనినే। ర్పునమెల్లనేరా
కొమయుని। మనమెల్లనుదెలిసిరాగమసమంపదగుక౯॥ వ ॥ ఆనిమతిమంతుం
డంపులకిట్లనియె॥ చ॥ మిగులదృఢంబుసేసిగదమీరదుగందగబంపజెల్లని। నిమ్మ
గువనెంకనిక్కమనుమాటకుసందడిగిప్పుడూరకే। బెడగుమారునారడె
ని బెట్టకజెల్లదువింటలేడెయిం। టగెలిచిరచ్చగెల్వమనునానుడి నానుడి
నిశ్చయంబుగక౯॥ క ॥ మదిరాత్ములనమ్మకుమయ। విడుదవుగదవేగిరంబు
వెంవరిజెయుచుక౯। బవరకుమిడిలేస్పబదిం। పదిగవిచారించిచేయుమంచిదిగా
దా॥ క॥ అనవుడుజనపతియడుగం। బుచినసేమాయెదోషమానిప్పనిం। తే
నానోరుబొక్కనోయని। యనిచియటుండెలిసిచూతమనికడువేగక౯॥ క। స
డిసన్నపెద్దవారల। గడకందగువారుబిలిచికల్లగలగినక౯। నుదుపులవల్లనె
కానం। బడుగదతేజియుడనిచెప్పిపంచినవారల్॥ సీ ॥ కలనైనబరకాంతద
లమెత్తిచూడదుపసుచువారలగూడిపలుకబోడు। మిగులసిబ్బితికాదుముగ
మాటుగలవాడు పలికిబొంకడుబహుభాషిగాడు ॥ నేర్చినవారినినేరనివా
రినివనవారిగాజూకుచిరయపరుడు। కినిసిమెవ్వరినినొచ్చిన నోరబలకడు
కపటమెఱుంగడుగర్విగాడు। పేరమానినిసాదుపకారిగోల। నిక్కమిందిట్టి
వానికినింద మోవ। జెసెగావిధి। టకటమోసకారి। దయ్యమునకేలసత్యం
బుదలబిచూడ ॥ గీ॥ అంచుదనలోననేవొచ్చికొనుచుబంబు। జోకసొగసూ
నునాలాజసూనునగరి। కేగియువరాజునదమ్మునెయుసేయు। దనినవసర
ములవారలవుడుపిలువ॥ క॥ చనికనిమొక్కినమతిపరి। జనయుతుడగురాజ
సుతుడుపవినయమతియై। తనగద్దియనురించిరా। సనయుక్తులజేసియును
ప్రసన్నాసనుడై॥ ఉ॥ వచ్చిలకార్యమేమిజనవల్లభుడంపగనన్నుబిల్వగా। వచ్చి
తికోతగుల్గలుగువారలకైమనుపుల్ ఘటించపగా। వచ్చితిరొవచిపుడనివార
లసారెకువెల్లదన్మలక౯। మెత్తనికన్నులంబెదరుమీకొననెమ్మొగమూచిప
లికనక౯॥ ఉ ॥ భూరమణుండుమీకడకుబొమ్మనవచ్చితిమయ్యయయ్యడక౯।
మీరలురాజకంటెగడుమిక్కిలితిమ్మాకనుస్క్తిమముమక౯। గౌరవలీలబ్రోతుర
టుగావుననొక్కటిసన్నవింతుమీ। భూరివివేకవీరిసటుబొమ్మనుడామనివే
కతంబునక౯॥ క॥ ఒకయుండుకమదిగొంకుచు। ముకుళితహస్తులయివినయము
నరాజకుమార। రకవెలబిచెప్పుకుమెవెఱ। వకచెప్పదుమోయటందు వార
లుపలక౯॥ క॥ ఇవియేమోయనివెదబడి। అదివదనైగురిడెభగ్గమనితలడ

పాటోదవగ పలుకులకినత । గదిరాఁగనదియేమి దెల్పగదరి శౌర్యాకరనట॥ సీ॥ అవనీశ లేకుడల్లపనీసలమునకు మొన్న వేటాడంగజన్న పిదప । నంగజాదుల నాదనం జాలిచలమ్మున్ని యొకరీతి ముగమురలరుగ। బాణవమ్మును బట్టిబారు నెపంబున రాణివాసము జొచ్చి యోణిపతికి బ్రాణపదంబైన రాణి చిత్రాంగి గనుఁగొని మోహంబు పెనగొనంగ । దమకముఁ బట్టినారనితమకపడుచు। నాపడఁ జుకు జెప్పనగొపగించి।మున్నుని నిరంతయును కుక్కవమ్ము గాఁగ। నదిగిర వ్వాడిప్పుడప్పుడప్పుడని తైరెదు॥ వ ॥ అనినవసు శ్శినారాయణుని రకరకరాట యొక్కడనుంపిన భవిం। చెవిన రాని పాపమిది చెల్ల రెమూఁడలు వన్నియిధం। బున నతియు పినాపయిబూన్నెను నెరవియింత కతయుక్ । వినవల నెంగదాయిత్రుదుపీవల కేమనువాడదీనికిక్॥ క॥ అకునృషంద్రహం బెడ। వారినవినా కీందవిన్నపము జేసిన భూనాయకుడిదియా గాఁన। కీయెడమనాబుని నిగ్రహంపదగునే గీ॥ తల్లి మీఁదసటలేని తప్పు మోపి । నటయనసుఁగతంత్రిదానది నాసిశ్చ। బంబు చేసెనయికగాదన్నబోనె । తరిసన నేలకల్లరి నెనెయగుచు॥ క॥ నాపాలిటి దైవము గా। భూపాలుదలంపు నేను పొరపొచ్చము లెకీపట్ల జిత్రాంగిని। నాపితల్లిగ నలరినారనిల్లినలెక్॥ క॥ అదియటుఁ లెగనె నన్ను। నెదలోనొండొక విచారమేమిసయి మిగా। నదనారి మెసాక్షియికం। బని చెంపనేలపఁ కిమూలినమాటల్ ॥ ఉ॥ ఏనికనేమి సెప్పినను మీపతిబొంకుంగనేభుజెంచురా । జానమతి బుధన్నవనిరుగ్రగా బుకుతైన నేమి మెద్దినటన్న గొట్టమున నేర్పుగ నట్టునటన్న చందమే। కావున వ్యానొకయువకాంతముచేసుడుమిపీయెడక్॥ క ॥మీమ శంకాతంకం బేమియులేక సభవారలెల్ల వినంగా । నామాట బుగా గొన్నిది హేమండలికి ఘునితోడ నేలు గింపగుక్॥ క॥ మండలపతి తప్పొప్పులు। రెండు విచారించి తగినరీతిన్నిటక్। దండంపసేయగబగును దండము సేయంగ శుభమొదలకోన దెందుక్॥ గీ ॥ మీర లన్నిటనడిసన్న వాని చెలుప। కలదొకోనన్న సడసన్న వానిగానో। సర్చుటను దైవసన్నిధాన ముబెట్టి। నిజము సేయించిపిదపమన్నింపుమనుచు॥ గీ ॥ ఆనఘమతులారనన్ను జిత్రాంగి యెదుట । నునిచి తారకాణించంగనకయిట్టి। కల్లనావల్ల గొరంతగలిగెనేని। యాజ్ఞకేనన్నుడనుమీయని యనుండు॥ క ॥ కాదె వినడొకటియుం। కాదేవికలది లిగిట్టు దెలుపుమునీ । పైదే నేరముజాణికిన। గాదనియుడుగమను జూపెగట్టిగ దెలుపుక్॥ క ॥ అటుమీవభుజగదీశ్వరఘటనం బెటుబుండెనటుల గాకుండదు గాయిటనుండని వారికినా । దటదాంబులంబులిడియతండవ్వడు పెక్॥ శా॥ దాక్షిణ్యాకరమూర్తి షోడశమహాదానా

దిధర్మక్రియా। దాక్షాయణీశితదీనరత్నుణఃశ్రీధోరంధరీసత్కృపా। దీక్షాశాశ్వతకీర్తి భవరసాదృచ్ఛోభసింహాసనా। దృష్టాదుర్మదరాటిక్రీటదళనైకాక్షేయకాక్షే దకా ॥ క ॥ యాచనకవినుతవదా సేచనకతనూవిలాసంశృంగారకళా। సూచనకక్రమకవిత్వాలోచనకందళితహావలోనపహ్వాదయా। ప్రగ్విణిదుగ్ధవారాశిలిదోర్లతకీరిసుధా। భుగ్వరీణాంవాగ్భోవర్తిదయాదగ్ధతాశేషధాత్రీమనన్నిప్పిత। స్నిగ్ధసాంద్రస్నిగ్ధస్ఫారస్ఫుతా।

గద్య॥ ఇది శ్రీసూర్యనారాయణవరప్రసాదలబ్ధప్రసిద్ధవాగ్వైభవకామకూరలక్ష్మణామాత్యతనూభవసదాసధీతబుధసమాజవెంకటరాజప్రణీతంబైన సారంగధరచరిత్రంబను మహాప్రబంధంబు నందు ద్వితీయాశ్వాసము సంపూర్ణము॥

—※—

శ్రీరస్తు.

—※—

సారంగధరచరిత్రము - తృతీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీసూర్యశౌర్యధైర్యత్స్వాధరమూర్తిఃశ్రయాఁగన్యేశ్వరవి । ద్యాధికరణకీర్త్యాధిక। రాధాసుత దద్యతేంద్రరఘునాథనృపా॥ ※

వ॥ ఇవ్విధంబునవసుంధరావరుఁ మారుండగు సారంగధరుండు మంత్రిపుంగవులచినిచియని వాక్యార్థంబుధరించి తైయుండెనంత। చ॥ అనిపినటోయి వారునతుఱైకనీతిసనీతిదొపని ట్లధిరవధారుధారుణీరయంబున నేలెతె సామియానతింబనిచ్చినకుమారుగనమామనిలోననుమాన్యమిల్లిబో। వనవిరిదంబుగానడిగివచ్చితిమున్యయనేకభంగులక్॥ క॥ సాధన్యుడుగాడన్యుడు । సాధాణుడతడు దైవసన్నధినతనిక్। శోధనచేసిన గాని । శోధనమొండొకటిదలపబొప్పడదింకక్॥ క॥ మనవిగలదొకటిచిత్రాం। గినిమాయి బెదరింక్కునుక స్నికం। నైతప్పగట్టింగా జెప్పు । నన్నృపుతో దానతెలుపునియుడఁ నెక్ చ॥ అనవిని మంచి దీయసిప్రాగణివారల నెల్ల వెంటదో। డొకనివెనరాణిసమానకుంజనినంగనినాతి నెజ్జడి। గ్గనడిగిజాళువాపసిడి బటనా చెంకటన్నిల్చిముద్దచా । ట్టునవసిపాళ్లు వాడు మొగముంగదియంగముసుంగు ధాల్చదుక్ క॥ కొనగొరదీనకాటుకక్క కనునీరుదుటుకు మనగగడమీటుచుసం । దినతలమొత్తకనుండెను। నన్నకొదరికవినిదిరాజునను మతివరల్ మ॥ వేజా జేతుగా

శళికాకలరవవ్యాజంబునఁ జచ్చిని । న్ననుసారంగధరుండు నీయతులసౌం
దర్యంబులీక్షించి మో । హానిఁ గ్నుండయిబల్మిఁ బట్టెనిమీర న్నారటంచెల్లరు
న్వినగాబల్కుగుమారునిం దెలిసిరండి యంచురాజంపినన్॥ వ॥ మేమాన్నృపా
లుకడకు జనితద్వృత్తాంతంబంతయు సెఱంగించి ॥ శా॥ ఏరాయోరివివేక
హీనమతిద్రోహీనందనుండంచుచుని న్నారానిమ్మినచింతయుంగలిగె నాంక్షైన
న్నగర్లోకీ! బోగోరారౌకుఁ ఖ్లుహాపవాసల్ బుద్ధిన్ విచారింపకే। గా
గాబుంబిపతల్లిబిట్టిపిరోగ్యంబేసినన్ జూడగన్॥ క॥ అని నుడనియును
డాగ్రహ । మనవంగారకునివంపమువనుండుచునుం। డినవాడిగటిగ జెప్పు।
పనిమే మెంతయును దూఱనితట్లని యొన్॥మ॥ అమరంగాదనమీది నేరమి
వుడాహానాపముఁ జూపెదం । ద్రిబునంబిట్లెడం జేసెనేయామున గానీగట్టి
గా చెల్పునా । యమనేయింకోఁ మాఱువీరదుగుతీయన్నాడు గాగానిదో
షమును న్నింపు నిగానినిం బలుగతి చం చెల్పునికిటంబుగన్॥ ఉ॥ ఆనవ్వు
డురాజువికుమొ మైయటకన్ గలకంఠికంచుగీ। సినగతి చేరెలుంగున బి
ట్టుడుకంనుఁ రుసౌనమై। చినుకఁ నేడ్చి యేలగడు చేసెపుంచ్చలబెట్టియిం
తయో।వనధిగభీరనాసరివారలలో వలపంపుఖమ్మ్యోషున్॥ క॥ నూనముక
న్నను హెచ్చా। ప్రాణమునీ తెగింపనుల్మిబట్టిటు సేయుం। బూనివినకుబాటులు
నా।కైనీకెసిగ్గుగలుగుగటనాకేలా॥క।కంచోయిచల్లగాటు । గండోయి
నృపాలలెస్సగానికవోకమా అందఱసుందరనీవని। చిందఱవందఱగుట్టుచి
ట్టాడంగన్॥ క।కయ్యావకు గాల్ద్రవ్వుదు । గయ్యాళితనంబుమీఱగాడఁతి
మా । తొయ్యాలియయాదకయాదక । పయ్యదగొబ్బనపటాకబయలుగ జే
సెన్॥ఉ॥ఆపగిరంద్రపాగహితమైకుచరేఖలుచూపనందఱున్ ।హాపరమేశ్వ
రాయనుచునాదలవంచిరిఁయంతయింతయున్ । నాపయిదప్పెనౌసదియునాది.
యొనూతనిసేయవో శా । దోపరికింపుడాయనుచు దుప్పటిముందఱ
దట్టిపెంకియున్॥ క॥ కొడుకువయినికుగడుప్రేపే । ముడిగాపునగతకుగాల్లు
ముంతకుచెవులి । వడిసగెపురాజనీకె । కడిదియభిమానమనిపలుకగాంతుం
డలుకన్॥క॥ఇదిమాయాపటమనగూ । డదుగదంకసంశయంబెడలజూచితి
రే! కదపదపదడనినానయు। విదులందోడుకొనివచ్చువిభుడలసభలోన్॥క॥
మాత్సరికంసా యుతుడగు। పాతకిదండనము పర్వబరిమాణంబే। రీతిం జెప్పు
డనిసద్బుధ। జాలములంగూర్చియడుగజననాథుఁలోన్॥క॥ విజ్ఞాపలంబొన
ర్చిరి। విజ్ఞానేశ్వరముచూచినిద్విజ్జనులు। య్యాజ్ఞుఁకరదగణారులు।రాజ్ఞనిశా
వేశ జేయనర్హంబనుచున్॥ ఉ ॥అతఁడివారిమాటవినియట్లనెనీర్దయవృత్తినమ్మ

హీ। నేతతలారులంబిలిచి నేమసుతుంగొనిపోయి కాళ్ళనుం జేతులునాజ్ఞసే
యుడని చే మదుటుంగరమిచ్చెగోపమే । చూతురుగానిబిడ్డడనిచూడరు గా
ధరణీతలాధిపుల్॥గీ॥ పట్టిపట్టులాజ్ఞ వెట్టడజేసి । సరగలోనికరిగెశయ్యనో
రిగి। మనమునదుఃఖవాడిన్ మనసగియుండగనల్ల।మనమునంతవార్ధిన్ మునుగు
చుండె॥ గీ॥ ప్రాణమునకుమానికంములుభారమైన।వరదిశేనిధిమునుగగాసు
రుగదిగిచి । చేయుబోల్వసుమతినినారాయణుండు। కాకదిక్పీటజాతాప్తి
గాంచనేమి॥చ॥గగనపయోధిహాటిరవిగంధవహాత్మభవుండురేయియు। న్జగ
తికుమారియంతిక మునప్రభసంబుననిల్చివచ్చునో। యుగమున రామచంద్రుడ
నియానయపరాంబుధిలంకసొచ్చిపె। ల్లుగదరికొల్పునగ్నిశిఖలోఁననసంధిలె
సాంధ్యరాగముల్॥ గీ॥ లోకములకంటసలవనికొక్కశాంగి। మిహిరకరరస
మూనినమిన్నకందు। గదియసాంధ్యవిభాదీపకళయిడగ। బసనకాటుకయ
నదమఁపటలిమెఱసె॥ క॥ చక్రదంతివియన్నదిలో। నవగాహముసేసి కృపం ల్లున
అవనాధులోనా । దివియలమ్ముక్కలుదోచగ । దీవియలవారిగోని యున్నుడు
తెగువదలారుల్ సీ ॥ రాగిజేచేరెడుచూరాతపునీలిచల్లడంబులడంబుచీకట్లు
బలముసేయ। గోరమీసములపైగోపాగ్రసములుజిందుద్రోక్కగమెఱుగా
ళ్ జేవురింప।వ్యాత్యాదంష్ట్రలనంగమీసైనలోవంకుత్తుమున్నతఁభుజాగ్రముల
మెఱయ । నళుకుమానుసులగుండెలు ప్రమాలందుఘల్లనద్రవ్యాతగుడెలుపే
టాడుచుండ । గూకవెట్టియిల గొట్టుచుబడిబడి । పారుతెంచిచుట్టుబారు
కొనిరి। దివ్యరత్ననికరదేదీప్యమానమై। యటిశయిల్లురాజసుతుని యిల్లు॥
వ॥ అప్పుడదుల్లగ్రందుకొనుసందడిగొందలమంది పరిజనంబులేచ్చుచులోప
లికింబారి యబ్బాగయొరింగించిని నిప్పుదొక్కినచందంబున మిట్టిపడితొట్రి
లంబడినవ్వులుగుపిథంటనన్ట్టుతరిలి పోగూడకయావద్రావిన వానిగటినా
రటించుచుమిన్నువిరిగిపైబడిన కైవడిచీచ్చవడిరాకుమారుండాత్మ గతంబు
న॥ మ ॥ జననీనాపయిలేనిదోషమిటులీర్ష్యచంద్రికతో జెప్పెయా । యనకుం
గోపమువెంచిచింతుండుమననాపాలెట్లునోరాడెనయి। నను బోరాసదనద్వివే
కగుణముంధర్మంబుబోకార్చివాం । మనుజాధీశుడునట్లసేయదగునేమత్తు
ల్లదాదూపక్॥ క॥ ఈగుణధర్మముని। మూలంబైపోవు ఔగము
నుసేయుచున్। బోలెనై తినయోవిధి। నేలాపోగొచ్చు। ప్రాప్తియిటులుండం
గన్।క॥ కెరలిపడిజనవిడూయిట। ధరణీపతినసుటవెట్టితనమిక నేలా। పరితా
పమొందనాకుం। గరకంఠుడెదిక్కుగాకగలరేయితరుల్ ॥ క ॥ అనిసర్వజ్ఞా
రుఁడైయా । మనుజేశకుమారుడపమానగభీరుం । డనవద్యశుభాకారుం।

దనిమిషగిరిధీరులున్న యంతలారుల్॥క॥ రాసుతుండటతో డీబడదెగి । గానిం
జెట్టకడియాసగాదు మనదిం । మీసాలనున్న యుక్కడ । మోలాలానో
యటంచుముంచినభీతిన్॥ క॥ క్రికచ్చితిసింగరిలోనికి।జక్కనదురదురవచొచ్చి
చనుచోనేమిం। జెక్కసెమ్మప్రియుం జెడు। నక్కొమూరుని గాంచివారలతి
దుఃఖితులై॥ ఉ॥ శానకుగొంటుబోయువుడు గళ్లును జేతులుగోయుడందు
లో। సూనినకిన్నరాజుముసుటుండా మిచ్చెసుమాకుబుద్ధి మేం। మానతియుం
దుమీరసిననట్లనె సేయుదుగొంచనేలగా । జానయుతిక్రబింపదగునాయని
యాదృశచిత్తుడాతనన్॥ ఉ॥ ఏనాడగోపంచిధరణీశుడుగొల్చినవారి నేత్రి
యం । జేయుచుటన్నగానక జేయవలెంగదయంచుబట్టెటున్ । రాయిడిచే
సికరకశపురజ్జువులన్నవమోహనైకరే । భూ సుతతేనాలునిన్ విశిచికట్టిర
యోపేశ చేతులంటన్॥ క॥ చిందెనుపాటములు జెగి।క్రొందెలిముత్యములు
పెన్నెరుల్వ్రీడిపిరులున్ । సిందెనుమునుసింగారము । చిందుదునాన్నడబెడ
నుటసిద్ధముగాగన్॥గీ॥ ఇట్టులా రాచపట్టినిబట్టిచాలి। గొట్టు సేయుచునఖురే
లుగొందుబోయి। నడుకు నుటంచునప్పుడానగరకడన । యుండిచూరం
తనంత గానుండిరంత॥గీ। అరుదుగ గనవ్విధ ంతదెలిసి । దిగడియేడ్చు
నాజేతులనిసికొనుచు। ఇందరింపుబువో జుంపుచెల్లోమిటే । టులేయుం
చురత్నాంగిచెలులుమికుల ॥క॥ తలపీనబాధితమగా । దిలిపులిసానితోడ
దీయవిఘంబున్ । జెలిగగజెప్పిహాయని । నిలువున్నలుపున సైయొరిగినే
లంబడియెన్॥ గీ॥ వాదడిలేకయుప్పుడానీరజాక్షి । కంటవ్రుట్టెడు న్నీరుగా
రగాలి । పొరలియేడ్చుచునుండనబోటులేల। కస్త్రీపడెదంపుయానియెత్తి
కస్తరిపవ ॥క॥ అప్పుడుదెలిసియుమదిలో । యుప్పిరిగొనుపుత్రమోహము
ననకిటులుతన్ । గప్పుగొనివెంటరాగా । నప్పావనచరితమహీతలాధిపుక
డకున్।మ॥ జిలుగుబవ్యోదకొంగుజారివెనుకన్ జీరావడమువ్రేలపై । రు
లువత్రోజతటింబుటంబెరయగా ద్రోపాతజన్మల్కటి । స్థలిపైవేనలిముగ్గ
క్రాలనడుగుల్ చంచింపనేత్రాంబువం । బులుగన్నీటవసంతమాడ నరిగెన్
పూబోడిఖేదంబునన్॥ క॥ ఆసంగు నెషనంశిత్తుమున।నరవిభిపాన్పుపయినో
రగియాపలధరణి। శ్వాసుడుమనీషలనాకయం। తరువునజిత్రాంగిచెలులుదా
నుండంగన్॥ గీ॥ అనఘచారిత్రయెవ్వకేమనాకింత। గొనలసుశీలసంపన్న గే
స్తుగాలు । తత్తరుణిజూచిపుడువోరత్తిపలికె । చాళిచ్చినెపుత్రవా
త్సల్యమెచట॥ సీ॥ మగనికూరిమిగల్గిజగమురోదింకెలిపన్నికెకిన బుట్టివా
రులేరే । యిలభోగభామినుల్ కులకామినులకంటె మేరగానడచినవారు

లేరె।సవతిపట్లనునీనుసహరింపకేపట్లగారాబమునబెందువారులేరె। నెనరుతో
బినతల్లి యనికొమాళ్లింటికిదచ్చినసయుబాటువారులేరె । తగునెయకాడబు
ధనుతో దారగుణని।రాజసన్మకానవానన జెలికిల్లు।పరమసాధుపుసాంకగధ
రునిమీద। నొకటికిబదాయుగప్పెంచితోలతాంగి॥ చ॥ పడుదదంనాచ్చినిను
బట్టి పెసంగెనటంచులేయా । గడకుల గొన్ని రాంగమున గానబడన్ సవ
రించియాసుచె । దొడిబడబొప్రాణవిభు తోనెలుగించి తెగించివానినో।
పడతుకయాజ్ఞసేయుమనిపంచితి వెంతటికేత్తుకొంటివే॥చ॥ పొలితుకలెస్స
యున్ననొకపూటయుజాడ జూవీవుమా ।యులకొడిగటతె తటిగయాళీవి
చేరజపుణవిచారముల్।దెలి గనివానిపైకలవిలేనవిచారఘటించితంద్రిచి। డ్డల
కసేయుబాధిత టామదినీకిదియెంతదోసమే॥ చ ॥కలకుదనంబుతోడగను
గందని యాత్మదలంపవైతివి। తెలుగువిచంలకుష్ణన జేపగవారివనంబువె
న్నమును। దలంనుబిడ్డబాపమతంగని పెంచినదాదవైనగా । యెరుగుదు
గొడ్డురాలికినికెక్కడి మోహముతెంచిచూడన్॥క॥పిన తల్లినిపెపెనుపగనో।
పినతల్లిని గానవచ్చిపిలిచిననయ్యోనికరముతేకవానిం । గని రముని సనిం
దగట్టందగునే॥చ॥కటికిమనంబెతోనిటులగల్లలుచెప్పినవాతిజైనబో। కటక
టయిట్టివాడవ్రను గాడని రెండునునిశ్చయింపకే। యెటువలెరాజ్ఞపెట్టుమనె
నేతంకతాకిదుమాదుడందున । కక్కటీకములేకయాజెవ్వరెపస్నులు రాజుల
కుందలంపగన్॥ ఉ ॥ఏడనిన్నమానినిపొకింతయెఱుంగవుపాలుపట్టిరో ।
వేసవికెన్నిసేరిచితివేమటు మాయలకొలికానరా । మానినినుత్తిమై వెలు
గుముద్దుముఖారునిమీదనట్టుగా । జేసితివింతమచ్చరముచెల్లునటేమతియా
దుజానికిన్॥ క ॥అనితానాడినమాటలు వినితాలగశోకభీగువువెలయగనపు
డ। వ్వనితాముణియిట్లనియెన్ జనిదానువజమునవాపుడంకెనచూపన్॥ చ॥
జలజముహాసే। సన్నివ్రుడు దంటుచుగేరివిక్కడున్। నెలుగుదువిల్లవిగు
చునుని ము గనునాంతజేమియమన్। దుపా బిడ్డడని నేరుపుమాట్ల
లసేలనాతిగా।దిల్లిసుతుసేతజక్కటుమ ద్ద వెంతటినంగనాచివే॥ఉ॥ వేడులు
వలికినన్నదరవేగగజూచెదవింతు నెంతయున్। భేదలు లేరునీవ్రుకడు పెద్దతికా
ల్పచరించియూరకే।వాదులుచేసె చెలువాయువుగాదనుబా లేరటే।సా
రుపిసాళినీసుతనుజాతుడువాడ పిన్నపాజడే॥ చ॥ఎంత కులేదుబాలుడని యేప
చరించెదవి తెకాకనా చెంతకుజేసినకోడుకుచేసిన తదలంపవైతివో। కాం
తనిజంబెయేరికినిగానికిట్కోయినసుద్దులే ప్రకాశితురుగానియానడుమ జేసిన
దోషములెంచరేకదా॥ఉ॥ఏలబజారిరంతులివియెవ్వరుమెత్తరునోరిలోపలన్।

ప్రేలిడినప్పుడుంగులు నేరదు నీసుతుడద్దపాపగా । జేలరితాంగినీవనక నే
రికలుంచు రేయుంబవలుం | చాల్లాలను వ్రేళ్లసందులను జారెడువారలు లే
రిటెవ్వరుల్॥ క॥ కూడనిచాలనే జిలి । యూనెరుగా దల్లి దోసమనకిటు బలి
మిల్ । బోనికపట్టి మెలగిన । వానికమతి యేమి సేయవలయుం జెప్పుమా॥ వ॥ అని
పలికిన జిత్రాంగి పలుకులు చెవులకు ములుకులపోలిక గీల్కొన నచ్చెలులకొలి
క్రై యులికిపడి యాచెంగనున్న హేమకాంతు నీగనియుట్లనియె॥ క॥ మాతకరి మాట
లు వినిడి తకల్మషబుద్ధ్యాచరితంగా రణజన్ముల్ । సుతుండును మదగునేమ ద్దు
ల । రతనమ్మవయోజ్ఞగౌరతనమ్మునృ పా॥ చ॥ తెనగినబోగనీకపసిబిడ్డడు వాడ
టంచుంమచెల్లగా । దనదను నంటవచ్చెనటతక్కినమాటలిశేలచూచియుల్ । విని
యు నెఱుంగమయ్యయివివింతలు చెప్పెడివారు చెప్పినల్ । వినిమెదువారికైన
మవివే ముదావలదా యొకింతయుల్॥ మ॥ తొలుతల్ రాజులు భోగకాము
నలయందుల్ మోహితుల్ గారొయిం । పొలయుల్ వారికపాపమైనధనమీరో
యందుకేమిట్లు పుత్రులదండింపగనిచ్చువారి విపమెందున్నెడు చిత్రాంగి మం
దు ననీకుందలకెక్కినాబరవశాత్మల్ గారెకామాతుల్॥ ఉ॥ అక్కడచూడ
జాలకటులాడుటిలాలకమాటవన్నదు । ర్వాకులు దెల్పవాని కిటువంటిగు
ణంబులు నేనెఱుంగనా । యొక్కడిమాటపోంమనకయాపనినిక్కము జేసిబిడ్డ
న । వ్యొక్కటినేడు దంపగనయోదయమాలి తెగింపజెల్లునే॥ క॥ ధరణీపతు లే
మొకటియు । బరికింపక యిట్టులదయ భావమనఘటిం । తురెయాగడెరా
జ్యాంతే । నరకంధ్రువమసిరితొంటినయమగడవిదుల్ । చ॥ చలమున జెప్పుమా
టలు నిజంబని కానక నృపట్టిని । ర్మలుదథియించి చెంతదయమాలినవాడనిలో
కులాడరే । వలదు స్త్రీలబుద్ధివినువారొకరెగడతేనట్టివా । రలుగల రావివే
కమునకుం బిటులవ్యోనిదేలనల్లభా॥ ఉ॥ ఇద్దకయాడనిట్టి వెలయింతులనెందటి
సింగమెచుకో । వచ్చుగుమారుడిట్టిగుణమ్మంగనుకగల్గడె యెఱుంగు జెప్పితిల్ । మ
చ్చరమేలయింకనయాల్ విడిపింపగరాదె పాంచులో । మెచ్చిన నెంజిలిన్న
గువరొంములు బిల్లలు పోవనాడి. ల్॥ గీ॥ వానిని జ్యేష్ఠంబు కోపంబువల్లదిగొన
నిలువకటరాగమతనికనులనసించె । గటమాల జేరెనపుడు నికపంమహీమ । న
నునెదుజనసంగతి సాధువుల॥ చ॥ వీనటువేలవోవగని యుంకులమంచెలుగా
వగింజయుం । తైనసులేక చేయనగునాతగునాయనకింత సేసెసే । వానికిగావ
హిందుకొలవచ్చినివాయతివాకులోద్వహం । డౌనటబుద్ధివానెఱుగడంద
మయుంద మెయిట్టిచందముల్॥ చ॥ అదిమటుమాయలాడయని యంటివిగా
యొకనాడురానివా । డనురుగడందడీయనిలయంబునకేటికి వచ్చెనైననిం । పొ

దవినప్రేమజేసిదటనుండగవచ్చెనెవాడు పోవని । వ్వానియని కాంతుకుంబుత
గులాటకుగానిలమేమిరెల్పుమా॥ క॥ జనపతియాలస్య బద్ధని । యను కుంజుట్టమ
ని చూడగనే రొందుల్ । దునిమలుగ నాజ్ఞపెట్టక । నెనరునమతి సేయరానినే
రము సేయల్॥ చ॥ అయొ యింద్రుకైన కాన్పు మీక్షణదాచిజూచినా । ని
నిటుగూడవాడపను నేరమియారక నింపజేసితో । జనవరకక్కమానవు
నుసభ్యయునీప్రియరాలెవాడెను । ర్జనుడువెళ్లపంపరియ జులమాటలు
నిక్కమాగదా॥ చ॥ అడవులకేగియాకలమలయినభుజించెదమయ్యయీమసం
బెడలకదూరజేశము కనియుటో యుదమయ్యకోడలుం । గొడుకును నేనురా
చసిరికూటము లస్పడెవచ్చెమాకుజా । ర్వడుపుడగదయ్యనవిభ్రమమో
హనకోమలాంగునిల్॥ గీ॥ అనియప్పుడు సిల్వరానిమోహంబుకన । దనదుప్రా
ణేశ్వరుని పదద్వయము కుదలజేగ తానడ్డపడి మైన వేడుకొనెద । గానయు జేర
జనుడెందుకడక యెత్తిగి॥ శా॥ మీదాననుమీమతెఱయ్యనమ్మతోడగావ
చ్చినల్ । వాఘూతీయతిఘోరపాతకుని గావంజెల్లునావానినీ । వేమెజెప్పినవిం
దుగాపిలినేడీమాటపోమ్మనెల్ । మోమోటించక లేకయింతకరన్నాహాల్
రాజులూహింపగల్॥ గీ॥ అనివజయానపతియానకతిభయాన । క్రియాగతి
థాయ్యానయక్రమగతి । యానగజగవడకిసయానతప్పియానమగని తా
కగనయాననపుడు॥ క॥ మునుపులుపజాలకదు । పుబుట్టినదోసము నకుబో
గులు చువేడంపను జేరనాపెట్టితి । పనిలేదివానివ్రాశేష మిటులందెల్॥
క॥ అనిబాలభిన్నురాలై । మననమున జేరవేయబుత్రమమతా బుగని ల్చినచో
టనిలువనైపక । వని తామణినగరు వెడలివచ్చుచునంతల్ ॥ గీ॥ భామలారరండు
నాముద్దుతనయుండు । వేడివేడియనుచు వేడివేడి । వేడివేడినీరు వైకద టుక
కంటి । కొలుకులందిమాటకొలుకుదుండు॥ చ॥ వలదనిమీరలైననొకపాల్ దె
లుపంగదరయ్యయాలి । మాటలువినియంచుబట్టినకటా తెగటార్చురెయ చు
నా పెపెద్దలగనిపుత మోహముననదైన్యపడంగదు రాజుమంత్రి । గానలమెుగ
సాలకన్నారయటన్నదినిక్కము గాగనయ్యెడల్॥ మ॥ తొలగంద్రోయగ నక
మూకలంబివీనుల్పిండియున్నన్నలు । కులుతంనన్లంగనీపైన జైనడుచుంగన్ని
ళ్లతోవెంటరా । కెలకత్తైల్ మునుగల్గు మూర్ఖబయల్సేయంగరత్నాకగిగా । ది
లిగాగలకుమారుడున్నడకే నెంచెల్ని తాంతవ్యథల్॥ సీ॥ సుతుడట్టివాడు
గాడతివమాటలకేమియని తాళడామెర జనెడివారు । ఎప్పరిమన మిన్నెడెఱు
గువన్నమాపుణ్యమును దేవుడెరుగు నటనెడివారు । విభుమంత్రధమలా
విధము దెలియకజేసె నేయంతయన్యాయమనెడివారు । న్వామియయోపగ

వారికిఁటువంటియాపద రావలదనెడువారు । కపటమెఱుఁగక ప్రోలవు గదరి
యన్న। యెట్టువచ్చెరనీకు నేఁడిట్టిపాటు। లనుచు సారంగధరుఁజూచి యమ్మలక్క
లపుడు కన్నీళ్లుగలవారలగుచుఁ రిప్పురిని ॥ సీ ॥ ఉపకారమే కాని యపకారమెన్నఁడు
దలంచఁడయీ యెంతయుంచివాఁడు । మనసున్నఁబాతకమటంచు దను నేమనినను నవ్వు
గాని కోపమింతలేనివాఁడు । మదిలోన నెవరికెయ్యది యిష్టమది యట్లు నెఱ
వేర్చుచునుచితజ్ఞుఁడైనవాఁడు । భువిఁగలవాఁయిక బుట్టెను పెరిగెను వారిలో మంచి
యిటువంటివాఁడు। పరమసాధువగుచుఁ బలుమారు సారంగ । ధరుని గుణము
లెల్ల దలఁచి తలఁచి। పౌరజనములెల్ల బ్రసిద్ధులాంగ । నంచిక స్త్రీపడవారు లే
రు॥గీ। జిత్తములకు చెంకియగు నింద్రజిత్తు చేత। నలయూరగపాశబద్ధుండైన నలయు
నట్టి। రాముడో యనమిగుల గారాముతోడ। చెంచినకుమారు గాంచి చింతించి
కనలి॥మ॥ అపుడమ్మానిని యెంత సేసితివెచిత్రాంగి యట దుర్జోకా। కళ్ళ
కెల్లమ్ములవగ్రకుం లపటిరాకాని కాలశ । శ్వ్యాపమున్స్వంబున మోదికోం
చుసుకుపైసు ద్వాప్పమైత్రాలెక్ । దుపకంఠ తక్షిఁటబద్ధతర్ణక దిద్భృట్ దేక
ధేనుక్రియక్॥ ఉ ॥ రంగదపార మోహజలరాశిమునింగి రహింపదోరంగి రం
త్సాంగి యొకింత సేప్రుంకు మానుకుమారకుమార నేఁడు ది । త్రాంగికినప్రుగిం
చుకోలకాని వమాస లుక్ భరించివే । దక్షాంగనినిసిగ్మ కూరిమిగడలోచన।
గోమున నెత్తిపెంచుల్॥ సీ॥ బహుభూషణములఁ బాహువల్లరులకాంతి
కుముప్పిరితాళ్లవిరిచికట్లు । మృగమదగంధమిళిత కేసామునకాగాటంత్రి
కేంధూళిగప్పడములు । సిబికాశంసరాజితపదాబ్దములకాయుఁదుప్రదా
త్రిపాటెల్లిదములు । జానిసంపదామవీతకేశములకాయ ట్టిజీరాడునప్పి
కములు । నెండకన్నుసుసడకన్నెలుగకున్న । వృష్టిభోగికిసయ్యెయోయిట్టి
వెతలు। కడుఫుదగొనదాపీంపువుడె । యన్నయెంటుఁలార్తురా నుగన్న
తండ్రి॥ శా ॥ నిన్నున్నన్నగుణవంతుఁడంచు నెవ్వఁడున్నెనోళ్ల మెత్తురేగదా। యి
న్నానేఁడియేమిసేసితి వియేలావ్రుట్టెనీవురునీ । కిన్నాళ్లెందిచెల్ల భోజనని
గాకేయల్ల చిత్రాంగిదా। నన్నుంజూచినకంటజూడవలదా నామాటగానా
యమక్॥గీ ॥ పరుషమర్మమెత్తి పలుకనివారయ్యె। భామినులకు నాసపడనివారు।
దలఁచిచూడ దేవతాసమానులనంగ । వినవెనీతియేమి వేషమైతి॥క।పొలియుట
కునేమిమొంకుక్। గలనందుకుదగువ విధిజగన్మోహనకో। మలుకపగుసీకునీ
విధి। యలవడురానసుడుద్రాయదగున నాకటా॥క॥నానావిభవములందగ
నేనినజూతునసియు న్నెట్లాయెనయో । తానొకటివలపదైవము। తానొ
కటిచలచునసుటతథ్యంబయ్యెక్॥ సీ॥ ఒకమంజువాణిపాదుక మొగంబున

త్రోలసొంపొంది సురసేవకోటి మిగువాఁడు । మానుగా బంకజాతాననుండను
పేరువడివాఁడు రాజసప్రకృతివాఁడు । పాలుమాలుడునుండపసిబిడ్డలహారిం
చుతండ్రికిద్రోహంబుదలఁడువాఁడు । దాసదాసవ్రవర్తనుడుశాంతాకారితన
మురాగకతియేతఁతనివిడడు ।నలువనలువగలవాఁడగాదులువగాడై।యతన
నబనిసేయింలోకాధిపత్య। మెచియుండఁటతలఁతెల్లయు ఖికొనెడు।నటులజేసిం
యీశ్వరుననుటగాదె ॥ మ ॥ అంకోంప్రబునున్నతల్లిగనియమ్మాసేనజి
త్రంగిన। స్త్రీనిమాలుగనేరలంపుదు మరులాట్టిల్లి యాయమ్మనన్నస
యుక్గోరివసియ్యాకోనకడకేనేతెంచితింగానివా । వనియేదోషమునేగారం
గనుమనోవాక్కాయకర్మంబులక్॥ ఉ ॥ అమ్మగపోలపొంకెరుగకమ్మను
శేశ్వరుఁడాలిమాటని । కమ్మకోయుబంచెసరిగక్ సభవారును వేతుగాసి
న్యా। యమ్మందలంపకిప్పక మోయాడిరియేమునవచ్చుగన్నమా। మాస్వానసీకు
బోలగనుకాలజాడలంకుచువచ్చితియ్యెరక్॥ గీ ॥ చెల్లబోనీకు సాధ్వీమతల్లి
వైన।తల్లికీగతియొదవెగాదన్నుగనుట। వల్లనీవల్లధారుణిల్లభాజ్ఞమింతియా
రీతివచ్చుటమేరటమ్మ॥ చ ॥ అకలకుమన్మీవ్రకలనైననుగాజును దూరకమ్మ
యే। యెడలసపత్నితోజెనిమిలుందుకదప్పకమ్మనాదుసం। గడిరియుంచు
వారిజెలికాంత్రసునాపతెబాడనమ్మసిం । పడగనన్నిన్నగు వవమ్మవిచార
ఘుమానిమాసే॥క॥ జనసీవిశ్వేయమునీ। జనుదుక్సాష్టాంగపసతుడై శేవని
చా।ననుగరువముల్రప్రోవగుతెన యనుగరుదులబిడ్డజూచి దువసశి యై ॥ క॥
తేవొయ్యన్నకేపటి॥దీవనసేకొదుప శేకదీర్ఘాయుడవై। దేవనిక్ప పవర్ధిల్లుము।
నీకనిదీవించిదిగులకగుఖ్యోంగక్॥ ఉ॥ కందుగదయ్యసీమగవ్రకన్నులసం
దువ్రుగాగనటినం। గందగదయ్యనీ సువ్రకౌతుక మెుప్పగనీ ప్రాపునే ।గం
దుగడయ్యయందునినగన్నసపత్నసహింపదంచుగో। కందుగదయ్యయేలవిని
వైతివినావచనంబుపుత్రకా॥సీ॥ చంద్రోదయుడైనచందానని రాకగన్నులచ
ల్లగాగాంతునెవ్వడు। నినుగొండకాఁడుకోనియేవిచారంబులేక యుండుదు
నాత్మలేశమైన। నిసుమంతదడవైననీవునాకుండినదియేమిరాడనియెదురు
చూతు । తెలియజాలిన యెడన్పష్టి దాకునోయని వేదురుదప్పక గూడవెలిసిని
న్ను। నిటువలెదరింతునీరూపమిచటగందు। నీవికనువత్తువని యెందునెదురఁగా
తు। మనసులోనిన్నునేలాగుమఱువవచ్చు। నీవు లేని యొకరు బ్రతుకేరుమార॥
క॥ తనయాత్మకుఁద్రవేగ యానె। తనయాయిప్రుడెంత సేసెదైవమయోసిం। ద
నయానిక నిటులదరింపదనయాస్తికినేసభాగ్యవగుజంతనయా॥ సీ ॥ జననవే
శలజూచిఘనుడౌననిరిగానివెలయలేడనినాడెదెలుపనైరి । కరముఱేఖలుజూ

చిఘునుడౌనని రిగాని ప్రబలలేడసినాడె పలుకశైరి । గతిరతుణముజూచి ఘను డౌనసిరిగానియు జేరడసినాడె యొంబరయిరి । యానుపమాకృతిజూచి ఘను డౌనసిరి గానికడ తేరడసినాడెనుజవరయిరి। కటకటా నమ్మగ గ్రహబలం బు । నేడసాముద్రిక ముకిలకి నేడచిహ్న । లేడఘనగాత్ర మహిమలు నేడసుస్థలను హరి తన్నంగినుతునా విమలవటించె ॥ క ॥ పలపించు బల్లటిం చుక్ । పలపలగన్నీరునించుతు శివాడంచుక్ । వాలు పెంచుక్ పలపించుక్ తలవలలతునప్ప గించునలయిటువ చుక్॥ క ॥ కనుకొని మూర్ఛిలుం దెలి యునసీలు నొదలయాడు నేటితో । నిను నెడబాసి పోవలెనే ఇసి యనన్నసచెలి శర్వాబోదునా। యనటుగొంతపోవును మున్న లంజను కొం చుదోట్రుపా। ఒనయుంతాంగి న్నకదు పేగితివారి చియుందునకటకటా ॥ క॥ ఇటుకలెబెకురి కెలంగుల । నటవనటదోలంగి రాకనా ఉపడగా । డటుకునిటు రాజెటిగిన। నటుసటనగు గాఢమగుచు నాళిజనముల్॥ ఉ ॥ చేడియరమ్మువె న్నెలయు జీకటివంటి సుమ్ము మేలునుల్ । గీడనుగొంత గాలముసుఖం బినవా రక్షగింతు గాక్రినై । నాటి లాంబవారసుఖమందుదు రోడలబండ్లవచ్చు బు। ట్లోలపచ్చునీడునిటులుగారకచింతల నేలకునిసి॥ వ ॥ అయ్యారడిలంబులు కుచుని నగడు నెతులుపట్టికగుణ దివంబడియున్న మగువం దెగువప్రౌఢస ఖీవాదంబుబలాత్కారంబున నెట్టకేలకుల్ బట్టినెడబాపనసి యగునెలుగు సందనుం గొని పురజనంబులు పురంబాక్కుచు బురస్కారింపనవ్యం తఖిన్నత్వ ముదిమందిరంబు నతుం జనినదను గుణవ్యంజనంబులందలంచి సో రగాయలికక యుద్దీపనవేదనంబు గావింపుచుండెనంత నగరరక్షకులతీక్ష్ణ నిశితకాత్షేయక ప్రచండప్రచండభుజాదండులు దండధరకింకరులనమ ర్దండలమెఱసి రసామండలాధిపకుమారుంగొనిపోయి నిజ శితపాణశబ్దగుణ వారణాహ్వయనసంవిధానమాచకమస్తకోరికిన్ స్తవ్రాత్యాకుం చితహస్తప శస్త్రాభిధ భ్రమిఘుంఘర సింధురఘీంకారసంకులంబును నతుంద్రమాధురీధు రీనత్వోద్రేకిలికుజిహ్వ గాపలాశభల్ల ఖరనఖరభల్ల ప్రముఖవిదళితబహు నాకఘు సహస్రముహుర్ముహుర్విహార్నిర్గతానర్గళకుంజలిమండలీగ్రసనవ్యస నసముల్లసాముసమహార కేళికాకులవ్యాకులంబునానసేకోలూకముఖ త్రోటి కోటిస్ఫుటిత కోటనిర్దారణకరటకులోడ్డయనగరుత్పటలపటపటార్భటికా విఘట్టితపత్రకపికంపితశాఖ శాఖాసహస్రపరిపతితపరిణతఫలసప్రపూర పూరితనానాల తాలతాలవలయంబును బ్రవృత్తసంపతనమయ సము న్నిద్రసముద్రసలిలగాఢావగాహదుర్విహాసర్వంసహాసముద్దరణనిపుణకోం

బదికిటివిసంటనాడంబరలపటఘోరతరఘోణనిఘాతత్కాలకర్భనిర్భగ్నస్తబ్ద రోమస్తోమాస్తోకనిర్ఘాత పాతస్ఫిత ఘుర్ఘురనిర్ఘోషభీషణకిటిసంఘసమానద్రు మపరంపరాభయంకరంబును దుర్ధషశార్దూలమదప్రచండపేటికాహతల హులగళితరుధిరధారార్ద్రకాచరవిక్యా సభీపితనిజనివేశితవ్యాఘ్రసపద్ధతి సమూహదుర్గాహంబును నై సత్రంబు గావున నఖిలవ్యాజాగ్రహంబై వ నంబు గావున బుండరీకనిలయంబై కాననంబు గావున సకలమృగమయం బై కుంజరహిత స్థలంబు గాకుండియు కుంజరహిత స్థలంబై సుమనస్థానంబు గాకుండియు సుమనస్థానంబై పల్లవాముఖ్యంబు గాకుండియు బల్లవాముఖ్యంబై యెసకప్పునకాంతారంబు సొచ్చియచ్చటనకాల సంధ్యారాగవదభ్రంకష చిటాచిటాస్ఫుటితనుచ్చటులదావపావకోర్కటజ్వాలంబైన కుతర్కలంబునసిల్పి యెంతయు దఱగన్నపసత్తరులచేత మారాడుత్తరసులుగొన్న వారగుటం జేసి యాసత్పురుషాగ్రణ్యనిపత్న్యశిలమీదనుంచి యరిగిరాడ॥ సీ ॥ హిమశైలజావాని నెదురుకట్లనుబూనియలయించువిలుకాని దెబ్బవాని। గళలు నెన్నియుగాని నిక లుచనెన్నికానిను సంపుగాగంధని మోముపాని । నటులేక డాసినపక డినిం చుకయేనిసరకు సేయని మేనిబాయుగాని । గలిగిమం మదయ సినలుగనివిశ్వాసో ని మెలులకుప్రాయముబూని సలమవాని । గరికరసినాని ముఖపంకప్రవర్ధ మాన మోహావయారాశిమగ్నయువతి । జనహృదయసంగతాంగజజ్వలన సామి। జేసియుగువాని చిఱుతరాసూని చూచి॥ క॥ ఎటులైలెదునుదుగనచ్చక్ గటకటయిటాతలిరావంటికంపవమనుచుక్ । జోటజోటకన్నీరొలుకగ। గటక టపకివిన్నదనముగడలుకొనంగక్॥ ఉ॥ ఉన్నతలారులంగని ప్రియోక్తులనాత డుమీరునానునే । నెన్నడుమీకు నిగ్గుఘటియించుటలేదు గదాన్నపాలుడో మి న్నయాజ్ఞ వెట్టుటనమీఱగవచ్చు నెమీకు నేటికీఖిన్ననొందజే యుదగుకృత్యము సేయుటటంచుబలిక్నవక్॥ చ॥ తలవ్రముసీకునిష్టముగనైనమునావుడుదల్లిదం డ్రులక్।లతునటన్నని దయయెత బాహు తెగించిరిభయవేవతక్ । దలదైదనం టినాయనఘుదండముని నానొనరించెదల్లిదం। గ్రుసనానిక నైనముందనకటాప్రభు శేఖరు జేతలంపగ॥ చ॥ అనివ్యాయముల నాయువదయాళుని గాలునిసంహా రించుమిం। చినఘనుసింగరంబువిలసిల్లగ దివ్యపదంబొసంగువే। యనుచుబరమే శుశంకరునిలోకశరణ్యునిభక్తవత్సలుం । బెనగొనుభక్తి హృత్కమలపీఠిన్ఫ ధంబునిల్పియుండగ॥ గీ॥ ధరబహుళపక్షమునగ దాకరిదంబు। దఱుగ వలయును సారంగధరునకరయ। గతబహుళపక్షమునసంగరపదంబు। దఱు గవలసెను సారంగధరునకవుడు ॥ గీ॥ వాడికత్తులు నెత్తురువఱదగాంగ। హ

రమణీజీవితవ్యయనియతమునకల్గదతీగితలచరులావిపత్పరునిగాని । రాముతు
విపత్కరునిగాఁగఁజేసిరవుడు॥ ఉ॥ లావగుచుట్టిదుర్దశయులంతసహింపఁగలేక
యాత్రుసనా। వళిగాఁగహాజన హాజనకాయనిబెట్టుగాఁగవా । పోవుడుబో
త్తుపాపయుబొల్పగుదహామురక్తి కష్టి । భూవరసూతికీలెడలుబొంమువి
ధంబునన్రావాలెనిహాస్తక్॥ ఉ॥ అతిమువడిమెదుమురస్థకాత్మబొగిలిఁ గొంత
దడపునిడుంజంబుపొంతంజని। దాంతతనై దైనయుతనివృత్తాంతమెల్ల।నంసిపోద
ముగాకనియుబతోలంగి॥ చ॥ తలవరులేఁగలేఁగవులిపండమునెత్తురు గొలుసై
హంళ్ళా ళిమయురాఁగఁజాఁగలయిచట్టిమకంబుల క్రోల్పులుల్రొదల్ । చి
దుని నీగలునుజిమలుదొంతరగాఁగసై పయుక్ । పిలపిలమూఁగమూఁగవ
పెబెగ్గిపల్కఁగలేకవేదనక్॥ క॥ సొంమసిలిగొంతదడసిప।గ్రంమలుదెలివొం
దిలేదకంబెఱచినటు । వంతునవెవ్వరిగానక । నుంమతికలాసంగనసువు
లూటాడుఁగక్॥ చ॥ అంతసహింపరాదుగదరా తెగటార్తురు రండిళ్ళ డెందు
బొత్తిగా, తలవరులా మీ యినవగ్గి వచ్చివధించిపోవరే । యలమటకోవ
నోప్పఁగములయదూదవకీలారక్ । వాలియుఁగఁజేయువేవిశలఁబొందఁగ
లే నిగోయు మయుక్॥ గీ॥ పతిపనిసుదైవ్యధానోయబనిచికట టు
నుడెందదనగలడే। కాలుచేగోతబు లేక దుదొలఁగ । గాలుచే
గొబు సి గాలతొంగి॥ సీ॥ దొరలని శ్తంబులీకరబినాటిల్లుగా నితండ్రి
యవివేకమునకునెపు । తం లోచనలనేతతినమ్మరాయు గా నిపినతల్లిమా
యలకు కు । మిచేసి సేరమటుసేయు కనిబాడిలేదు గాయనిగఠం
గు। బొనివెవరిబాములనుబెట్టితినోకోయనుభవింపకబొనేయనుదువగదు।
స వసుతుమాటని ని రెణఁగడుగాంత పేద్పుజింతించికొంత ప్రొద్దు।
శ శంకరశ శ బునాతు । నీవెయునుదునువొ వునోకింతతడవు॥ గీ॥ ఇ
టు లెననే గతులవారటమునొంక । గగనభాంతివానిపైఁగరుణబొడమి। యు
డలకు రమా నీకిదిగడవనేర। జెట్లయినపూర్వవృత్తాంతమెల్లవినుము॥ క॥ ధర
పై మోహనబింబా । ధరమైరిప్రభయదహయరథ్యపసేనా । కరమైనానా
సంపత్పూర మైకాశాంబి యనఁగ పురంబమరున్॥ క॥ ఆనగరమేలురాజా।జ్ఞా
నాబలశాలిసత్యసంధుమనుగుణాం। బోనిధిశ్రీహరిపదసే । వానందుడుధ
వళచంద్రుఁడనఁగాఁబరగున్॥ గీ॥ అతనికీగురుసతులుందురందులోన భువనసుం
దరియనుమెవ భో వతికి। మేలువాడుధరాతలమేలువాడు । మేదినీంద్రులలో
నెల్లమేలువాఁడు పంచచామరము॥ అమాత్యసిద్ధబంధురాధరాధినాథు
చెంగటన్। సుమంతుఁడున్ జయంతుడున్ వసుంధరామరాగ్రణుల్। ప్రమాణశీ

లురుండ్రులోవలంతియుండురాజుప। త్రుమైసుమంతుమాటవించుగారవించునెం
తయున్॥ గీ॥ అందులకసూయగరకరమంచుమిందు । దుష్టకపటవిచారవం
తుడుజయంతు। డంతకోపముదప్పుడానుమంతుడనుచు। నంతకోపముతోనుం
డునాత్మలోన॥ క॥ ఆటగొంతకాలమరిగిన । నటవాడునుమంతునకుమహై
శ్వర్యంబు। టమెంగకయకునుడుకునీ। రటవలెహెచ్చరిలరాఁగనతిమత్సరుడై॥
గీ॥ భువనసుందరియింటనెప్పుడూవసించు । గుట్టుగలదానిమిక్కిలిగట్టువా
యు। దాని గేయనుదానిదాసినొకతె। నకడతుబిల్వబంచితంతెనమునం
డు॥ క॥ పిలువల్ జెలుపంగూడని। పలువల్ ధూ మలుపలసినధనము।
ల్చలుపుల్ దొ కద బముచెలువల్దగనొసగి సి బనియున్॥ గీ॥ ఒసగి
యయ్యున్ బ్బయుగ్మమూస్మ హ స్తమునబట్టి దీసికకు స్తరించి। నీవల
నవొక్క కార్యము గావలయును। జేసెదేయని మొకమింతసేసికొనుచు॥ క॥ మ
తిమంతుడనేసుమంతుని। బహిమన్ననజే నన్నబలుచగబొ క్। సతతంబు
దానగర్వా। స్వితుడైయున్నాడువాడునీరజనేత్రా॥ క॥ వానికిపాయమునే
యు। గానైనయూపాయమొకటెగలదదినీచే। గానిమఱియెవరిచేతం। గానేర
దుపనులుదెలియగారాదనుము॥ గీ॥ కినుగవెట్టి సుమంతుపాతకలుగొందు।
బోయిమెవ్వాఁగఁగకుండభువనసుంద । రీవరారోహయుంచముంగ్రిందను చి।
నానునములోని గులార్పుమామ్మ ॥ క॥ అనినన మొంతగలఁగ । ట్లనపి
సెదనంచుజనియటనొకానొకనా। మమబెట్టుకొని మెలంగ। సువెసమ
తుసావందిలాగించెన్॥ క॥ అలాగునగొనిపో న్న। పాలుప్రియపొన్ను క్రిం
దబాదుకళిడియా । లూలాయలపు లిగ । యాళితనం నిదాపి టు
వలెనుండెన్॥ తదనంతరంబ॥ సీ॥ ఘుంచునివాసించుకంప ధ్వనుల సరాలార
వుగాసిగంగాంచియొరగజుట్టి। కళలుదేతెమునెంమొగనైకముగాగమం
చి కస్తూరినామంబుదీర్చి। కట్టాణితెలిపా కాయ తైప్రటొ టుతెలవింతోనీ
నులనలవరి చి। జవ్వాదికప్పురముగుబాళించుకలపంబు జొబ్బిలఁ
లంది। మిసిమిగోణముకాంతివెల్విసరవింత, వగలువంతి వలెనాటు వచి।
చకచకల్గలరత్నపాదుకలుదొటి । ధవళచంద్రుండుమిాముబుతరువుసే
యు॥ చ॥ పరమవినీతి వాలివెళ సావడచేదడిరయు త్రియుత్రిపై। బారనడిచినె
యుంచిగిచిపొంకము గాగొనగొర్గ్రంచి । మలుబోట్రాలదీపిత త్ర
ముసున్నముపెట్టిరా । గఁగవొక్కి, యాతమము పిచ్చినందివి డెంబుజే
యుచున్॥ చ॥ కలరవశార్ఙికాశుపికస్వనస్వాభాస్వరోక్తిసం। కులమక
లంకసంకుమదకుంకుమపంకకురంగనాభిగంధిలశిఖీస్థలస్థగిత దివ్యవణిగణ

చాకచక్యమునఁ జూఁగుమునుపై నయా భువనసుందరి కేళిగృహంబు చేరఁగన్॥ గీ॥ ఒ
కతె పావడ యందిచ్చె నొకతె తెలిపించె। వైచె నొకతె చెలువకు వ్యజనమూనె। నొక
తెకై దండయొసఁగె నిల్చు భామపార్శ్వ। ములఁ బరిచర్య లిడఁగ మొసఁగి యుబోవునపు
డు॥ ఉ. తే॥ సీ॥ చంద్రకాంతతరపాపాణింది। ధవళచంద్రకాంతిద
పరజూచి। ధవు కదంబిదము కుముదభూం। ధవుని రాకరిందుఁ గ
మున సీ॥ ఉమ్మెత్తపూవంటియొ పైనకుచ్చెల బెళుగు మట్టెలమీఁద జిందుద్రో
కఁ। మెఱపైన జామేడపై బంగారు ... యనగుల్కుగుబ్బ లూర।
వైపొమ్ము గేరు రాజుసంము ఖంబునగ్రంథికంమపంజుల వెలుఁగ్రమ్మి నెఱప। భో
గినీఫణిఁ గానఁబొందుచేయుగ పచ్చనీలాహి యనవేణి నీటు చూప। సైకతనితంబ
మొక యింతచలనమొంద। నలతిలేఁబడుమల్లెల నాడుచుండ। నవనినిదిగాకయొ
య్యారముద్దియని। యొంచనటనాతివక్కొర రాయంచ నటన॥ క॥ అటులెదురు
గనితెలిచి। కుటిలాలకఁ గూర్మిఁ నలుఁగానలుంబాడన్। చిటిపొటినవ్వులుఁగను
గవ। బొటమలఁ జూచి పకికెబులకల్ దోలన్॥ క॥ నీ యండకు రాకుండిన। బూ
దంతలరవేయు నన్నుఁ గాడగని నేఁడో। యేదండగమనసుమనః కోదండధరుండ దే
మొకోదండమనిన్॥ క॥ అనిసఁ సోక్తుల మక్కువ। గనుపింపఁగ గలికిబలికి కరప
ల్లవమిం పొనరంగబట్టి మెల్లన। తనుసంగమసౌఖ్యవివశతనుజనిచెంతన్॥ సీ॥ ని
కరఁపు జిగి కెంపుసీలంపు రాకౌక పునకి నెలబడఁ డంపుకోళ్లు। పరాగులుగు
... బ... యుబని పై ... లీలపట్టుపఱుపు పద్మసూర్యక్రటంబు
... సొంపుచూ కాట... గమాయను। గొప్పైన హంసతూలికఁ జి
... దప్పురమానుమణిదోమతెర యమరగల్గు। మంచిగాజోక్కమై
... ముపయు। జలువ రెంగలువ చేమంతి జాజి విరులు। పఱచికడు పొంక పఱ
చిన పాన్పుమీఁద। భామపవళించియున్నంత రాజవదన॥ సీ॥ ఎప్పుడెప్పుడటంచు
నెనయుగోరెం కోరి, తెలితో బోటులు తిరిగి చూడ। సరగ పైబడరీయమరలు
గద్దించుచూఁ బ్రపడరక్షుని ... కంబమున నొరిగి। జెట్టాడు సిగ్గుతో చేపట్టు బెనగు
డెందముల ... ట్టుంకరి ... చి। తనుబిల్వతము హొచ్చియును జాగు సేసిన
... కన్నడగట్టి ... పవలించు ... చికొంత। కొంత పరితీవ్ర
... చుచుం। మగలు పైకొనునందాక మనసు గానని। య్యారెంతటి వగలవా
... నవ్వాఁ న్ దసి విచారింపదుం బనగుంభనంబులన్। బరిపర్తి
... కళావంబులన్। సురతమొనర్చి ముప్పిరుల సొం
... వ్యేడన్। సరివంపైనకూటమికి సాటికలేదు గదా
తలంపఁగన్॥ క॥ పెన్నురుల చెమట మోదుప్పం। గన్నుఁగవ స్వేదలు నీలు

గలవారలకున్। బన్నిగ గ్రోలుటయుఁ గం। తన్నిద్దుర వోపుటయు
హితంబై యుండెన్॥ చ॥ గమకపుగబ్బిగుబ్బలెదఁ గాఁ జనొక్కంబుఁ గౌఁగిలించి
యుం। పమరఁగనిద్రవోయియు పుడల్లన మేల్కని శయ్యనొ ... మె। ఘుమఘుమవా
సనల్ గుబులుకొన్నపుష్కి టిలోనఁ బడి యాం। బుమియ మురంబువంచి సుగుణోత్త
ముఁడప్పటి కంబు తెగటన్॥ క॥ కనఁ పుమసమిన పావలు। గ... చుఁ జూచిపిం
తగంటి మిన్ జేమి। వనితా దెప్పమి దెవ్వరి। వని తొంగద్దించి ... దురసిద్దురతోన్॥
చ॥ భయపడి లేచి యెదురుపాటున గట్టియు గట్టకున్నని। పయినేలవంకచ
న్నొనలవేసి యువేణి నిపైటకొంగుఁద్రో। చియునటఁ ద్రోవకున్నఁ బలచెన్నగు
గొప్పను నై విశాకుర। లయియవి చూచి గుల్లలన యుల్లల నాడు మనంబుతోడు
తన్॥ గీ॥ అపుడు కన్నీరు గారనొండాడ చి। నేలబొటవ్రేల వ్రాయుచు నిలి
చియున్న। నీరమణి వల్ల సంశయం బెయుక పడక। పడకయిల్లు వెళ్ళి వచ్చి భూపా
లుఁడలుక॥ క॥ మొకమజ్జనమై సంధ్యా। దికకృత్యములాచరించి దివ్యవిభూపా
చకచకలు మేన బర్వగ। దుకతుకతో నాల్గమఖుడుతో త్రుపఁగన్॥ చ॥ కొలువు
న కేగి వేత్రధరకోటిఁ జాయతదృష్టి బారుచో। ... లసితటాల సంబు ... పారబ
రాబరు సేయుచున్నవా। రలుమనివారలుఁ దొరలు రాజులు మంత్రులు నిష్ట
బాంధవా। వళులుఁ బురోహితుల్వనులవారల సేరులునింకియుండఁగన్॥ వ॥ ఆ
ప్పుడప్పాదుకలు దెప్పించి ... దణిసుందరుఁ దెట్టించి భూవరుండివిరాత్యు రివని
యడిగిన వారుద్రువ్వ నేరక నివ్వెఱయయు సంశయంబు హృదయంబులఁ జిక్కయుంబయి
నయొకరొకరి మొగంబులు సూచుచు సభాజనంబులు గుసగుస లాడుచున్న స
మయంబున॥ గీ॥ అపుడు చెవిదండ జేరి కేలడ్డగించి। మంతనంబున బౌరాళికుం
తలారి। కాంచకేతుండు నీదు పేరుగలతలారి। వానికుతలారి వోవభూవరుఁ ఒకని
యెం॥ చ॥ తెలియఁగ జూచినాడనివి దేవరసందియమింత కేమియు। న్వలదుసు
మంతు పావలుఁ గన్న యుకాలుఁ బీలబేర్చున। య్యలుక సమాస్థలింగలుగునయ్యలు
కంపితమానసాంగుడై। ... ముంజూచి ... తడస్వి కుటుంబినిర
డై॥ క॥ ఓ పాపాత్మక తోసకి। రాపొమ్మని పచనొసంగ ... యెల్లన్। నీపా
ర్శ్వంబుగ జేసిమ। ... మాన్పు ... నాడటన్నన్॥ క॥ అసమానరా
జ్యవైభవ। ... సమానుని జేయుటకుఁ ఫలం బిది ...। విసుమంత వెఱుగవే మో
యనుమంత కృతఘ్ను ... మీనినుజూడన్॥ వ॥ అనకోపాటోపంబున నయ్యా
లాపతి కర్ణకలాంబులుగా గొన్ని దురాలాపంబులు వలికిన నల్కలపడి యొక
నాడునుమాడెత్తు ... డనివాడు గావున దనవల్ల గల్ల లేదని కీయునిట్టి ... ప
ఖ్యాతి రాదగునే యనినిలువున నిలువునఁ నేక రంగి దిగజెవఁ టబ్బెట్టి తలవంచుకొని

క॥ అడవుల బెదవులు గడవుచు | గుడిగొను కన్నీరు గ్రుక్కికొనుచు మరి లో | నుడుగని [illegible] నేఁ బోనుడు [illegible]యా నున్మనమునుంగొని వేగన్ గీ॥ ఘుటిక ద్రిమింగి సిద్ధుని [illegible] టులనుల్లి | [illegible]కొటికలెనూరకున్న [illegible] | తెవు మ్మైవి నినె టులజేయింపవ[illegible] [illegible] [illegible] రణిసురీజ ములు॥ వ॥ ధ్రువ [illegible] [illegible]ణియసమును [illegible] నరి నవా [illegible] జ్ఞత ద్భ నము [illegible]టుకొల్గొ విభా పరిగాల్లు [illegible] జేతులు [illegible] | టవి [illegible] నిమింపజెల్లనునటన్నవి [illegible]ట్లనె [illegible]యుడ చు న | [illegible]వని [illegible] దలొ [illegible]లకున [illegible] జేసె [illegible] పాలు [illegible]య్యోన్ ॥ క॥ సెం [illegible]నూ తన్త్రోయుగ | నలి వేణి నిజీవి తేశుక్రైమున్న పేమం | బొలు [illegible]దెగానదుదిన | య్యో లసాగతునత డెజీవి తేశుండమ్యోన్ ఉ॥ పట్టుచు పాటు [illegible] చునచపాలు సిభృ [illegible]సందడించుచున్ | [illegible]గనా [illegible] నిన్ [illegible] కట్టిరి తన్ని [illegible]యంబు ముట్టుకొ | ల్పట్టిరిపట్టు పట్టుబ[illegible] లంబుగ [illegible] ట్టి రొప్పు [illegible] | జుట్టము [illegible] ద్రుమవిడ్డ [illegible] ను శోకపయోనిధిలో [illegible]ంగన్ ॥ [illegible] ॥ [illegible] రాజ [illegible] | [illegible] దను గర్మసాక్షిన [illegible] గన్న [illegible] డా | బో [illegible] [illegible] సిక్తడకు | బోయెనో [illegible] నవం త ప్రొద్దు వాటుకునగ్రుంకెన్॥ ఉ॥ ఆ [illegible]గొంచు బోయతం [illegible] లు ఘోరవ నాంతరస్థలిన్ | జే [illegible] కాళ్ళు [illegible] గ [illegible] నాయుప [illegible]ధహీనుడా | వా తకదూడ [illegible] మహా [illegible] దేహుడు | [illegible] దురీభవదస్ప జ్జుట బాష్ప [illegible] ప్రవాహులైై॥ గీ॥ హారిహరి రామ రామ [illegible] | [illegible] చు వేదనబొర [illegible] కటతన్న | [illegible]టో [illegible] యెమె [illegible] | నతనికీపా టులేవచ్చు [illegible] క॥ క॥ అ [illegible] సవసు వైౖనన | [illegible] సురుండ [illegible] దారగ నేరము లేకే | యుయు [illegible] | యుసురు [illegible] నక [illegible]నెయది న్పళో త్తము [illegible] గీ॥ ఆసుమ [illegible]ండె రాజరాజైజని [illegible] | నలజ [illegible]ంతుడ వీవైతివలఘుచరిత | యెన్న డేకాల మున [illegible] మి [illegible] | నాతె [illegible] కాలము ననట్లన [illegible] భవించు॥ [illegible] ॥ కావున [illegible] జన్మదుష్కర్మంబువలననీకిదురవస్థవాటి ల్లెగానని [illegible] లననిప్పుడు [illegible] బీష [illegible]త్ర బులేను మీ [illegible] శుభ బు [illegible] రాగలదని పలికియు [illegible] శరి [illegible] [illegible] వెలుగు పతిరా [illegible] మనుండుపైపై బెరుగుసా రగునన్ [illegible] రలిమడుదుండెనంత వతృధా [illegible] వృత్తాంతంబంత యు [illegible] కుం [illegible] [illegible] కర్ణించి॥ కాంతెనలయు యాచియా రా | యె [illegible] టి [illegible] [illegible] సినదా | యింతి [illegible]క [illegible] రాజేల [illegible]యా | నింతి యు [illegible] దా [illegible] తలా [illegible] లె [illegible]యుజింతన్ ॥ క॥ కువలయనేత్రాత్మజు [illegible]గు | కువలయనే | తాత్మజుని [illegible]కుం [illegible] | దివ్యవిభూష ణములుగొనకన్ | వె వలనునీ కొలు [illegible] మునకుజనిరంతన్ ॥ గీ ॥ తనదు పేరిటి సారంగధరుని

గ్మ | లాత్మ దండింపజెల్లు నేయనుచు [illegible] సలి | భువనజాతభ [illegible]ంకర స్ఫూర్తి వె [illegible]లె | నన మెలు [illegible] యెత్తవా తెర [illegible] ధా [illegible] నైరి ॥ గీ॥ [illegible] విచ్చు [illegible]ంటు మీద ఫాగీర థీ | వచ్చెనన గనవుడు వానిపైని | గగనభాగతలను [illegible] గంధ్రి కా [illegible] హారియుబ్బి బొబ్బలంగ [illegible]డె॥ ఉ॥ ఆసమ [illegible]యుబు [illegible] దో [illegible] మహాత్ముని సిద్ధుడమీ [illegible] వాధం డన్ | భాసురశీలుడన్నగము పైని [illegible] చొగుహాలోన [illegible]ండియా | [illegible] సుతుడు దీర్ఘ రోదనవి రాజమువీనుల [illegible] న [illegible] | నీస [illegible] ప్రొద్దు [illegible] న్వడొ కొ విలపిం చుచుండె నన్ ॥ క॥ ఆ [illegible] త్తము [illegible] కని | యా [illegible] సొత్తిమా గ్ర జి దీనా | ధా రామి [illegible] కరు [illegible] | ధా రా ధా [illegible] [illegible]సతి [illegible]నొంబుజుడై సీ॥ పెంచిన జడలు [illegible] త్తినది [illegible] జుట్టు [illegible]గి [illegible] దముగ [illegible] చేతబట్టి | పచ్చ వన్నెల [illegible]గ పట్టెపొందు [illegible] నై [illegible] పొ [illegible] పుద్దపు [illegible] బూది బూసి | పొడలరాలు [illegible]ణంబునదుమునబిగి [illegible]ంచి [illegible] పట్టుగొంటి మెలవరించి | [illegible] బెళమ నెడు బెబ్బులి తోలు [illegible] జుట్టు చికిలిలాతపు కోల [illegible] బట్టి | [illegible] మాలను వస్తులక [illegible] పాల | చెవుల నెలరాల [illegible] త్తులవ [illegible] గు [illegible]య | స [illegible]విక గ దరుద్రా క్షసర ములమర | గిలుక పావడలు దొ [illegible] గిక [illegible] డిగ్గి॥ ఉ॥ అల్ల [illegible] రేగివాడు తను [illegible] యు నెత్తుటదోగి ధూ [illegible]పై | ద్రెద్ద [illegible] ఘుటిల్లగను జేలగవై [illegible] తలంక బొచి [illegible] | చెల్లరెయెంత పాతకము నె [illegible] సి [illegible] యిట్టుచందమా | [illegible] బాలునీ [illegible]రుటం దము చక్కని కోమలాంగునన్॥ [illegible] కోకిల ॥ ఏటికిక్కమ్మదిలో నిసంశయమింక [illegible] డెతెల్పునా | [illegible] [illegible]మట చునోయి [illegible] మా [illegible] యెవ్వ రివాడవీ | పాటురాగత మిమినీకు స్వభావ మెవ్వరిటంద్రమనిం | జేట తెల్లమి గా గ నెంతయు జెల్పు [illegible] నియాదటన్ ॥ క॥ తా [illegible]సనాథుడు పలికెన్ | దాపస నాథుడగు రాజతనయుడు మంచె | నోపి [illegible]గమె [illegible] నెమ్మన | [illegible] కలెకోప టిల్లియు సుర [illegible]రసుచున్॥ ఉ॥ ఆర్ద్రోత్రద్రొ [illegible] తెలుపన య్యె డి డేమని యెం త జేరిహా | [illegible] యెలుంగకంటిసద [illegible] మైన నీ వె [illegible] వ్యనన్నునీ | డేచ్చద [illegible]చి [illegible] నవుని రెవను వచ్చిన శంకి రుండవో | [illegible] ప్రాణబంధు [illegible] కూరి మి రాగత మెయ్యది య్యోడన్ ॥ సీ ॥ వినవయ్య [illegible] జ [illegible] రాజు తనయుండ సారంగధరుడనబరగు వాడ | నొక పావురము వెంట [illegible] వెకలినైసవతి [illegible]ల్లి [illegible] జ ననా మెయొంటినుండి | [illegible] మాంధు [illegible] లయు కల [illegible] గోరిననీవు [illegible] ని వేసు [illegible]డ దొసంబటంచు | దలగివచ్చిన దనతప్పు నాపయి జూపి భూపాలునకు నెగసి పోసి యీర్ష్య | నాజ్ఞ పెట్టజేసెనలక న్నతంద్రి యాయు | వెరవు మాలియిట్టుల వేగిరించె | వా పసేంద్ర యింక దైవంబు నేమ్మని | దూఱువాడ [illegible] దూఱువాడ॥ గీ ॥ మగకులంబె కాని మిట్టాడ మాసి | యెందు లేనియట్టి యీయడవిని | నీను ధారసోక్తి నెలుయ

నయ్యోడవిని। చెవులుపల్లనయ్యె సిద్ధవర్య॥ శా॥ నీవుమహాయోగిపురుషుండవ నితో చెప్పిసమ్ముఖంబుగలుగు టంజేసి యింతదనువు మాటలాడగలిగె గంభీన రంబులు వివియుదు న్నవిమున్నరకపదచ్ఛేదనంబొనరించి వారినేకంతరలుంత నంబొనరి పుడసివేషుకొని నైతిథారాళకీలాలంబులు గ్రోలప్పైయింబడుకిప్పి లికామఘ కాదికంబుల జోపశజులు లేవు గర్భశ్రీమంతుండ నన రాజకుమా రునకుజూమీయింపోడుమా దూచ తేయని మొల్లీ చూపితత్కరంబులు శిరంబు లజేర్చియింకనొ కటివిన్నవించెద జిత్తంబులోన గోపంబు లేదు దాయనీకి నాలాపంబుల॥గీ॥ఆసదు గాజూడకీ టయఘుము చెంద। దసదుగానిన్ను వేడె యతివరేణ్య। యలపుటపహింపజాలను బొలియనొ కమంద గల్గినదయుసి యమూర యమున॥తరల॥ అనినయ్యొకలంక స్పైయల రారునీదుకళంకనె। మ నమునగల్గుమహానుభావుడు మాళవక్షితిపాలనం। దనునివేదనజూచి హా గురుండా ధయాశనదాశివా । యనుదుదార పాకుసీరుక్రియం కల ంక్షితయామక ॥క॥ వినవో యు రాజనందన। తనువేటికిదొరగవలయుదల్లడపడగా। జనునెవ్వ రాకృతకర్మం। బనుభవము గాక తీరునా యెవ్వలికిక్॥ గీ॥ మందుదయ సే యుమంటి వేమంచనిన్ను। మందులకు గాకంటుటు సేయమా కుదగునె। యసదు గానన్ను వేడెద నంటివిగద। యదియుదప్పదుప్రాణమించడలవలదు॥ క॥ మ నపాలక డుకంకరు। డనపాయోపాయుడాశ్రితానేకాప। ద్వనపాలకుడా లోకా। వనపాలకుగోలు లేఁ వస్తువులగల కే॥ వ॥ అనియుం రార్చికుమారు గొంచుజనివేయమీనవనాథుండ న । ల్లనిజెంకల్పదొంనదనూ దిర మెల్లందో మినీగాగ్చివా। ల్లనుదోయింలడి కోచి తేటజలముల్ గాదొయిటం దెచ్చిత। ప్పి నివారించి యలంత దెర్చియతడంబెంబొందగా జేయుచుక్ ॥ ఉ॥ తనగుహాలో పలన్నిలిపి తామనుగ్రోల జికిరనట్టిచి । కరనితరిపా లుదానవుడు కంఠమూ మోవకద్రావ జేయమేక్। బనుపడినీళ్లముంచిసను బాలనుముంచి। నీవెదికర నా। కనియుచితోక్తులంగడుప్రియంబొనరింపనవ్వుచుక్॥ గీ॥ అరయభువ నైకమహేమా వ్యాకైనయట్టి। మత్స్యనాథుండు రాజకుమారమణికి। కరచ రణపంకజోత్పత్తిగలుగ జేయు । నాకయుపాయంబు చింతించుచుండెనంత॥ క॥ తెలతెలవాఱగవచ్చెను। వెలవెలబాఱె నెలదొవలువిరవిరపిరిసెక్। బల పలనయ్యెంజుక్కలు। కలకలనగెదిశలుపక్షికలకలమెసగెక్॥ చ॥ కొండయు పాండుకంబన గొండలుశోనమనంగనీటబొల్పందగ జేసిపాలరదలినందినజిడ్డు దిగానగాశపేలా । సందియు మేలచూడుడనిదక్కగనజ్జలశాయిక్స్తుభం। బందఱుచూడనె తెనసనంతనభోమణిదోచెనట్టగక్ ॥ మ ॥ అలరాజట్లుకు

మారుదండనము సేయుటంబెఁశోకవ్యథ । న్మలకోవేగునునిద్ర లేకడలుమక్ నిద్రించిమేలకొన్నపో । ల్పలరంజాలనలత్యురూపముగ గాల్యప్రక్రమల్ దీర్చి పో। సలగొల్త్వైతలవంచిఖిన్నుడయి బాచల్యంబుతో నుండగక్। క ॥తలవరు లువచ్చిధరణీ। తలవరులుప్రధానులుసుహీనజనులుతగువా । రలునింతటంత టజంకి। లజేతులిడికొనియుండ గానృపుప్రమోలక్ ॥ క॥ నిగనిగనిధూషణము లిడి। నెగులునవద్దపడియేడ్చి నేడుకుదూరుక్ । నుగుణాఢ్యుండు తెలియుక। తెగియారకయాజ్ఞపెట్టితివిగదయుందుక్। క ॥ ఆకాశవాణి చెప్పిన। యాకథ యనునూరకించి యనుటయు దెలుపక్। శోకముహార్ష మురెలుగును । జీకొన రింపంగవిభుడువిత్తంబగులక్॥ ఉ ॥ దిగ్గునలేచి బంధువులు ధీమణుల దగ్గ వారిదోడుకొని। చగ్గలమైనకోపమునసంతిపురంబునకేగి దీనికి । దగ్గదుతా ల్మిసామవచనంబులుగాదికనిష్ఠురోక్తులక్ । బెగ్గిలజేయిజెల్లుననిల్వగబంపిల తాంగినమ్మెడక్॥ గీ॥ ఓసిపాపాత్మురాల చేసదారి । గాయకువుసుద్దులె ల్లనాకాశవాణి। తెలుపవినివచ్చితలవరులక్కొలచుధ్రుజాన। జెప్పినారిప్పుడంద అచ్చెరువునొంద॥గీ ॥ టక్కుటకటొంకుటాటోటుతవలివ గలుగట్టిపెట్టెంకగ లదికలట్టెదెలుపు। తెలుపకుండినసీబుద్ధికొలదిజూడు। మటియనుచు రాజాబె దరించిమాటలాడ॥ క ॥వంచాడింబక తాలిమి। డించకబిగువిడలిదల్లకంబక పూదిలో। నించుకమైనను రాజవి। యించుకయాగట్టువాయియిట్లనిపలికెక్॥ చ॥ తెలిసితిహాయి వెంతయును జేవరపట్టపుదేవికౌతుకం । బలనుతుపూరిత ప్పితనునాజ్ఞయొనర్పగలంచమించి నే । పిలచితలాగ్ల చేతననికింతినదిట్లులసీకు వాళిము। దైలియకవెట్టి రాజయిదిలెస్సనిజంబనీనమ్మితావుగా॥ సీ॥ ఇంత సేసిన దినేడిదివిన్నకొన్నచోద్యము గాదొమటిదబ్బదబ్బరనగ । నిటులుండవలె మెచ్చ నేవలె నేంతయుదీనికిర త్నాంగికైనవార । లదినిజంబనచుతెలియదయిన్నగనుపిన దాకాశవాణియెట్లంచుమాటి। గర్వించినదిబూడ గానలోనటరాత్రియాట వారితోమాటలాడినదట। కటకటాయిట్టివింతలాకాశవాణి । యాడబలికిన దెటువోయెనిడబలుక। రాదెయు వుడనిపచరించిరాజకీర। వాణిపక్షికినానా కాశవాణివలికె॥ గీ॥ ఇంతసేరకయుండినసంతపుకికి । జోతుకొబల్మిగొంగను జుట్టిపట్టి। వెంవయుమునినీవపంగనా యనపెనంక। నాడెయుంగనెయ్యంగనా నత్రీనాచి॥చ॥ అనివినవో యు రాజసువనైకమనోహరమూర్తియైననిక తన యునిజూచి మోహపరితాపమునన్నిలుపోవలే యా। చెనటిపయింబడంగదె యజెల్లునెతల్లివిగావెనాత్మనీ । వనికడుపాపభీతుడయి యాయనఘక్ గడ ద్రోచిపోయినక్॥ ఉ॥ కోపమునంగయాళికొనగొల్లగుచంబులుతానవ్రచ్చి

లో। బావనియూసుగాఁగ సుతుపైఁ గినిందఘటింపనీవున । ప్పాపనిబట్టి తెచ్చి
కరపాదయుగోయఁ బంచియయారకె । పాపముగట్టుకొంటివిన్న పాలకయె
తటిహాంత పంచగన్॥ క॥ నీతోనికభాషించిన। బాతకమంయ తగగనభా
త్రయేగన్। భూతలపతిశోకమునీ। వాతెనుపుత్త్రాళికాభవన్మానసుఁడై॥ ఉ॥ ప
ట్టనయావివేకరహితాత్ముఁడనైననిగ్రహించితిన్ । గానెగిలోకనిందకొడి
ట్టితిగాజగజంత్రమైనయీ। భీతమ్ము గాత్రి … టచెవిబెట్టితిగా యతిఘోరప
తకిం। బీతశిసిపమంకరచియుంచితిగాయనిసాశ్రునేత్రుఁడై॥ క॥ బిజిగడిమ
టలు చెవినిడి। నిజమనిగురుభక్తినిరతు నిర్మలచరితున్। సుజనుగుమారుఁ శిలీలాఁ
గజునింబోనాడుకొంటిగదనేడనుచున్॥ గీ॥ కుటిలచటులమళిమసక్రూరవర్త
నాలిదుర్గణగణజీవనాలినాలి। నతివతలపూతనాళిజిన్నాలినతడు, కూపము
ననూకబనిచె బెన్గోపమునను॥ ఉ॥ ఆయెడ రాజునానతిమ్రుగాత్రి నిరజ్ఞునిబద్ధ
జేసి … । న్యాయము రాకుమారుసుగుణాంచితభావనశీలునుత్తమున్ । దూ
యలువన్ని మచ్చరముపైఁ దునిమించెను జూడనున్నదన్నాయిది మేకవన్నె పురి
యంచు పలారులుగొంచుబోవగన్॥ వ॥ ఉచ్చితురాలైనయచ్చపలలోచనం
జూచిపౌరులందఱుగచ్చుకొనిగచ్చపొదగదలించినట్లై వడివిచ్చలవిడివారికివచ్చి
నట్టువచ్చానకిచ్చువారును దానికినటులైతెగావలెననిరోయువారును దీనికిదిపా
టయనిపండ్లుకొఱుకువారును బాపజాతికానాకన్నులుకాలవని పాపనిపైనీ
రాపనిందలుగడియుంచియాశిశువు గొంతుకోసుకొంటిమందులనీకేమి గలిగెనే
యనువారును నిర్నిమిత్తముత్తమపురుషునకుంజేసిన దోషంబుతోడనే చూపక
పోవునేయనువారును సాహసంషద్గుణంచైవ యన్నదితప్పునే యనువా
రును నెంతకుదెగించెజూమాయాయువ్వానినమ్మవచ్చునే యనువారునై వతి
యును॥ క॥ ఒండేమిదోషమెఱుఁగక। యుండెడు సారంగధరునినూరకపతి। తో
గొండెంబు సెప్పితోడిబడ। దండింపగబనిచె నెంతదయలేనిదయో॥ ఉ॥ తెలియగ
జూచినట్లనేమదిన్ బుధులారసితప్పునిపమున్। గలదనిపల్కుచోగుణయుగం
బటుబట్టబయల్గజేసి … । ధ్యాలికచలేఖబండి … నవందఱు డెందమునిశ్చయంబు
… యగల్గతోడనిజము ప్పుడు గాడలపోసిచూచినన్॥ చ॥ కనికరమేదిబి
… రణమూరక యిప్పుడయ్యయో। కనికరమేదియాజ్ఞ … డెగాతనబుద్ధి
… సద్ద్వేని కనికరమేదిమున్ వినుతగౌరవలీలవహించియుంకనిం । కనికరం
… భుడు గాంచెను నేడనిపౌరకిరాతరుంద్రుగున్॥ గీ॥ చెలియు … ఘోరపాపంబు
… నరకకూపంబులోఁబడదలచునీకు। నలుక … పంబు లోసివుడు రుకుట
రుడె। పాటుపడుమనుచుబలుచినపాటువలచి॥ క॥ జడ్డలల్లాడుదువిన్నప్పుడె

బడతుంగుతనునూతబ్బడెదో పాతరలదెదో। నుడువుమనుమాటనిజమై। పడెనూత
నునారనూలుబారలనగన్॥ చ॥ అటువలెనిరతినాజ్ఞయిడి యామనుజేశుడుమం
గలంబునం। చెటలినకేలగింపవలెనిక్కిలిపుత్త్రవియోగబాధన। ట్టీటుపడిభూరుశోకంబునిపఇం
బడినందనురూపరేఖలున్। బటుగుణశీలముల్ దలచిపల్వగలంబలవింపుచుండ।
గన్॥ వ॥ అపుణ్యవర్ధనమతిమంతుండిట్లనియె॥ క॥ చనునే యిటువలెజింతి
ల్లన్న పాలకనిందరావలసినాపలుకుల్। వినవైతివిచేమించిన। పనులకుసీవింకగ
స్త్రిబడపచ్చునాకో॥ ఉ॥ మానుదురంతవేదనకుమల్లనేలసిందికొండని। గ్లానివ
ర్త్రప్రసాదమునగల్గినవానికి హానివచ్చునా। మానవనాథయన్నమతిమంతుడు నీవను
జెల్లనికర్మమా। నేనిదిలోకనిందితుఁడనైతిసినీపలుకాదరింపమిన్॥ క॥ అరయకల
సాక్షిగొంక। తెలవనడకయందమనిమదిన్నమ్మినసుతుం। బహువవిపాటులబతి
చితిబలుచనియిదిమొఱుకలేకపదరితినయయో॥ ఉ॥ ఇట్లుగనుండెనాయెఱుకవ
మనువాడమహేశుసక్రుపన్। నెట్టనవాడుప్రాణములనిల్పినజాడటదెచ్చివెజ్జు
లం। బెట్టిగుణంబుజేసిమదిబోవ … రజానికి। బట్టముగట్టి కానలదపంబొ
నరించెదనయ్యదయ్యనన్॥ క॥ అనుగులయిపౌరజనంబులు। ననుగుంజుట్టము
లరాగనవుడు దలారుల్। వనసీమతెగవుసూగ। జని యెజ్ఞ జననాయకుండు
జాయాన్వితుడై॥ చ॥ చనిమునుదండనంబికినదక్కిన వధ్యశిలాతలంబుదా। పు
నబడియున్నకెంజిగుతుబోవ్వసివాడినకాళ్ళుచేతులుం। గనినుగులొంది పట్టినట
గానకమూర్ఛిలియంతకొంతసే। పునుకిసుమంత చెప్పిరివిభుండలపూబోదరిం
ద్లజీరుచున్॥ సీ॥ అరసిచూతము పదడాకానలోనున్న నరసిజాతముపచ్చెదను
చునేగు। గానరేమైనగనిమె … ల్దినీయనో కానరేయనివేటకాండ్రనడుగు।
బాలనెవ్వగనెనవెదకిలేకాఁగకబొలనెవ్వగ జేలబొంకయడలు। దనయు
నికిపాటునెనయ జేసితిఁ యోతనయునికికనేలయనుచుబోరలు। వనరుహాయను
సుకుమారవదనవిజితవనరుహాయనివెతఁగేయవలెపయింత। దైవమాయనితల
చుదలంపులిసిగో దైవమాయనుదెలియరాదాపచంచు॥ సీ॥ దట్టంపువిరిపొల్లతా
వులనమరులతాకుడుంగములగములు। జల్లనిపురపొన్నచాయలచాయలఁ రుదా
రుమాణిక్యదరులదరులవలి … పన్నరువంకల వంకలగాలితేజీ నిల్కడలగడ
లు। గ్రాంజీకట్టు … గ్రంథు కోనలకోనఘనమైనయోగిపుంగవులగవుల। నరసిపె
దలుదడపుచునరిగియరిగి। దొరగునక్రములుగన్న దామరలపరల। కుసుమబాణు
నిగొనజాలుకొమరుకొమరు। విభుడుమదిలోనబాయనివెతనువెతను॥ వ॥ ఇట్లే
కాంతకాంతారంబునబలుచెసంగొందలుమ … చరులంజీరిసందుగొందులనందం
దనందకాన్వేషంబొనరింపనియమించితానునుంజని వేగగిరితరువర ప్రముఖని

ఖిలచరాచరంబులం జూచి యేచిన దైన్యంబున। ఉ॥ మిక్కిలి సొందనందగన మేటి వె
లుంగ రెమ్మలెల్లలార స్త్రీ। లెక్కడు దూరుపు వా నినిటు చ్చట గాన రెమ్మ వులా। తీ॥ అక్క
తనూపు పెంపుగల యాతని జూడరె ధాత్రులార ము౦। పెక్కిన కొంమలార కన రె
సుకుమారు గుమార మన్మథుఁ గీ॥ హితులము వారి దుంచెడి మృగవిరోధి యైన వృ
ధి జెడి మైచర్యుం నె గాదె యట్టి మేత్రైన చరిగి యా హానిపేర। సొసగు సారంగ
ధరు జూపుడేలులార॥ శా॥ నా శ్రీకాంతకినా కరాజింపనాక యేణంబంజ నాకారు
కి౦। గాశీకాంతునకొక్క లేడి యిడియుంకం గూడు నేముడుమా। టాలుం జెట్టి
న చెంగనాలు మాముమ్ముట్టక గ కుడకరికమీ। రేలా పో యెద రేణులార నిలువుం
డి మాసుతుం జూపుడీ॥ సీ॥ తరులార చెంచుబిత్తరులార కానరె మా కుమారుని
బోలుమాకుమారు వారులార పవమాన హారులార కానరె మా కుమారుని బో
లు మా కుమారు। జనులార నేటిమచ్చరులార కానరె మా కుమారుని బోలు మా
కుమారు। గరులార మా శిశంకరులార కానరె మా కుమారుని బోలు మాకు
మారు। నదములార చకోరక నదములార శుక … ములార ప్రఫుల్లకి
శుకములార । మా కుమారు … మా కుమారు గానరే యని వె
దకి … సీ॥ కర్పూర వాసనల్ గలయ గ … సారం
గధరుడని చెం బోవు। శ్రీగంధ వాసనల్ చికిలింగ నికటంగ సారంగధరుడని చె
రబోవు। కస్తూరి వాసనల్ క్రమ్మ క్రమ్ము … సారంగధరుడని చేరబోవు। జవ్వా
ది వాసనల్ … సారంగధరుడని చేరబోవు। బోయి ఘనసార
ఘనసార … టీ। సంకులమ్మృగకులంబెంతులనుట। క్రొంకి తదంధ
మహా … కానకడల॥ క॥ తలవరులున్నే
లకరులం౦। బోలపరుల వచ్చియంత భూపాలునితో। పలలందు శిలలందు
ల। నెలగొందు … ॥ ఉ॥ కానమటంచు జెప్పిన బికాపి
కళ్లై … । … సహితుడై యక్రంమం
వచ్చి … పంకిల భూవివో… హా।
… దైపడెన్ … ॥ అప్పుడు క… కొం
డియుం రెం గున। … పదుకల … ।
యాంతియూర్పులు। వెక్కంగ మ్మోవి కన్నులిపి కలంగ మ్మితోన్॥ క॥ పట్టాభిషి
క్తుగ దువ్వ । బుట్టి … ధ్యాసు … బొందక కుదువం। గట్టంగలకాలంబున।
గట్టానికడప పాలు … సెగనా॥ క॥ ఎట్టోర్తునన్న నీవీ। కట్టడయగు దొడ్డ
రాజు దుళ్లున నేలా। వృట్టికవి పెదక … పున। బుట్టనకొక కొంత గాలము సుఖిం
తువుగా॥ గీ॥ నిను విధించినట్టి వెనకనయ్యా శరీరి। పలుకకుండె నేమి పలికె నేడు। నీవు

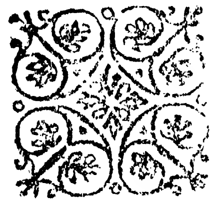
చచ్చి వెనుక నా మృపాదిక్రాంగి బాలిమియ్యకుండె నే పాలి సేమి॥ సీ॥ …
సూనేవాసనల బెం పెక్కిన యలకలాయి వికారార్తి తళుకు ముల క। చి …
దు నాచిటికెన వ్రేల్వట్టు చేతులాయి విముద్దు చిన్నారూన। ఘుంఘుమను … చి
యలు ప్రోయ వడయాడు నడుగులాయి విప్రాదియను గుదన … । ప్రేమ నాచ
న్నిచ్చి పెంచిన నీ తని నెత్తురాయి నీ ఫూప నేరుపట్టి। యను చునటరాణియు
న్నట్టి యాతని కురులు। కర చరణ ఖండర క్తపంక ములును మత। నెత్తి నూడ్చక్కన
జెక్కున త్తుకొనుచు। నిందుముఖి సొ ద్సగోయు లెల్ల గదియ॥ వ॥ అంత
మార్చాత్రాంతుండైన మహీకాంతుండొక్కింత దడవునకుం … సిసం …
పంబున॥ ఉ॥ ప్రేయసి మాటయట్ల విని బెట్టిద ధాకరి పొందహీనుండ। జేయు
ట గాక జీవమును జేయగ వచ్చితి నందు దాగితో। నాయపరాధ … బున
సైరిచి పల్కవో ముర। వోయి కుమార యందడగి వోయి యుటం … గ్గిత్తి
రుచుక॥ సీ॥ పరరాష్ట్రమున కైన బారిపో బెదరించి యిట్టట్టు … చేయించ
నైతి। దర్ప్పప్పుశోధించి తరుణా … జెప్పదనంచు నేటికె జెలు నుంచ నైతి। సుఖము
లనందిచ్చు సుతుండుగల్లడు గాకలల వ లేయ యుదని తలచనైతి। … సే
యబరుమవర్తనుడు విపన్నుడౌనను నీతి యెన్న నైతి। గూడు చవి … నింక గూ
డునో కొ। తనువు త్యజింపుం తునను దువింత నూవు కొ ల। గుండు మెడగట్టి భూ
భుజంగుండు నిండు। జెరువులోబడ బోగ నచ్చెరువుగాగ॥ చ॥ … ంబు
నంజదలు పలుకల జీలకలకొలి యంత హా। నిలుసి … జయిట్లుదగు నెత్తజి
యుంపబు రారి పట్టినై। యాలరి … నాధుడను నట్టి … నీదు గా। ది
లినుతుడున్న వాడుక … తిరి … నేటికిక॥ ఉ॥ హేమ నగేంద్ర చాపుని య
మేయ కృపారస పూర్ణ దృష్టిని। … పట్టి … లదుకొంచ … లోన …
సిద్ధికిం। కారణమున్న దాని సికి గా … దిగుందకుడీ … నిశ్వసం। సా … మి … త్రి
ధర శాశ్వతుడైన సునాథుడన్నన్॥ క॥ ఎక్కడిసుతు లెక్కడసతు। లెక్కడి చెలి
దండ్రులెవరికెవరొక కొన్నా। ళ్లక్కరపడి తిరుగాడుదు। రక్కటయిదియంత
మాయయని యెరుగను గా॥ క॥ పాయి పింతదగు నే నృపతిక। ధరపాలన సేయకను
కి నర్మంబగు నే। సాగునది తిగీ పురంబున। కరుగుము … పతిల
క॥ గీ॥ అనుడు … రపదద్వయమ్ములు వచ్చి। కడకువచ్చి చూడగ … పథిప
నమ్మదీనికను మాన మేమి … । నింకవలదు వలదు నింక వలదు॥ క॥ నాథుడు …
హావీడొకని। దైవారిన వేడ్క రాజధానికి వే గ। … మ। హి
వల్లభుడచట రాజ్యమేలుచునుండెన్॥ వ॥ అంతనచ్చట మత్స్యేంద్రుండు నరేంద్ర
నందను నొక్క మంచి సుంచెపైనుంచి నిచ్చలు నిచ్చలను గుభక్తి నిగ్ర పాలుండై గో

పాలుండు దెచ్చియిచ్చు పాలుసగ పాలు బాలుని పాలుగావించి పోషింప్రదున
ధ్యాత్మజ్ఞానోపదేశంబొసంగ దలంచి యత్యంతస్వస్థాసనాసీనుం జేసి యో
గాసనబంధవిశేషంబులు రేచకపూరక కుంభకంబుల విధంబులును రాజయో
గహఠయోగలంబికాయోగంబులాదిగాగల యోగంబుల వృత్తాంతంబులం దె
లిసి యుధ్యాసంబు సేయింపంగ తిపయదినంబులకుం బను పడి యోగానందుం డై
యుండ జూచిన మోదనయోగసమాధిగా దెలిసి కరచరణాభ్యుదయసంవత్సం
పాదనసమయంబిదియని యుగండూర్ధ్వదృష్టిం జకరంజాడకుండుట బైకినొక
యుఖండకం డోపలంబెగయువైచి యదిత ప్పకచూడుమాదూడకున్నం దా డా
తలంబునం బడుననినందన దృష్టిమరల్పక చూచుచుండ గొంతకాలంబునకు
సూ॥చ ॥మొలకలొకింత గానబడి మోసులు మెల్లనె వెళ్లిసొగసై। నెలకొని వ్రేళ్లు
గోళ్లును జనించి చొకాటము లైమిటారికెం। దలిరులు బొమ్మ ట్టిమలతమ్ముల
రెమ్మలు చూరవట్టియిం। పలరగవచ్చి వానికిర వైకగవింతగ గాళ్ళు సేతులున్॥
గీ॥ కాంచియపుడు ప్రమోదంబిమంచెదించి। నడవగా లేకయుండెడు నాతని
కిని। దనకరము నిచ్చి హారుపట్టియొనరబట్టి। యల్లనడుగిడ జేసెనాటడుగ జేసి॥
సీ॥ దుష్టు వ్రేళ్ళు కొండు బట్టించి యడిపింపదలకుచు రాలేమి బలిమి దిగుచు। దనచే
తినిదుదయూరాతపు గోలయాండిచ్చి మెల్ల మెల్లనె కొంత మెలగ జేయు। నవలంబము
నకు నాల్గడుగులునటు వోయి పడబోవ గ్రక్కున బట్టి నిలువు। జను దెంచి బిసబిసం
దము వంటుకొమ్మని యిచ్చిననగు దనవ్వలనిరుగు। నాడునాటికి సిరీనడవ నేర్ప
గొన్నినాళ్లకునల నడికొంకుదీటి। లెస్సలైకరపదములు లీలదనర। ప్రేమ సౌరం
యని మొడి పేరొసంగి ఉ॥ సద్గుణరాశియైతనరు సాత్వికమౌళి కివత్సలత్వసం।
పద్గరిమన్ సమస్తమణి మంత్రమహౌషధవస్తులిచ్చి శం। భద్గణి సిద్ధయోగకుల
పట్టము గట్టి కృతార్థు జేసినం। దద్గురునాథుమాటజవదాటక నిశ్చలభక్తియుక్తు
డై॥ గీ॥ కాయశుద్ధి వచశ్శుద్ధి గలిగి యతడు। చటుల కాంతులు తప్పి పాసలును లే
క। పట్టినది యెల్ల బంగారు పాయనగ। పట్టినది యెల్లసిధియు నైమలయుదుం
డె॥ గీ॥ యుండియొక నాడు తమవారలున్న కడకు। బోయి రావలెనని బుద్ధి బొడమి
వేడు। కొని గురుని సాగ దావివేడుకలకు నెల్ల। దల్లిదండ్రులు మరువరాదగనివారు॥
గీ॥ గురుని పంపున సంతోషభరితుడగుచు। బాదుకలు మెట్టి తలిదండ్రి పజ్జదలచె।
దలచినప్పుడె పోయి ముంగలను నిలిచె। నిలిచినప్పుడె విస్మయాన్వితుడగుదు॥ సీ॥
మానెరమేమియు మనసునను వంచకవచ్చితకరగల పట్టియను గ। యాకాశవా
ణివాక్యంబు చే బ్రతికి నినీ కెదురుదూచితిమి సుమ్మి న్నాళ్ళు। మావంటి భాగ్యసం
పన్నులు లేరు గా గ్రమ్మఱ నిను జూడగలిగెగాన। నీశ్వరాంశంబయా దీవు గాకుం

డినమనుజమా। త్రమునకింత మహిమగలదె। యనుచు మొగములు దెరసి దేహము
లుపొంగి। పరిమరును గాగలింపుచు బాణిపాద। తలములలముదు దలితం ద్రు
లలమినపుడు। వారి వేడుకలకు మితి మీరగలదె॥ ఉ॥ ఇక్కరణిన్ సుపూజ్యజనము
లెంతయు గన్నులగప్పుకొంచుచే। రక్కలబూజసేయ నతడందుల గొన్ని దినం
బులున్న నా। చక్కసియన్న యీధరణిచక్రము శేషమునీవ యేలుమీ। చక్కగ భూ
జింపుచుండెదము సౌఖ్యముతోనని తండ్రిపల్కినన్॥ గీ॥ నాగురుండైన యలమీ
ననాథుతోడ। నిది గొమామావారిజాలివచ్చెదనటంచు। బ్రార్థనము నర్థి వచ్చిన రా
కగాని। రాజ్యభోగేచ్ఛ వచ్చిన రాకగాదు॥ సీ॥ సర్వసర్వంసహానిర్వాహకఖ్యా
తికాయసిద్ధిబొసంగ జేయగలదె। యంగనాదృఢకుచాలింగనానందంబు ప్రా
యంబు తిరముగా జేయగలదె। గంధజ ధురఘటగంధర్వభటసేవ సిద్ధక్రియలు
గల్గగ జేయగలదె। దివ్యరత్నావళీ ద్రవ్యరాశి సముష్టి జీవద్వరి ప్రాప్తి జేయగ
లదె। యిన్నియును గలైగురుకృపాదృష్టివలన। యోగలీలాసుఖముకన్నవొక్క
సుఖము। గలదె యని యిట్లు జ్ఞానంబు దెలిపి వారి। ధన్యులుగ జేసె సారంగిదయ జె
లంగి॥ గీ॥ వంశకరుడైన సుతుడుద్భవంబునొంద। గలడు మీకొకడని యనాగత
ము దెల్పి। వచ్చితడవయ్యె నింకబోవలయు గురుని। యొద్దకని తల్లిదండ్రులనుప
చరించి॥ ఉ॥ అచ్యుటువాసి యాశివపదాంబుజభక్తిధురంధరుండు ము। న్వచ్చిన
త్రోవనే గిగురునాథునకుం బ్రణమిల్లి నిల్చినన్। వచ్చితె యున్న రాజ్యవిభవంబు
లు హస్తగతంబులైచొ। హెచ్చుగదన్న నీకు బ్రతియెవ్వరు జ్ఞానసమానసంప
దన్॥ చ॥ అనిగణుతింపవగ్గురుకులాగ్రణి సేవను చాలజేసిదీ। వనలు వహించి శ్రీ
ల్యాలగు వారలకుం దనదివ్యమూర్తి కం। భీకనుపింపుచున్ వనము పేరుదలంచి
నవారికిన్నశో। ధనములు గల్గజేయుచు సదాయతడుండు జిరాయురున్నతిన్॥
క॥ సారంగధరుచరితము। వ్రాయించదివిన నువినిన వ్రాసిన సౌభాగ్యారోగ్యలు

స్రగ్ధర। శ్రీరత్నజనాభివృద్ధిఁ జెలఁగుడుపుడుమహి॥ఉ॥ శ్వేశగశైకలాంఛనవిజిత్వ
ంతుప్ర[illegible]లధా। రాళగళన్మదద్విపవి[illegible]జసభాభవనాంగణాధనా।
[illegible]రిష్ఠ[illegible]పదవీపరితోషితశాశిగాతమ్ము। చాళకవిద్విజస్తుతవచాళవమా
నవమానభంజనా॥ ... ❋ ... ❋ ❋

గద్య ❋ ఇది శ్రీసూర్యనారాయణవరప్రసాదలబ్ధప్రసిద్ధవాగ్వైభవ
చేమకూరలక్ష్మణామాత్యతనూభవసదారాధితబుధసమా
జవేంకటరాజప్రణీతంబైన సారంగధరచరిత్రంబను
మహాప్రబంధంబునందు సర్వంబు తృతీయా
శ్వాసము సంపూర్ణము.

9222

9222

END OF TITLE